

**İSMAİL YARDIMCI'NIN
ÇAĞDAŞ TÜRK SERAMİK SANATINDAKİ YERİ VE
ÇALIŞMALARINDAKİ RESİMSEL ETKİLER**

Ali USLU

Yüksek Lisans Tezi

1.Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Zafer GÜNGEN

2.Tez Danışmanı: Prof. İsmail YARDIMCI

Uşak

Aralık 2016

**İSMAİL YARDIMCI'NIN ÇAĞDAŞ TÜRK SERAMİK SANATINDAKİ YERİ
VE ÇALIŞMALARINDAKİ RESİMSEL ETKİLER**

Ali USLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Anabilim Dalı

1.Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Zafer GÜNGEN

2.Tez Danışmanı: Prof. İsmail YARDIMCI

Uşak

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Aralık, 2016

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

İSMAİL YARDIMCI'NIN ÇAĞDAŞ TÜRK SERAMİK SANATINDAKİ YERİ VE ÇALIŞMALARINDAKİ RESİMSSEL ETKİLER

Ali USLU

Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Anabilim Dalı

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aralık 2016

1. Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Zafer GÜNGEN

2. Tez Danışmanı: Prof. İsmail YARDIMCI

20. y.y. başlarından itibaren değişen dünya koşullarının da etkisi ile özellikle ikinci dünya savaşından sonra dünya düzeninin ve toplumlardaki siyasi kültürel faaliyetlerin değişmesi sonucu sanat çalışmaları da hızlı bir değişime girmiştir. Bu anlayış içerisinde 1950 sonrası ortaya çıkan çağdaş sanat anlayışında sanatçılar malzeme konusunda sınır tanımamakta ve bunun sonucu olarak, farklı sanat disiplinlerine sahip sanatçılar seramiğin sunduğu geniş yelpaze ile eserler üretmeye başlamışlardır. Türk seramik sanatı da dünyadaki gelişmelere kayıtsız kalmamış ve eş zamanlı bir üretim sürecine girmiştir.

Prof. İsmail Yardımcı'nın çağdaş Türk seramik sanatındaki yerini ve eserlerinin resimsel etkilerini bir kaynakça çerçevesinde paylaşmayı amaçlayan bu araştırma dört bölümden oluşmaktadır.

İlk bölümde 20. y.y. sonrası Avrupa'da ki çağdaş seramik sanatının gelişim süreci, bu gelişimin Türk seramik sanatına olan etkileri ve çağdaş Türk seramik sanatının seçilmiş öncülerine yer verilmiştir.

İkinci bölüm ise araştırmamın konusu olan Prof. İsmail Yardımcı'nın yaşamı, eğitim süreci ve sanat yaşamını içermektedir. Günümüz çağdaş Türk seramik sanatının temsilcilerinden biri olan Prof. İsmail Yardımcı'nın örnek hayatı, seramik çalışmalarında uyguladığı farklı teknikler ve sığar pişirim tekniğine ait eserleri bu bölümde sınıflandırılmıştır.

Sanatçının uyguladığı sagar pişirim tekniği ve bugünün izleriyle sentezlenen yapıtlarının her biri, seramik sanatının yanı sıra resimsel etkileri ile ayrı bir kavramsal sorgunun ve sanatsal ifadenin ürünleridir.

Üçüncü bölümde, 20.yüzyılda farklı disiplinlere sahip olan öncü sanatçıların yaşamı, eserleri, sanata olan katkıları ve Prof. İsmail Yardımcı'nın eserlerindeki resimsel etkilerin renk, leke, doku ve form olarak incelenmesidir.

Dördüncü bölümde ise yapılan araştırmalar sonucu Prof. İsmail Yardımcı'nın uyguladığı tekniklerin ışığında yapılan uygulamalar ve ortaya çıkan resimsel etkiler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Prof. İsmail Yardımcı, Çağdaş Avrupa Seramik Sanatı, Çağdaş Türk Seramik Sanatı, Sagar Pişirim Tekniği, Seramik, Resim.

ABSTRACT

MATER'S DEGREE THESIS SUMMARY
THE IMPORTANCE OF İSMAİL YARDIMCI IN MODERN TURKISH
CERAMICS ART AND THE ARTISTIC EFFECTS IN HIS WORKS

ALİ USLU

Faculty of Fine Arts Department of Ceramics

Uşak University Institute of Social Sciences, December 2016

1st Thesis Advisor: Assistant Professor Zafer GÜNGEN

2nd Thesis Advisor: Professor İsmail YARDIMCI

From the beginning of 20th century artwork started to change with the effect of the changing conditions especially with the change in society's political and cultural activities. In this period of time, after 1950 art has undergone a fast transformation and took the name – modern art. In this new form, the artists knew no bounds and as a result of this they started to produce new pieces with the help of the ceramic's wide range of usage. Turkish Ceramics Art, too, does not remain unresponsive and enters a period of production.

This thesis consists of four main parts which aim to share Prof. İsmail YARDIMCI's importance and works in Modern Turkish Ceramics Art.

The first part is about the improvement of Modern Ceramic Art in Europe after the 20th century, the effects of this improvement on Modern Turkish Ceramics Art and the pioneers of Modern Turkish Ceramics Art.

The second part is about Prof. İsmail YARDIMCI's life, education and his art. Prof. YARDIMCI's life story and the techniques he used, especially the sagar technique, have been explained in this part.

The sagar technique that he has used and every one of his works which has been blended with today's attitude are not only the examples of ceramics art but also they are the examples of conceptual questioning and artistic expression.

The third part is about the pioneer artists of different disciplines in 20th century, their life stories, works and contributions to art. Also in this part, the artistic effects in Prof. YARDIMCI's works have been examined by means of color, tissue, spot (stain) and form.

In the fourth part, Prof. İsmail YARDIMCI's works that have been produced by using Sagar technique and outcoming artistic effects have been presented.

Keywords: Prof. İsmail YARDIMCI, Modern European Ceramics Art, Modern Turkish Ceramics Art, Sagar Tecnique, Ceramics, Art.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ali USLU'nun "İsmail YARDIMCI'nın Çağdaş Türk Seramik Sanatındaki Yeri ve Çalışmalarındaki Resimsel Etkiler" başlıklı tezi 16 / 12 / 2016 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ**İmza**

Üye (1.Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Zafer GÜNGEN

Üye : Doç. Ensar TAÇYILDIZ

Üye : Yrd. Dç. Hatice SÜZEN

Üye : Yrd. Doç. Şirin KOÇAK ÖZESKİCİ

Üye : Yrd. Doç. Ezgi GÖKÇE

Prof. Dr. Sedat BAYRAKAL

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bilinçli ve daima başarıyı hedefleyen, sorgulayan, yenilikçi sanat öğrencisinin, sanat dünyasında iz bırakan sanatçıların hayatlarını, sanat eserlerindeki uyguladıkları teknik detayları öğrenmek en büyük yol göstericileridir.

Bu bağlamda ülkemizde sanatçı biyografisi ve eserlerine ait araştırmaların sınırlı olmasından hareketle, Çağdaş Türk Seramik sanatında hem eserlerindeki resimsel etkiler, hem de kullandığı teknikle ayrı bir yeri olan Prof. İsmail YARDIMCI'nın sanat yaşamı ve eserlerindeki resimsel etkiler çalışmamın konusu olmuştur.

Araştırmalarımın her aşamasında yoğun çalışma ve sanat faaliyetlerine rağmen değerli bilgilerini paylaştığı, seramikle tanıştığım günden beri örnek aldığım ve öğrencisi olmaktan gurur duyduğum, bana arşivini açtığı ve tez çalışmamın konusu olmayı kabul ettiği için Prof. İsmail YARDIMCI'ya teşekkürlerimi sunarım.

Hem seramik, hem de resim sanatı konusunda sanata olan bakışıma yön veren, fikirleri ile daima bana ışık tutan, tez çalışmam boyunca tecrübesini ve bilgilerini esirgemeyen değerli danışmanım Yrd. Doç. Zafer GÜNGEN'e sonsuz teşekkür ederim.

Seramik ile tanıştıktan sonra birçok konuda yol gösteren ve beni cesaretlendiren değerli hocalarıma, çalışmalarım boyunca bana olan inanç ve destekleri için aileme, bazen ihmal etmek zorunda kaldığım çocuklarım Ali Mert ve Zeynep'e, birçok konuda bana yardımcı olan değerli öğrencilerime ayrıca minnettarım.

Ali USLU

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Ali USLU
Doğum Yeri ve Tarihi : Yusufeli / 1981
Lisans Öğretimi : Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1997-2001
Yüksek Lisans Öğretimi : Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 2013-2016
Yabancı Dil : İngilizce

İş Deneyimi

Eğitimci : M.E.B. Eğitimci 2001-.....
Arge (Tasarımcı) : Küçük Çalık Brode A.Ş. 2000-2001
Staj (Dokuma) : Tophane Endüstri Meslek Lisesi 2000-2001
Staj (Tasarım) : Küçük Çalık Brode A.Ş. 1999-2000
Staj (Baskı) : Yeşim Tekstil A.Ş. 1998-1999
Staj (Motor) : T.O.F.A.Ş. 1996-1997

İletişim

E-posta adresi : uslual@gmail.com

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	V
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	VII
ÖNSÖZ.....	VIII
ÖZGEÇMİŞ.....	IX
İÇİNDEKİLER.....	X
KISALTMALAR DİZİNİ.....	XII
RESİM LİSTESİ.....	XIII
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM: 20. YÜZYIL'DA AVRUPA VE TÜRKİYE ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATI

1.1. 20.YÜZYIL ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATININ AVRUPA'DAKİ TARİHSEL SÜRECİ.....3

1.2. 20.YÜZYIL ÇAĞDAŞ TÜRK SERAMİK SANATININ TARİHSEL SÜRECİ.....10

1.3. KONU BAĞLAMINDA TÜRK SERAMİK SANATINDAN SEÇİLMİŞ SANATÇILAR

1.3.1. İsmail Hakkı OYGAR.....19

1.3.2. Vedat AR.....19

1.3.3. Hakkı İZZET.....20

1.3.4. Füreyya KORAL.....21

1.3.5. Sadi DİREN22

1.3.6. Candeğer FURTUN.....23

1.3.7. Sevim ÇİZER.....23

1.3.8. Zehra ÇOBANLI.....24

1.3.9. Nurdan YILMAZ ARSLAN.....25

2. BÖLÜM: İSMAİL YARDIMCI VE SANATI

2.1. İSMAİL YARDIMCI.....27

2.2. İSMAİL YARDIMCI İLE SANATI ÜZERİNE SÖYLEŞİ.....	32
2.3. İSMAİL YARDIMCININ UYGULADIĞI SAGAR PİŞİRİM TEKNİĞİ.	39

3. BÖLÜM: KONU BAĞLAMINDA DİSİPLİNLER ARASI ÇALIŞAN SEÇİLMİŞ SANATÇILAR VE İSMAİL YARDIMCI'NIN ÇALIŞMALARINDAKİ RESİMSEL ETKİLER

3.1. KONU BAĞLAMINDA DİSİPLİNLER ARASI ÇALIŞAN SEÇİLMİŞ SANATÇILAR

3.1.1. Antoni TAPİES.....	44
3.1.2. Abidin DİNO.....	45
3.1.3. Bedri Rahmi EYÜBOĞLU.....	47
3.1.4. Devrim ERBİL.....	49
3.1.5. Pablo PİCASSO.....	51
3.1.6. Pierre SOULAGES.....	54
3.1.7. Yves KLEİN.....	55

3.2. İSMAİL YARDIMCI'NIN ESERLERİNDEKİ RESİMLER ETKİLER

3.2.1. Renk.....	58
3.2.2. Çizgi.....	59
3.2.3. Leke.....	61
3.2.4. Doku.....	63
3.2.5. Form.....	64

4. BÖLÜM: KİŞİSEL YORUMLAMALAR

4.1. KİŞİSEL YORUMLAMALAR	66
---------------------------------	----

SONUÇ.....	74
------------	----

EKLER

EK-1 İSMAİL YARDIMCI'NIN AKADEMİK ÜNVANLARI, İDARİ GÖREVLERİ VE BİLİMSEL ÇALIŞMALARI.....	77
KAYNAKÇA.....	92

KISALTMALAR

AKM	: Atatürk Kültür Merkezi
BAP	: Bilimsel Araştırma Projesi.
CAS FEST	: Cumhuriyetin Aydınlığında Sanat Festivali.
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi.
MYO	: Meslek Yüksek Okulu.
PROF	: Profesör.
SSEDD	: Seramik Sanat Eğitimi ve Değişimi Derneği.
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti.
T.Ü.Y.B.	: Tuval Üzerine Yağlı Boya.
T.Y.	: Tarih yok.
TRT	: Türkiye Radyo Televizyonu.
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu.
TÜYAP	: Tüm Fuarçılık Yapım Anonim Şirketi.
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü.
USA	: Amerika Birleşik Devletleri.
ÜYAK	: Üniversiteler Arası Yazım Konsorsiyumu.
YEM	: Yapı Endüstri Yayınları.

RESİM LİSTESİ

Resim 1. Hacılar'da bulunan neolitik döneme ait çömlek, 17 cm.....	3
Resim 2. Bauhaus Okulu.....	5
Resim 3. Camberwell Okulu 1910.....	5
Resim 4. Bernard Leach Çalışırken.....	6
Resim 5. Bernard Leach, Çömlek.....	6
Resim 6. Joan Miro, Seramik tabak, 1956.....	7
Resim 7. Joan Miro, "Figürler, Kuşlar ve Yıldızlar" T.Ü.Y.B.....	7
Resim 8. Pablo Picasso, Balık, çatal ve limon, 23 cm, 1953.....	7
Resim 9. Peter Hayes, Disc, 2009.....	8
Resim 10. Nino Caruso, Form.....	8
Resim 11. Hans Coper, Diskli şişe, 1970.....	9
Resim 12. J. Constantinidis, Seramik formlar, 19x14 cm-19x16 cm, 1990.....	9
Resim 13. Sanayii Nefise Mektebi, 2013.....	10
Resim 14. Gazi Eğitim Enstitüsü.....	11
Resim 15. Füreyya Koral, Kuşlar, 1997.....	12
Resim 16. Filiz Özgüven Galatalı, Pano.....	12
Resim 17. Candeğer Furtun.....	13
Resim 18. Candeğer Furtun. Düzenleme.....	13
Resim 19. Melike Kurtiç.....	13
Resim 20. Sadi Diren, Sandal, 1975.....	14
Resim 21. Alev Ebuziyya, Mavi, 1938.....	14
Resim 22. Nasip İyem, Beş dul elti.....	15
Resim 23. Erdiñ Bakla, Kadın figürü.....	15
Resim 24. Sabit Karamani, Kadın figürü.....	15
Resim 25. Cihat Burak, Zabit ve Ailesi Seramik, 15,5x13,5x7,5 cm.....	16
Resim 26. Cihat Burak, Zabit ve Ailesi, T.Ü.Y.B., 88.5x68 cm.....	16
Resim 27. 71. Devlet Resim Heykel Yarışma Afişi.....	17
Resim 28. 9. Uluslararası Muammer Çakı Seramik Yarışma Afişi.....	17
Resim 29. 6. Uluslararası Gizem Frit Seramik Yarışma Afişi.....	17
Resim 30. Uluslararası Genç Seramikçiler Karo Yarışma Afişi.....	17
Resim 31. İsmail Hakkı Oygur, Seramik tabak.....	19
Resim 32. İsmail Hakkı Oygur, Seramik vazo.....	

Resim 33. Vedat Ar, Seramik form.....	20
Resim 34. Hakkı İzzet, Seramik form.....	20
Resim 35. Hakkı İzzet, Seramik vazo, 1950.....	20
Resim 36. Füreyya Koral, atölyesinde çalışırken.....	21
Resim 37. Sadi Diren, Seramik figür, 1994.....	22
Resim 38. Candeğer Furtun, Seramik düzenleme.....	23
Resim 39. Sevim Çizer, Seramik çalışırken.....	24
Resim 40. Sevim Çizer, Elle şekillendirme.....	24
Resim 41. Zehra Çobanlı, Kâse, 2004.....	24
Resim 42. Nurdan Yılmaz Arslan, Seramik tabak, 48 cm, 1990.....	25
Resim 43. Nurdan Yılmaz Arslan, Dörtlü pano, 35x35 cm, 1997.....	25
Resim 44. İsmail Yardımcı, Atölyede torna çekerken.....	27
Resim 45. İsmail Yardımcı (Ortada).....	28
Resim 46. İsmail Yardımcı, Anadolu üniversitesi seramik atölyesinde.....	29
Resim 47. İsmail Yardımcı çalışırken.....	30
Resim 48. Yemen Türkiye Mesleki Eğitim Enstitüsü kurulum günleri. (Ortada)...31	
Resim 49. Seramik eğitimi değişim programı ve sempozyumu, U.S.A., 2002.....	32
Resim 50. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 32x14, 5x5,5 cm, 1060 °C, 2011.....	33
Resim 51. İsmail Yardımcı İsimsiz, 46x46x3 cm, 1060 °C, 2004.....	33
Resim 52. İsmail Yardımcı, Sırlı tuğla duvar panosu, 1000 °C, 1992.....	34
Resim 53. İsmail Yardımcı, Düşük sıcaklıkta pişmiş pipolar, 1000 °C, 1998.....	35
Resim 54. İsmail Yardımcı, İsimsiz,30x38 cm, 1000 °C, 2000.....	35
Resim 55. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 40x34x1,5 cm, 1000 °C, 2001.....	35
Resim 56. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 100x52x12 cm, 1060 °C, 2010.....	36
Resim 57. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 70x40x4,5 cm, 1060 °C, 2010.....	36
Resim 58. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 64x34x16 cm, 1060 °C, 2010.....	36
Resim 59. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 64x34x16 cm, 1060 °C, 2010.....	36
Resim 60. “Geleceğin Sanatçıları” Seramik sergisi, Afyon, 2008.....	37
Resim 61. Uluslararası öğrencilerle atölye çalışması.....	38
Resim 62. Çin’de kullanılan sagar kutuları.....	40
Resim 63. Sagar kutusu için hazırlanan şamot plaka.....	40
Resim 64. Birleştirilmiş sagar kutusu.....	40
Resim 65. Seramik formların sagar kutusuna yerleştirilmesi.....	41

Resim 66. Sagar kutusunun kapatılması.....	41
Resim 67. Sagar kutusunun fırına yerleştirilmesi.....	41
Resim 68. Sagar kutusunun boşaltılması.....	42
Resim 69. İsmail Yardımcı, İsimli, 70x56x9 cm, 1060 °C, 2010.....	42
Resim 70. Charlie Riggs	43
Resim 71. Hasan Başkıran, Triple	43
Resim 72. Vefa İrdelp, Seramik Form, 2015.....	43
Resim 73. Antoni Tapies, atölyesinde çalışırken.....	44
Resim 74. Antoni Tapies, Duvar resmi çalışması, Sevilla dünya sergisi,1992.....	45
Resim 75. Abidin Dino, Seramik atölyesinde.....	45
Resim 76. Abidin Dino, Ingres'e saygı.....	46
Resim 77. Abidin Dino, Seramik tabak, 1954.....	46
Resim 78. Abidin Dino, Seramik tabak, 1954.....	47
Resim 79. Abidin Dino, Seramik vazo, 1950.....	47
Resim 80. Bedri Rahmi Eyüboğlu, Seramik tabak, 1974.....	48
Resim 81. Bedri Rahmi Eyüboğlu, Balık.....	48
Resim 82. Devrim Erbil, Haliç, T.Ü.K.T.....	49
Resim 83. Devrim Erbil, T.Ü.Y.B.....	50
Resim 84. Devrim Erbil, Seramik form.....	50
Resim 85. Pablo Picasso atölyesinde çalışırken.....	51
Resim 86. Pablo Picasso, Boğa güreşi arenas, 39 cm, 1952.....	52
Resim 87. Pablo Picasso, Orman tanrısı kadın, h. 46 cm, 1947-8.....	53
Resim 88. Pablo Picasso, İki balık ile hayat, h. 42,5 cm, 1956.....	53
Resim 89. Pierre Soulages, T.Ü.Y.B.....	54
Resim 90. Pierra Soulages, Gravür, 44x64, 5 cm, 1970.....	54
Resim 91. Pierra Soulages, Heykel.....	55
Resim 92. Ysev Klein, Klein mavisi, 1954.....	56
Resim 93. Ysev Klein, Canlı fırçalar etkinliği, 1958.....	56
Resim 94. Ysev Klein, Ay uçuşu fotoğrafı.....	57
Resim 95. İsmail Yardımcı, Sırlı tuğla duvar panosu deta, 1992.....	58
Resim 96. Bedri Rahmi Eyüboğlu, Duvar boyaması, 1974.....	58
Resim 97. Pierre Soulages, Peinture 130.2 x 162.5 cm, 1956.....	59

Resim 98. İsmail Yardımcı, İsimsiz(; 66x14x13 cm) +7,1060 °C, 2007.....	59
Resim 99. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 32x26x2 cm, 1060 °C, 2007.....	59
Resim 100. İsmail Yardımcı, İsimsiz,28x31x18 cm, 1060 °C, 2010.....	60
Resim 101. Pierre Soulages, Peinture 202x202cm, 2013.....	60
Resim 102. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 40x40x18 cm, 1060 °C, 2011.....	60
Resim 103. Antoni Tapies, 2014.....	60
Resim 104. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 70x40x4,5 cm, 1060 °C, 2010.....	61
Resim 105. Devrim Erbil, Tek Ağaç, Kâğıt Üzerine Serigrafi Baskı, 27/100.....	61
Resim 106. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 24x30x17 cm,1060 °C, 2011.....	62
Resim 107. Yves Klein, 1960.....	62
Resim 108. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 27x16x10 cm, 1060 °C, 2010.....	62
Resim 109. Abidin Dino, Deniz Küstü.....	62
Resim 110. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 25x22x16 cm, 1060 °C, 2007.....	63
Resim 111. Antoni Tapies, 24x33 cm, 1952.....	63
Resim 112. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 10x18x,15 cm, 1060 °C, 2007.....	63
Resim 113. Antoni Tapies, 1981.....	63
Resim 114. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 44x65x4,5 cm, 1060 °C, 2010.....	64
Resim 115. Pierre Soulages.....	64
Resim 116. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 58x32x10 cm, 1060 °C,2010.....	65
Resim 117. Pablo Picasso.....	65
Resim 118. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 58x40x18 cm, 1060 °C, 2010.....	65
Resim 119. Alçı atölyesinde çalışırken.....	66
Resim 120. Form ve dokunun birlikte döküm hali.....	66
Resim 121. Seramik bisküviler.....	67
Resim 122. Pişirim öncesi hazırlık aşaması.....	67
Resim 123. Hazırlanan şamot plaka.....	67
Resim 124. Plakaların birleştirilmesi.....	67
Resim 125. Sagar kutusu.....	68
Resim 126. Çalışmaların bakır tel ile sarılması.....	68
Resim 127. Halkaların yerleştirilmesi.....	68
Resim 128. Tuz, sülfat ve karbonatların konulması.....	68
Resim 129. Formların yerleştirilmesi.....	69
Resim 130. Sagar kutusuna talaşın konulması.....	69
Resim 131. Sagar kutusunun ağız kısmının şamot ile sıvanması.....	69

Resim 132. Sagar kutusu kapağının çamurla kapatılması.....	69
Resim 133. Sagar kutusunun fırına yerleştirilmesi.....	69
Resim 134. Sagar kutusunun açılması.....	70
Resim 135. Seramik formların çıkarılması.....	70
Resim 136. Sagar kutusundan çıkarılan seramik formlar.....	70
Resim 137. Ali Uslu, İsimsiz, 26x11x10 cm + 32x17x11,5 cm + 36,5x24x18 cm, 1060 °C, 2016.....	70
Resim 138. Ali Uslu, İsimsiz, 29x14,5x9 cm, 1060 °C, 2016.....	71
Resim 139. Ali Uslu, İsimsiz, 24x17x9 cm, 1060 °C, 2016.....	71
Resim 140. Pişirim öncesi.....	71
Resim 141. Pişirim sonrası.....	71
Resim 142. Ali Uslu, İsimsiz, 29x14,5x9 cm, 1060 °C, 2016.....	71
Resim 143. Ali Uslu, İsimsiz, 26x11x10 cm + 32x17x11,5 cm + 36,5x24x18 cm, 1060 °C, 2016.....	72
Resim 144. Ali Uslu, İsimsiz, 26x11x10 cm + 32x17x11,5 cm + 36,5x24x18 cm, 1060 °C, 2016.....	72
Resim 145. Ali Uslu, İsimsiz, 29x14,5x9 cm, 1060 °C, 2016.....	72
Resim 146. Ali Uslu, İsimsiz, 18x18x2 cm, Raku Pişirimi, 1000 °C,2016.....	73
Resim 147. Ali Uslu, İsimsiz, 18x18x2 cm, Soda Pişirimi, 1250 °C, 2016.....	73
Resim 148. Ali Uslu, İsimsiz, 29x14,5x9 cm, Soda Pişirimi, 1250 °C, 2016.....	73
Resim 149. Ali Uslu, İsimsiz, 24x17x9 cm, Obvara Pişirimi, 1000 °C, 2016.....	73
Resim 150. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 45x26x1,5 cm, 1000 °C, 2001.....	74
Resim 150. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 70x40x4,5 cm, 1060 °C, 2010.....	75
Resim 152. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 58x30x9 cm, 1060 °C, 2010.....	76
Resim 153. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 58x32x10 cm, 1060 °C, 2010.....	76
Resim 154. Bedri Baykam ile röportaj, Pramid sanat, 26.02.2016.....	77

GİRİŞ

Tarih öncesi dönemlerin başlangıcından bu yana şekil verilen toprak, ilk çağlarda günlük yaşamda araç gereç olarak kullanılsa da, daha sonra ki dönemlerde günlük ihtiyaçların karşılanması dışında mimari bir obje olarak kullanılması ile değişime uğramış ve düşüncelerin ifade aracı olmuştur. İlk şekil verilen topraktan bu yana binlerce yıllık serüveni olan seramik, 19. yy. son çeyreğinde ki endüstri devriminin getirisi olarak, toplumun ihtiyaçlarını karşılamak adına basit, ucuz ve kalitesiz üretimler ortaya konmuştur. Bu niteliksiz üretime ilk tepki John Ruskin ve William Morris'ten gelmiştir. El emeğinin önemine dikkat çekmek adına Sanat ve El sanatları hareketini başlatmışlardır. Bu hareketi takiben Fransa'da Yeni Sanat, Almanya'da ise Bauhaus akımı başlamış ve tüm dünyada etkili olmuştur.

Özellikle İkinci Dünya savaşı sonrası 1940'lara gelindiğinde mesleki sanat okullarının açılması, teknolojinin ilerlemesi, el sanatlarına verilen önemin artması ile seramik, sanatın içerisinde malzeme olarak yerini almıştır. Seramik, sunduğu geniş kullanım yelpazesi ile sanatçılar için tam bir ifade biçimi anlayışına dönüşmüştür. Seramik sanatına yüklenen bu yeni bakış açısı, imgesel sorgulamaları zorlamış ve yeni oluşumlar meydana gelmiştir. Luice Rie ve Hans Coper'da bu oluşumun öncüleri arasında yer almaktadırlar. İngiltere'de kurdukları Camberwell sanat okulunda birçok sanatçı yetiştirmişlerdir. Seramik sanatının hızlı gelişimi birçok ressam ve heykeltıraşı da etkisi altına almıştır. Öyle ki; tüm sanat disiplinleri bir diğerinin sınırını aşmış ve kendi aralarında geçişler yaşanmıştır. Bu geçişler daha çok resim, heykel ve seramiğin birlikteliği olarak görülmektedir. Bu anlamda çalışmalar yapan Avrupalı ressamlardan; Pablo Picasso, Paul Gauguin, Joan Miro ve Raul Dufy gibi sanatçılar da seramik sanatında eserler üretmişlerdir.

Avrupa'da bu gelişmeler yaşanırken, cumhuriyet sonrası yeni bir döneme giren Türk seramik sanatı da, dünyadaki sanat anlayışından etkilenerek yeni bir gelişim süreci içerisine girmiştir. Dünyadaki çağdaş seramik sanatı sürecinden farklı olarak Türkiye'de yaşanan ekonomik ve endüstriyel olanaksızlıklar çağdaş Türk seramik sanatının gelişimini olumsuz yönde etkilemiştir.

Buna rağmen cumhuriyetle birlikte 1950'lere kadar erken dönemini yaşayan seramik sanatında çağdaşlaşma süreci, cumhuriyetin ilk yıllarında Fransa'ya

gönderilen İsmail Hakkı Oygur, Vedat Ar ve Almanya'ya gönderilen Hakkı İzzet'in yurda döndükten sonra seramik eğitiminin kurumsallaşmasına ön ayak olmaları ile başlamıştır. 1950'li yıllardan sonra endüstrileşme, uluslararası etkileşimler ve seramik eğitiminin kurumsallaşması ile yetişen sanatçılar, yurt içinde ve yurt dışında gösterdikleri özverili çalışmalarla Türk seramik sanatının çağdaş bir kimliğe kavuşmasında katkıda bulunmuşlardır. Bu isimlerden Füreyya Koral, Türkiye'de ki ilk özel seramik atölyesini kuran sanatçı olma özelliğini taşımaktadır.

20. yüzyılda her şeyin sanat malzemesi olma anlayışı sonucu tüm sanat disiplinleri birbirlerinin sınırlarını aşmış ve kendi aralarında geçişler meydana getirmişlerdir. Özellikle seramiğin doku, renk ve dayanıklılığının yanı sıra sunmuş olduğu geniş kullanım alanı ile İsmail Hakkı Oygur, Abidin Dino, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Hanefi Yeter ve Cahit Burak gibi birçok sanatçı resim sanatının yanı sıra çağdaş Türk seramik sanatında da eserler üreterek, seramik sanatının ifade dilinin zenginleşmesine katkıda bulunmuşlardır.

1970 yılında dünyadaki post modern sanat anlayışı, eş zamanlı olarak çağdaş Türk seramik sanatında da etkisini göstermiştir. 1970'li yıllarda ise Hamiye Çolakoğlu, Bingül Başarır, Candegör Furtun, Alev Ebüzziya, Atilla Galatalı, Jale Yılmazbaşar, Güngör Güner, İlgi Adalan, Beril Anılanmert, Mustafa Tunçalp, Erdinç Bakla ve Ferhan Taylan Erder gibi sanatçılar yapıtlarıyla seramik sanatına farklı bakış açısı kazandırmışlardır. Bu isimlerin devamında 1980 sonrası çağdaş Türk seramik sanatında ise Zehra Çobanlı, Sevim Çizer, Gül Özturanlı, Mehmet Kutlu ve Sibel Sevim gibi sanatçılar özgün yorumları doğrultusunda ürettikleri eserleri ile genç kuşaklara yol gösteren sanatçılar olarak önemli bir yer tutmaktadırlar.

Diğer yandan günümüz çağdaş Türk seramik sanatında uyguladığı teknik ve çalışmalarındaki resimsel etkiler ile Prof. İsmail Yardımcı'nın sanat yaşamı araştırmamın konusunu oluşturmaktadır. Bu çalışmayı hazırlanmamdaki amaç; İsmail Yardımcı'nın eserlerindeki resimsel oluşumların incelenerek, günümüz seramik sanatçı adaylarına ve gelecek kuşaklara farklı bir bakış açısı kazandırabilecek bir kaynakça oluşturabilmektir. Bu tarz çalışmalar, çağdaş Türk seramik sanatına yön veren değerli sanatçıların yeni kuşaklara tanıtılması, bilgi ve birikimin aktarılması konusunda katkı sağlayacaktır.

1. BÖLÜM: 20. YY.'DA AVRUPA VE TÜRKİYE'DEKİ ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATI

1.1. 20. YÜZYIL ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATININ AVRUPA'DAKİ TARİHSEL SÜRECİ

İnsanoğlunun varoluşundan bu yana sürekli olarak değişime uğrayan sanat, insanoğlunun günlük yaşamında kullandığı bir araç gereç olmasının yanı sıra, düşüncelerinin ifadesinde de bir araç olarak kullanmıştır. Binlerce yıl öncesinde kil'i su ile karıştırarak günlük hayat için farklı nesnelere üreten insanoğlu, 20. yy.'a gelindiğinde seramiği bir sanat aracı olarak kullanmaya ve düşüncelerini ifade etmeye başlamıştır. Dünyadaki değişen ekonomik kültürel ve toplumsal olaylar sonucunda seramiğin, bilim ve teknolojiye içinde barındıran bir sanat dalı olduğu ortaya çıkmıştır.

Resim 1. Hacılar'da bulunan neolitik döneme ait çömlek, 17 cm.
<http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr/TR,77779/neolitik-cag.html>
Erişim:16.05.2016

Buna bağlı olarak; "Seramik, geleneksel bir anlatım dili ile şu şekilde tanımlanır: Organik olmayan malzemelerin oluşturduğu bileşimlerin, çeşitli yöntemler ile şekil verildikten sonra, sırlanarak veya sırlanmayarak sertleşip dayanıklılık kazanmasına varacak kadar pişirilmesi bilim ve teknolojisidir."¹ Kelime anlamı olarak incelediğimizde ise eski Yunancada yanık/yanmış madde anlamındaki keramik'ten gelmektedir.

Seramiğin ilk varoluşundan bu yana geçirdiği süreç incelendiğinde sosyal ekonomik ve kültürel değişimlerle birlikte sürekli olarak bir değişim içerisinde olduğu görülmektedir. Bu tarihi süreç içerisinde neolitik dönemden bu yana seramik sanatının en çok etkilendiği dönem olarak endüstri devriminin başlaması

¹ Ateş Arcasoy, "Seramik Teknolojisi", (Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Yayın No: 457, İstanbul, Mart, 1983), s.1.

gösterilmektedir. 19. yy.'ın son çeyreğinde İngiltere'nin başlattığı sömürgecilik hareketinin bir yansıması olarak endüstri devrimi başlamıştır. Endüstri devrimin getirisi olarak toplumun ihtiyaçlarını karşılamak adına basit, ucuz, kalitesiz ve niteliksiz üretimler ortaya çıkmıştır. Bu niteliksizleşmeye ilk tepki olarak John Ruskin ve William Morris, el emeğinin önemine dikkat çekmek ve estetik ürünler üretilmesi amacıyla Art and Crafts Movements "Sanat ve El Sanatları" hareketini başlatmışlardır.

Sanat ve El Sanatları hareketinin tüm dünyada etkili olması ile Fransa'da mimarlık, resim ve dekoratif alanlarda da etkili olan Art Nouveau "Yeni Sanat" akımı başlamıştır. Tüm Avrupa'yı etkileyen bu sanat akımının amacı yeni gereçler, yeni denemeler ile daha özgün eserler ortaya koyan sanatçılar yetiştirmektir. Endüstri devriminin ve yaşanan toplumsal olayların ardından sanatın ifade alanı sanatçı için yeterli olmamış ve sanatçıyı tüm ifade biçimlerini deneyeme zorlamıştır. Böylelikle tüm sanat anlayışlarını yıkmayı hedefleyen Dada hareketi başlamıştır. Sanatçılar çalıştıkları sanat disiplinlerinin dışındaki farklı ifade araçlarını kullanmaya ve denemeye başlamışlardır. Böylelikle sanat içerisindeki kalıp anlayışlar yıkılmış ve her madde sanatın ifade aracı olmuştur.

Tam da bu dönemde seramiğin yeni sanat malzemesi olarak benimsenmesi "(...) seramiğin pazarının, seramiğe ilginin çoğalması, teknolojinin ilerlemesi, seramiğin uluslararası fuarlarda görülmeye başlaması ile resim ve heykelle uğraşan sanatçıların da ilgisini çekmeye başlamıştır. Bu ilgi seramik malzemenin incelenip, niteliklerinin belirlenmesi yolunda araştırmaları da beraberinde getirmiştir."² İngiltere'deki Arts and Crafts, Fransa'daki Art Nouveau sanat akımları oluşumlarını sürdürürken 20. yy.'ın ilk çeyreğinde Almanya'da form ve fonksiyon araştırması yapan, tasarım felsefesini oluşturmaya çalışan Bauhaus akımı başlamıştır. Bu akımın öncüleri tasarım felsefesinden yola çıkarak sanat ile endüstriyi birleştirmeyi amaçlamışlardır. Arts and Crafts sanat anlayışının aksine işlevsel ve ekonomik üretim düşüncesi ile endüstrileşmeyi desteklemiştir. Almanya'da 1918 yılında Wolter Gropius tarafından kurulan Bauhaus Okulu, 1933'e gelindiğinde Nazi rejiminin artan baskıları ile kapatılmıştır.

² Mustafa Ağatekin, "Dünyada ve Türkiye'de Çağdaş Seramik Sanatının Oluşum Süreci", (Anadolu Sanat Dergisi, Sayı 12, Şubat: 3, 2002), s.1.

Resim 2. Bauhaus Okulu.

<http://www.backupdunyasi.com/wp-content/uploads/Bauhaus-2.jpg>
Erişim: 16.05.2016

Bauhaus okulunda eğitim gören birçok Alman sanatçı, okulun kapatılmasının ardından Amerika'ya yerleşmiştir. Frans Wildenhain, Bruno Asshalf'da bu sanatçılardan sadece bir kaçıdır. Bauhaus sanat akımı 1920 yılında Fransa'da oluşan ve dekoratif seramik üretimine bir tepki olarak ortaya çıkan Art Deco Stüdyo Seramiğin de ise " (...) geometrik form, simetri, ritim, ışık, renk, doku daha önemli olmuştur. Avrupa'dan Türkiye'ye kadar tüm dünyada gelir düzeyi yüksek sınıfa hitap etmiştir. Art Deco'da seri üretime çok az rastlanmıştır. Bunun nedeni, pahalı ve teknik malzemelerin kullanılmasıdır. "³

İkinci dünya savaşının ardından 1940'lara gelindiğinde mesleki sanat okullarının açılması, teknolojinin ilerlemesi, el sanatlarına verilen önemin artması ile seramik endüstrisinde ve sanatında hızlı bir gelişim dönemi başlamıştır. İkinci dünya savaşının ardından bu gelişim, ilk olarak Luce Rie ve Hans Coper'in İngiltere'de kurduğu Camberwell sanat okulunda görülmeye başlamıştır.

Resim 3. Camberwell Okulu 1910.

http://www.ideal-homes.org.uk/__data/assets/image/0009/356328/art-gallery-200247-800.jpg
Erişim: 17.05.2016

³ Yasemin Gül, "Türk Seramik Sanatında Ressam Uygulamaları", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009), s.4.

Avrupalı heykeltıraşların çalışmalarından yola çıkan Hans Coper'in eserleri, daha çok heykel formundadır. Ewen Henderson, Deirdre Burnett ve John Ward ve Alison Britton ve James Tower, Camberwell sanat okulunda yetişen sanatçılardandır.

Resim 4. Bernard Leach Çalışırken.
<http://wikiclay.com/wiki/bernard-leach.jpg>
 Erişim: 11.05.2016

Resim 5. Bernard Leach, Çömlek.
<http://wikiclay.com/wiki/leach.jpg>
 Erişim: 11.05.2016

Bir dönem Japonya'da eğitim alan İngiliz sanatçı Bernard Leach, İngiltere'ye döndükten sonra seramik sanatçısı Shoji Hamada ile birlikte Leach Seramiği kurmuştur. "Leach'in amacı doğu geleneği ile İngiliz geleneğini birleştirmektir. Bu doğrultuda Uzakdoğu seramiklerini batı sanatıyla sentezlemiş ve seramik kaynaklarının ilk örneklerinden olan "Bir Çömlekçinin Kitabı"nı yazmıştır."⁴ Kurduğu bu atölyede birçok başarılı sanatçı yetiştirmiştir. İlk öğrencileri arasında Michael Cardew, Norah Braden, Katherine Pleydell- Bouverie, Harry Davies ve William Staite Murray gibi dönemin önemli sanatçıları bulunmaktadır. Bu sanatçılar sadelik anlayışı içerisinde modern seramiğin ilk örneklerini üretmişlerdir. Seramiğin kavuştuğu bu sadelik anlayışı birçok ressamın da ilgisini çekmiştir.

"Özellikle (...) Fransa'da birçok ressamın seramik yapımına yönelmesi, bu sanat dalının farklı yorumuna yol açmıştır. Ressam ve seramikçi işbirliği gerektiren bu tür çalışmalar Gauguin'in Ernest Chaplet ile Redon, Rouault, Vuillard, Bonnard, Friesz, Derain, Vlaminck ve Dennis'nin de seramikçi Andre Methey ile birlikte beş yıl kadar yaptığı ortak çalışmalarda görülmektedir."⁵

⁴ Hülya Gezer, "Prof. Zehra ÇOBANLI'nın Çağdaş Türk Seramik Sanatındaki Yeri", (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009), s.8.

⁵ Beril Anılanmert ve Zeynep Rona, "Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi", 3. Cilt, (İstanbul: YEM yayınları 1998), s.1641

Resim 6. Joan Miro, Seramik tabak, 1956
Rh Sanat, 2004, Sayı:13, s.71.

Resim 7. Joan Miro, "Figürler, Kuşlar ve Yıldızlar" T.Ü.Y.B.
[http://www. Xoxothemag.net/ gallery /7101/seramik-dosyasi- ?page=1](http://www.Xoxothemag.net/gallery/7101/seramik-dosyasi-?page=1)
Erişim: 16.05.2016

Avrupalı ressam Joan Miro'da, 1944-1958 yılları arasında seramik ile yoğun bir çalışma içerisine girmiştir. "1958 yılında Josep Lioerns Artigas'ın yardımıyla UNESCO için Wall of The moon ve Wall of The Sun duvarlarını ortaya çıkarmış, bu çalışmalarıyla uluslararası "Guggenheim" ödülünü kazanmıştır. Ayrıca Barcelona Havaalanı içinde bir duvar çalışması yapmıştır."⁶ Miro gibi Matisse, Pablo Picasso, Leger, Chagall'de seramik eserler üreten Avrupalı ressamlardır. 3000'nin üzerinde seramik eser üreten Pablo Picasso, Avrupa'da farklı disiplinlerarası çalışma yapan sanatçılar arasında en üretken olanıdır. Seramikle ilk tanıştığı yıllarda var olan seramik formları üzerine kendi desenlerini resmeden Pablo Picasso, daha sonraları sır ve form denemeleri yapmıştır. "Resimlerindeki metres-sevgili, sevgili-palyaço, dansçı-müzisyen, mitolojik yaratıklar ve balık-kuş gibi konular bu kez iki boyutlu resimler yerine, üç boyutlu seramikler olarak karşımıza çıkmaktadır."⁷

Resim 8. Pablo Picasso, Balık, çatal ve limon, 23 cm, 1953.
N. Harry ABRAMS, "Picasso Painter and sculptor in clay" New York, 1998. s.16

⁶ Gezer, **Ön. ver.**, s.11.

⁷ Özgün Acar, "**Picasso**", Antik Dekor, (Antik Yayınevi, İstanbul, Nisan-Mayıs, 1999), s.52.

Seramik sanatı Pablo Picasso gibi birçok Avrupalı ressamın ellerinde yeniden yaratılmıştır. Seramiğin değişen yüzü Avrupa ülkelerinde farklı seyirler izlemiştir. Dönemin önemli Alman seramik sanatçıları Ingeborg, Bruno Asshoff, Karl-Ursula Scheid ve Otto Hohlt'e Bauhaus ve Leach etkisinde seramik eserler üretmişlerdir. Teknik konularda araştırma yapan Alman sanatçılar ise figüratif panolar yapmıştır. İngiltere'de ise Leach ekolünün etkilerinin giderek azaldığı görülmektedir. Jenny Beavan, John Maltby ve Robin Welch form anlamında geleneklere uymayan önemli İngiliz seramik sanatçılarıdır. Bunun yanı sıra birçok İngiliz sanatçı figüratif anlatımlarıyla, sır ve pişirim teknikleriyle ön plana çıkmaktadır. David Binns, Peter Hayes, Ewen Henderson ve Nicholas Rena bunlara örnek teşkil etmektedir.

Resim 9. Peter Hayes, Disc, 2009.
<http://www.studiopottery.co.uk/images/Peter/Hayes/6722>
 Erişim: 16.05.2016

Resim 10. Nino Caruso, Form.
<http://thatsarte.com/blog/wpcontent/uploads/2009/03/caruso1web.jpg>
 Erişim: 16.05.2016

Yine Danimarka, İsveç, Hollanda, Finlandiya ve Norveç'te de kendi ülkelerinin geleneklerine göre üretim yapan birçok sanatçı mevcuttur. Danimarka'da Bodil Manz, Bente Hansen, Wilhelm Kage ve Daniel Kruger, Hollanda'da Niek Hoogland, Veronika Pöschl, Wouter Dam ve Chis Lanooy, İsviçre'de Hertha Hillfon, Eric James Mellon, Arnold Annen ve Hanna Schneider, Belçika'da ise Carmen Dionyse, Animo Ross, Mieke Herman ve Jeanne Oopenhaffen, İtalya'da Nino Caruso, Antonella Cimatti ve Emidio Galassi, İspanya'da da Maria Bofill ve Madola'da öne çıkan diğer seramik sanatçılarıdır.

Resim 11. Hans Coper, Diskli şişe, 1970.

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Thrown_Bottle_by_Hans_Coper_\(YORYM-2004.1.807\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Thrown_Bottle_by_Hans_Coper_(YORYM-2004.1.807).jpg) Erişim: 11.05.2016

"1970'li yıllarda kap-kacak yardımıyla seramik-heykel daha net bir ayrıma kavuşmuş; Sanatçılar kavanoz içerisine kil ve su kutuların içine sıvı çamur koymak ya da her şeyi çamurla sıvamak gibi yerleştirme, kavramsal sanat ve oluşumlar çerçevesinde değerlendirebilecek yeni anlatım biçimlerinden yaralanmaya başlamışlardır."⁸ Geleneksel tercihlerin yanında çağdaş yorumlarında oluşmaya başlaması ile 1975'ten sonra seramik sanatında, Post modern sanat akımının etkileri görülmeye başlamıştır. "1980'lerde gelişen teknolojiyle, boyut sorunları ortadan kalkmış ve buna bağlı olarak kavramlar değişmiştir. Temelde 1970'lerin anlatım biçimleri sürmekle birlikte seramik heykel daha da ciddileşmiş amaçları daha belirginleşmiş, ayrıca malzemenin gereğine uygun olarak daha geleneksel biçimlendirme yöntemleri de benimsenmiştir."⁹

Resim 12. J. Constantinidis, Seramik formlar, 19x14 cm-19x16 cm, 1990.

http://www.joannabirdpottery.com/exhibitions/permanent2/gallery_2/index.html.

Erişim: 12.04.2016

Seramik sanatı 1990'lı yıllardan sonra Post Modern ve Minimalizm gibi sanat akımlarından etkilenmiş ve sürekli olarak değişmiştir. Değişen teknolojik, ekonomik ve toplumsal hareketlerden etkilenen seramik, farklı disiplinler ile uğraşan birçok sanatçının ürettiği özgün eserler ile çağdaş sanattaki yerini almıştır.

⁸ Anılanmert ve Rona, **Ön. ver.**, s. 1641

⁹ **Aynı.** s.1641

1.2. 20. YÜZYIL ÇAĞDAŞ TÜRK SERAMİK SANATININ TARİHSEL SÜRECİ

20.yüzyılın ilk çeyreğinde yaşanan toplumsal bunalım ve sıkıntılar sebebiyle "Cumhuriyetin ilanından sonra, 1929 yılına kadar, seramik sanatı ve endüstrisi alanında hiçbir etkinlik görülmemiştir."¹⁰ Fakat Avrupada'ki sanayileşme sürecinin etkisiyle batılılaşma anlayışı benimsenmiş ve bu kapsamda cumhuriyetin ilk yıllarında diğer sanat dallarında olduğu gibi, seramik sanatı alanında da eğitim görmek üzere İsmail Hakkı Oygur ve Vedat Ar Fransa'ya, Hakkı İzzet ise Almanya'ya gönderilmişlerdir. Bunlardan İsmail Hakkı Oygur, 1928'de Paris'te açtığı sergi ile yurt dışında sergi açan ilk seramik sanatçısı olmuştur. Yurt dışında eğitim gören sanatçıların yurda dönmeleri ile seramik sanatında ve endüstrisinde yeni bir dönem başlamıştır.

" 1929 yılında Çağdaş Türk Seramik Sanatı'nın oluşumunu başlatan ilk adım, Sanayii Nefise Mektebi'nden Namık İsmail'in Akademiye Dekoratif Sanatlar Bölümü'nü katmasıyla gerçekleşir. 1929'un Kasım ayında çinicilik atölyesi açılır ve atölyenin başına İsmail Hakkı Oygur getirilir. Daha sonra 1931 yılında, Paris'ten dönen Vedat Ar ve Hakkı İzzet'in de katılımlarıyla atölye çalışmalarına bu harcamalarımızın önderliğinde eğitim vermeye başlar."¹¹

Resim 13. Sanayii Nefise Mektebi, 2013.

<http://www.forumgercek.com/universitelerimiz/82847-mek-teb-i-sanayi-i-nefise-i-sahane-turkiyenin-ilk-guzel-sanatlar-okulu.html>

Erişim: 16.05.2016

Cumhuriyet döneminde Atatürk ilkeleri doğrultusunda eğitim alanında ve sanatta yapılan yeniliklerle hızla gelişen sanayinin getirisi olarak küçük ölçekli

¹⁰ Mustafa Ağatekin, "Cumhuriyet Sonrası Çağdaş Türk Seramik Sanatının Gelişimi Ve Anlatım Dili Yönünden Değerlendirilmesi", (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Eskişehir, 1993,) s.14.

¹¹ Aynı. s.14.

atölye ortamından endüstriyel üretim yolunda adımlar atılmıştır. İstanbul'da Sanayii Nefise'deki sanat eğitiminin bir benzeri Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü'nde kurulmuştur. Böylelikle seramik sanatı Ankara'ya da taşınmış ve kurulan sanat okulları ile seramik sanatının kurumsallaşması yolunda adım atılmıştır.

Resim 14. Gazi Eğitim Enstitüsü.
http://webftp.gazi.edu.tr/basin/images/RB_4.jpg
 Erişim: 16.05.2016

Bu dönemde Avrupa'da eğitim gören sanatçıların geleneksel anlayıştan farklı olarak batılı anlayışla oluşturdukları atölyeler çağdaş Türk seramik sanatının ilk yapı taşları olmuştur. Seramik sanatının yanı sıra endüstrisinde gelişimini desteklemek için 1933'de Sümerbank'ın Endüstri planlamasında İstanbul ve Kütahya'yı kapsayan seramik endüstrisi etüd ve projelerine başlanmıştır.

Devlet kurumlarının yanı sıra, “ (...) hızla gelişen sanayi, kendi üretim biçimini oluşturdu ve fabrikalaşma başladı. Sırasıyla;

“1942'de Eczacıbaşı Fincan Atölyesi

1950'de Eczacıbaşı Sanat Atölyesi

1958'de Çanakkale Fayans

1958'de Gorbun Işıl

1960'da Eczacıbaşı (Mumhane)

Daha sonraki yıllarda da birçok fabrika ve atölyeler açıldı. 1942'den 1960'a kadar ki sürede yaşanan hızlı gelişim, geleneksel seramik üretim metodunu atölye üretiminden, büyük boyutlu endüstriyel üretim biçimine dönüştürmüştür. Bu dönüşüm, hem Türk seramiğinin çağdaş üretim biçimini hem de bir seramik sektörü oluşumunu da başlatıyordu.”¹²

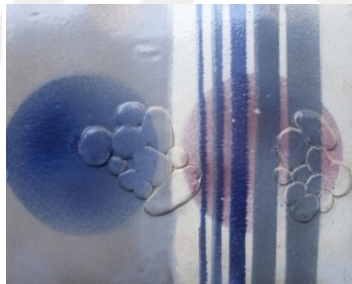
Yaşanan bu süreç içerisinde her hangi bir akademik eğitim almamasına karşın, tedavi amaçlı gittiği İsviçre'deki bir hastahannede seramik ile tanışan Füreyya Koral, tedavisinin ardından İstanbul'a dönerek, 1951 yılında ilk özel seramik atölyesini kurmuş ve seramik ile profesyonel olarak ilgilenmiştir.

¹² Ağatekin, 1993, **Ön. ver.**, s20.

Resim 15. Füreyya Koral, Kuşlar, 1997.
<https://misraakagun.blogspot.com.tr/2012/10/fureya-koral.html>
 Erişim: 24.05.2016

Duvar panoları, kuş soyutlamaları, evler, tabaklar ve servis takımları ile hem endüstriyel hem de sanatsal çalışmalar yapan Koral'in atölyesinde, Alev Ebuziyya, Ayfer Karamani, Seniye Fenmen, Candeğer Fürtun, İlgi Adalan, Filiz Özgüven Galatalı, Güngör Güner, Jale Yılmabaşer, Beril Anılanmert, Tüzüm Kızılcan, Bingül Başarır ve Binay Kara, gibi isimlerin de yer aldığı seramikle uğraşan pek çok kişi çalışma yapma imkanı bulmuştur. Batılılaşmanın da etkisi ile süslemeye yönelik unsurlar daha geri planda kalırken, işlevselliğin ön plana çıktığı ve yeni arayışların ortaya çıktığı bir dönem başlamıştır.

Resim 16. Filiz Özgüven Galatalı, Pano.
https://groups.google.com/forum/#!topic/gorseldilsanatsal/RdsO3Sga_Ho
 Erişim: 25.05.2016

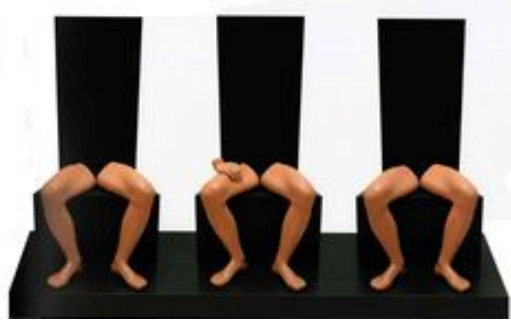
"Türkiye'de Modern seramiğin bu alandaki endüstriyel gelişmelere paralel olarak önem kazanması, 1950'lerden sonradır."¹³ 1956'da Alman Prof. Adolf Schneck'in önderliğinde, Bauhouse tipi eğitim sistemini hedefleyen Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu açılarak sanat seramiğinin yanı sıra endüstriyel seramik tasarımında öğretilmesi amaçlanmıştır. Daha sonra bu okul, 1982'de Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesine dönüştürülmüştür. Bu okuldan mezun olduktan sonra eğitim için yurt dışına gönderilen sanatçılar, değişen dünya koşullarından etkilenerek yeni sorgulamalar ve arayışlar içerisine girmiştir.

¹³ Sezer Tansuğ, "Çağdaş Türk Sanatı", (Remzi Kitapevi, 4. Basım, İstanbul, 1996), s.339

Resim 17. Candeğer Furtun.
http://archive.ramfoundation.nl/kunstenaar_e.php?ID=7
 Erişim: 25.05.2016

Yine bu dönemde Fullbright Bursu ile Amerika'ya eğitime giden Candeğer Furtun yurda dönerek 1964 yılında kendi atölyesini kurmuştur. Akademisyen olmayan sanatçı ürettiği eserlerinde genellikle insan bedeni parçalarının tekrarlarına ve bunlardan oluşan kompozisyonlara yer vermiştir.

Resim 18. Candeğer Furtun. Düzenleme .
http://archive.ramfoundation.nl/kunstenaar_e.php?ID=8
 Erişim: 25.05.2016

Resim 19. Melike Kurtiç,
 Seramik form, 1970.
 Sanat Art 2008, No: 26, s.115

"Çağdaş Türk seramiğinin en büyük ustalarından biri olan Melike (Abasıyanık) Kurtiç ise, Danimarka ve Almanya'dan başka, Yunanistan ve Macaristan'da da çşüren çalışmalarında, malzemenin tüm gizemlerini keşfedercesine ve organik yaşam izlenimlerinin yumrular, kıvrımlar, yarıklar halinde serbest ve güçlü biçim olgularına dönüştüğü etkili işler ortaya koymuştur."¹⁴

Füreyya Koral ile aynı dönemde etkinlik gösteren ve Türk seramik sanatının çağdaşlaşması yolunda katkı sağlayan bir diğer isimse Sadi Diren'dir. 1953 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olduktan sonra Almanya'ya giderek uzun yıllar seramik endüstrisinde çalışmış ve 1964 yılında yurda döndükten sonra İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde eğitimcilik yaparak birçok sanatçının yetişmesine öncülük etmiştir.

¹⁴ Tansuğ, **Ön. Ver.**, s.341.

Resim 20. Sadi Diren, Sandal, 1975.
<https://tr.pinterest.com/pin/548102217124051075/>
 Erişim: 25.05.2016

" Bu döneme kadar geleneksel Türk seramik sanatı'nda duvar süsleme anlayışı; yalnızca duvar çinisi olarak anlamlandırılırken, Füreyya Koral ve Sadi Diren ile birlikte sanatsal plastik kaygılarla oluşturulmuş duvar panosu kavramı Çağdaş Türk Seramik Sanatı'na ¹⁵ kazandırılmıştır. Anadolu uygarlıklarından yola çıkarak üretmiş olduğu figüratif heykeller ile Çağdaş Türk Seramik sanatına farklı bir bakış açısı getirmiştir.

Resim 21. Alev Ebuzziya, Mavi, 1938.
https://www.liveauctioneers.com/item/8036040_alev-ebuzziya-siesbye-blue-bowl
 Erişim: 24.05.2016

Seramik sanatının gelişim gösterdiği bu süreçte ürettiği turkuaz ve mavi tonlarındaki özgün çanak formlarıyla tanınan Alev Ebuzziya'da, çağdaş Türk Seramiğinin öncü isimlerindedir. Kıymet Giray'a göre; " Alev Ebuzziya'nın seramikleri geleneksel çini sanatımızın eşsiz renklerinden esinler taşırlar. Onlar mavi ve koyu turkuaz görselliklerine karşın çarpıcı fakat dengeli desenler de taşırlar. Bu seramikler temiz bir işçiliğin duyarlı bir estetik yaklaşımın yalın fakat görkemli ürünleridir."¹⁶ Yine bu dönemde Ayfer ve Sabit Karamani, Müfide Çalık, Tüzüm Kızılcın, Nasip İyem, Saniye Fenmen gibi isimlerin çağdaş Türk seramik sanatının şekillenmesinde önemli görevler üstlendikleri görülmektedir.

¹⁵ Deniz Onur Erman, t.y, "Türk Seramik Sanatında İnsan Figürü Kullanımının Gelişim Süreci", (Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü, Ankara), s.58

¹⁶ Kıymet Giray, "Çağdaş Türk Seramik Sanatı ve Öncü Ustaları", Türkiye'de Sanat, Sayı:33, İstanbul, 1988, s.27.

Resim 22. Nasip İyem, Beş dul elti.

<https://sevilokay.files.wordpress.com/2016/04/nasip-iyem-ve-seramik-c3a7alc4b1c59f-masc4b1-bec59f-dul-elti-a.jpg> Erişim:26.05.2016

1970'li yıllar çağdaş Türk seramik sanatının en üretken dönemi olarak nitelendirilmektedir. "Bu yıllar sanatçı ve mimar işbirliği ile yapılarda mozaik ve seramik panoların yer aldığı, sanat yarışmalarının düzenlendiği ve seramikte uluslararası ödüllerin alındığı üretken yıllardır."¹⁷ Hamiye Çolakoğlu, Melike (Abasıyanık) Kurtiç, Candeğer Furtun, Alev Ebuzziya, Atilla Galatalı, Filiz Galatalı, Jale Yılmazbasar, Erdinc Bakla, Ferhan Taylan Erder, Beril Anılanmert ve Tülin Ayta gibi isimler seramik sanatının çağdaşlaşma sürecinde etkin rol oynamışlardır. "1970'li yıllarda kap yapımıyla, seramik heykel daha net bir ayrıma kavuşmuş ve oluşan diğer sanat akımlarının da etkileriyle kavramsal nitelikli eserler ve düzenlemeler yapılmıştır. Diğer sanat disiplinlerindeki yeni oluşumlar çerçevesinde de alternatif bir anlatım yolu olarak seramikten yararlanılmıştır."¹⁸

Resim 23. Erdinç Bakla, Kadın figürü.
http://turkishpaintings.com/content/mod_images/painters/works/large/untitled_4_32.jpg
Erişim: 26.05.2016

Resim 24. Sabit Karamani, Kadın figürü.
http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainter_artistDetailID=3811
Erişim: 26.05.2016

¹⁷ Emel Oral, "Türkiye'de Çağdaş Seramik Sanatının Gelişimi", Anadolu Sanat, Sayı:16, Eskişehir, 2005, s.85

¹⁸ Anılanmert ve Rona, **Ön. ver.**, s. 1641

Avrupada'ki farklı disiplinlere ait çalışma yapan sanatçıların seramik malzemesini keşfettiği bu dönem, ülkemiz ressamalarında bu sanat dalına ilgi duymalarına zemin hazırlamıştır. Picasso'nun davetlisi olarak Fransa'nın Vallauris kasabasına giden Abidin Dino, kasabadaki seramik atölyelerinde Picasso ve Chagall ile birlikte seramikler yapmıştır. Abidin Dino'nun açmış olduğu bu yol birçok Türk sanatçısına ilham kaynağı olmuş ve sanatın ifade biçiminde kullanılan bu malzemeyi tanımak adına birçok sanatçımız yurt dışına giderek eğitim almıştır.

Cihat Burak' ta Paris'te aldığı seramik derslerinin etkisi ile yurda döndükten sonra seramik sanatıyla daha yakından ilgilenmiştir. Ürettiği seramik eserlerinin resimlerinde seçtiği konularla benzer olduğu görülmektedir.

Resim 25. Cihat Burak, Zabit ve Ailesi,
Seramik, 15,5x13,5x7,5 cm.
<http://www.e-dergi.atauni.edu.tr>
Erişim: 25.05.2016

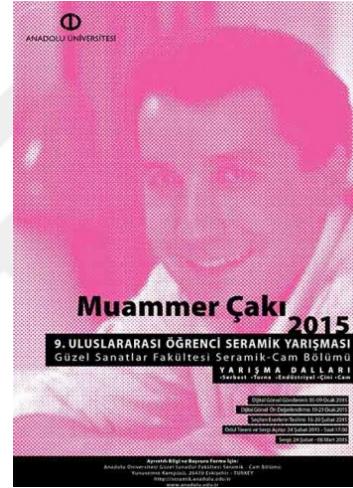
Resim 26. Cihat Burak, Zabit ve Ailesi,
T.Ü.Y.B., 88.5x68 cm.
www.mulkiyederigi.org/download
Erişim: 02.08.2016

Eğitimci kimliğinin yanı sıra ürettiği eserleri ile de Türk sanatının yapı taşlarından biri olan Bedri Rahmi Eyüboğlu'da seramiği sanatsal bir ifade biçimi olarak seçen sanatçılarımız arasında yer almıştır. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun öğrencilerinden olan Devrim Erbil ve Hanefi Yeter'de seramik sanatıyla uğraşmış ve bir çok eser üreterek çağdaş Türk seramik sanatının hem yurt içinde hemde yurt dışında tanınmasına yardımcı olmuşlardır. Resim eğitimden gelen sanatçılar desen, kompozisyon, renk, yorum biçimlerini kullanmanın yanı sıra içinde yaşadıkları çağın sosyo-kültürel yapısında ürettikleri eserlere yansıtılmışlardır. Bu özellikleriyle seramik sanatına farklı bir bakış açısı getirerek, seramik sanatının açılım sağlamasına katkıda bulunmuşlardır. Güngör Güner, İlgi Adalan, Ünal Cimit ve Tülin Ayta'da ilk dönem sanatçılarımızın ardından gelen diğer önemli isimler olmuşlardır.

1982 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin Mimar Sinan Üniversitesi'ne ve Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu'nun Marmara üniversitesi bünyesine katılmıştır. Takiben Hacettepe Üniversitesinde, Anadolu Üniversitesinde, Dokuz Eylül Üniversitesinde seramik bölümleri açılmıştır. Bunun yanı sıra Kültür Bakanlığı'nın bu yıl 73. sünü düzenlediği "Devlet Resim Heykel Yarışması", İzmir Rotary Kulübünün "Altın Testi Seramik Yarışması", Anadolu Üniversitesinin düzenlediği "Muammer Çakı Seramik Yarışması", Sakarya Üniversitesinin Düzenlediği "Uluslararası Gizem Frit Seramik Yarışması" ve Uşak Üniversitesinin Düzenlediği "Uluslararası Genç Seramikçiler Karo Yarışması" gibi etkinliklerle seramik sanatı desteklenmiş ve genç sanatçılar teşvik edilmiştir.

Resim 27. 71. Devlet Resim Heykel Yarışma Afışı.
<http://www.guzelsanatlar.gov.tr/TR,46657/71-devlet-resim-ve-heykel-yarismasi.html>
 Erişim: 22.05.2016

Resim 28. 9. Uluslararası Muammer Çakı Seramik Yarışma Afışı.
<http://ecampus.com.tr/etkinlikler/sergi/muammer-caki-9uluslararasi-ogrenci-seramik-yarismasi-sergisi>
 Erişim: 22.05.2016

Resim 29. 6. Uluslararası Gizem Frit Seramik Yarışma Afışı.
<http://www.haber.sakarya.edu.tr/tr/haberler/goster/38380/uluslararasi-gizem-frit-seramik-yarismasi>
 Erişim: 22.05.2016

Resim 30. Uluslararası Genç Seramikçiler Karo Yarışma Afışı.
<http://ceramictile.usak.edu.tr/indextr.php#>
 Erişim: 22.05.2016

Bu çalışmaların bir ürünü olarak, ülkemizde ki akademik eğitim veren kurumların yaygınlaşması ile seramik sanatına duyulan ilgi ve başarıda yükselmiştir.

"1990 ve 2000'li yıllarda Aksanat, Yapı Kredi Kazım Taşkent Sanat Galerisi, Borusan Sanat, Garanti Platform, Proje 4L- Elgiz Çağdaş Sanat Müzesi, İstanbul Modern, Sabancı Müzesi, Pera Müzesi, Santral İstanbul, Kasa Galeri, Siemens Sanat, Arter... gibi sanatı destekleyen kurumlar çoğalmıştır. (...) 1990'lı yıllarda Uluslararası Plastik Sanatçılar Derneği de "Joseph Beuys" Etkinlikleri (1992), "Sanat Tahribatı ve Sansür" (1994), "Bosna- Hersek / İlk Adım / Hoşgörüsüzlük" (1995), "Vardiya Etkinlikleri" (1995), "Genç Etkinlik 1 / Sınırlar ve Ötesi" (1995), "Öteki" (1996), "Genç Etkinlik 2" (1996), "Yurt-Yersizyurtsuzlaşma" (1996), "Genç Etkinlik 3 /Kaos" (1997) etkinlikleri gerçekleştirir. Bu sergilere katılan sanatçılardan bazıları, Türkiye'nin gelecekteki sanatında söz sahibi olmuş ve yer edinmişlerdir. 90'lı ve 2000'li yıllar ayrıca sanatçıların bir araya gelerek kolektif sergi ve projelere imza attıkları bir dönemdir. Bireysel ya da kolektif olarak sivil inisiyatiflerin çevre, toplum, kurallar, iktidar... gibi kavramlarla; içinde yer aldıkları mekân, kentsel ve toplumsal doku üzerine alternatif olanakları kullanarak üretimlerini gerçekleştirirler."¹⁹

Gelişimini sürdüren çağdaş Türk seramik sanatına hem akademik hemde sanatsal anlatımlarıyla katkıda bulunan ve çağdaş Türk seramik sanatını dünyaya tanıtan Sevim Çizer, Tüzüm Kızılcan, Zehra Çobanlı, Canan Dağdelen, Kemal Uludağ, Nurdan Yılmaz Arslan, Emre Feyzoğlu, Mehmet Kutlu, Hüseyin Özçelik, Reyhan Gürses, Serdar Tekebaşoğlu, Hasan Baskıran, İsmail Yardımcı, Ömer Görkem, Hasan Başkiran, Ayşegül Türedi Özen, Reyhan Gürses, Lerzan Özer, Bilgehan Uzuner, Enver Güner, Halil Yoleri, Soner Genç, Hüseyin Özçelik, Temel Köşeler, Yavuz Pilevneli, Nalan Danabaş, Aysun Çölbayır, Pemra Pilevneli, Oya Uzuner, Pınar Genç, Füsün Çövenlioğlu, Sibel Sevim, Meltem Kaya, Yasemin Varol, Candan Güngör, Fazlı Ercan, Mutlu Başkaya, Kaan Canduran, Emre Feyzoğlu, Kemal Tizgöl, Şirin Koçak Özkesici, Kamuran Ak, Vefa İrdelp, , Olgü Sümengen, Ezgi Hakan, Ezgi Gökçe, Hasan Şahbaz, ve Nizam Orçun Önal gibi pek çok önemli sanatçımız bu serüvenini genç kuşaklara aktarmaktadırlar.

¹⁹ **Türk Sanatları Araştırmaları Dergisi** Sayı 2/ Cilt 1 , 2011, s.4.

1.3. KONU BAĞLAMINDA TÜRK SERAMİK SANATINDAN SEÇİLMİŞ SANATÇILARI

1.3.1. İsmail Hakkı OYGAR (1907-1975)

Cumhuriyetin ilk yıllarında diğer sanat dallarında olduğu gibi, seramik sanatı alanında da eğitim görmek üzere İsmail Hakkı Oygur, devlet bursuyla Fransa'ya gönderilmiştir. Paris Dekortif Sanatlar Yüksekokulu'nda dekorasyon ve iç mimarlık öğrenimi gören Oygur, yaptığı seramikleri 1928 yılında Paris'te sergilemiştir. Açtığı bu sergi ile yurt dışında sergi açan ilk seramik sanatçısı olmuştur. 1928'den sonra yurda dönen sanatçı, 1929 yılında açılan çinicilik atölyesinin başına getirilmiştir.

Resim 31. İsmail Hakkı Oygur, Seramik tabak.
[http://sizdensize.milliyet.com.tr/
GaleriDetay/455/3.jpg](http://sizdensize.milliyet.com.tr/GaleriDetay/455/3.jpg)
Erişim: 16.05.2016

Resim 32. İsmail Hakkı Oygur, Seramik vazo.
[http://sizdensize.milliyet.com.tr/
GaleriDetay/455/2.jpg](http://sizdensize.milliyet.com.tr/GaleriDetay/455/2.jpg)
Erişim: 16.05.2016

Böylelikle Türk seramik sanatında çağdaş eğitime geçiş sürecinin ilk adımları atılmıştır. Yapıtlarında bakır küfü, demir pası ve metale dayalı renklendirme tekniği ile öne çıkmaktadır. Uyguladığı teknikler ile genç kuşaklara yol göstermiştir. "1936'da İzmir Enternasyonal Fuarı'nın düzenlenmesinde sanat danışmanlığı yapan Oygur, uluslararası pek çok seçici kurulun da üyesi olmuş; 1967'de Uluslararası Seramik Akademisi'nin geleneksel sergisinin ve genel kurulunun İstanbul'da yapılmasına öncülük etmiştir."²⁰

1.3.2. Vedat AR (1907- 2001)

Avrupa sınavını kazanarak devlet bursuyla 1928 yılında Fransa'ya gönderilen ve daha çok endüstriyel tasarımlarıyla adından söz ettiren sanatçımız Vedat Ar,

²⁰ MEGEP, "Seramik ve Cam Teknolojisi Özgün Form Tasarlama", T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 2008, s.6.

yurda döndükten sonra Güzel Sanatlar Akademisinde öğretim üyesi olarak görev almıştır. Seramik sanatında çok fazla faaliyet göstermeyen sanatçı alanındaki çalışmaların yanı sıra film yönetmenliği ve sahne dekoratörlüğü de yapmıştır. Çektiği reklam filmi ile Türkiye'nin ilk reklâm filmi yönetmeni ünvanını almıştır.

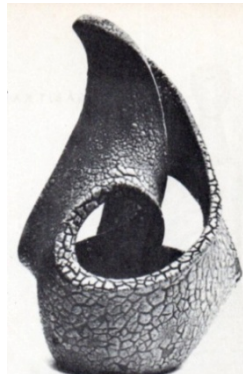

Resim 33. Vedat Ar, Seramik form.
<https://tr.pinterest.com/pin/548102217126429252/>
 Erişim: 23.05.2016

1.3.3. Hakkı İZZET (1909-1977)

Yapıtlarında süslemeci tavrıdan uzak, stilize hayvan figürlü işlevsel seramikleriyle tanınan sanatçı, 1928 yılında İsmail Hakkı Oygur ve Vedat Ar gibi devlet bursu ile Almanya'ya gönderilmiştir.

"Bres-lau'da (b.Wroclaw, Pol.) bir yıl okuduktan sonra Berlin Akademisi'nin Heykel Bölümü'ne girmiş, mezun olduğu 1933'te Türkiye'ye dönmüştür. İlk olarak Gazi Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü'nde modelaj dersleri veren Hakkı İzet, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1952-1955 yılları arasında Ankara Kimya Teknik Yüksek Okulu'nun Seramik Bölümü'ne atanmıştır."²¹

Resim 34. Hakkı İzzet, Seramik form.

Resim 35. Hakkı İzzet, Seramik vazo, 1950.

<https://tr.pinterest.com/pin/548102217122753714/>
 Erişim: 27.05.2016

²¹ MEGEP, 2008, **Ön. ver.**, s.6.

1957 yılında İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunu kurarak Türk seramik sanat eğitiminin öncü ismi olmuş ve 1970'lerde aynı okulda müdürlük görevi yapmıştır. “ Prof. E. Berdel’in, Kimyasal Seramik Teknolojisi eserini Türkçeye çevirmiştir... Eserlerinin çoğunda Anadolu kültüründe çokça yer alan hayvan figürleri özellikle Beyaz Saray için satın alınan Tavuskuşu en bilinen eselerindendir.”²²

1.3.4. Füreyya KORAL (1910–1997)

Resim 36. Füreyya Koral, atölyesinde çalışırken.
<http://listelist.com/fureyya-koral-kimdir/> Erişim: 28.05.2016

Tedavi amaçlı gittiği İsviçre'deki bir hastahane de seramik ile tanışan ve İstanbul'a döndükten sonra 1951 yılında ilk özel seramik atölyesini kuran Füreyya Koral, duvar panoları, kuş soyutlamaları, evler, tabaklar ve servis takımları ile hem endüstriyel hem de sanatsal olarak Türk seramik sanatına farklı bir bakış açısı getirmiştir. Korel'in atölyesinde "(...) Tüzüm Kızılcın, Bingül Başarır, Binay Kara, Alev Ebüziya, Müfide Çalık gibi isimlerin de yer aldığı seramikle uğraşan pek çok kişi veya seramik bölümü öğrencileri (...)"²³ çalışma yapma imkanı bulmuşlardır. Ürettiği eserlerle Paris, Prag ve Washington gibi birçok dünya şehrinde sergiler açarak seramik sanatımızı Dünya'ya tanıtan ilk kadın sanatçımız olma ünvanını almıştır.

²² Mehmet Çelik, “1970 Öncesi Türk Seramik Sanatçıları”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir, 1999).

²³ Ağatekin, 1993, **Ön. ver.**, s.20

1.3.5. Sadi DİREN (1927 -...)

Türk seramik sanatının çağdaşlaşması yolunda katkı sağlayan ve heykelsi nitelikteki seramik çalışmalarıyla tanınan bir diğer isimse Sadi Diren'dir. 1953 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olduktan sonra Almanya'ya giderek uzun yıllar seramik endüstrisinde çalışmış ve 1964 yılında yurda döndükten sonra İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde eğitimcilik yaparak birçok sanatçının yetişmesine öncülük etmiştir. Aynı zamanda Eczacıbaşı seramik fabrikasının süs ve mutfak eşyası bölümünde sanatçı ve müdür olarak görev yapmaya başlamıştır. " Bu döneme kadar geleneksel Türk seramik sanatı'nda duvar süsleme anlayışı; yalnızca duvar çinisi olarak anlamlandırılırken, Füreyya Koral ve Sadi Diren ile birlikte sanatsal plastik kaygılarla oluşturulmuş duvar panosu kavramı Çağdaş Türk Seramik Sanatı'na "²⁴ kazandırılmıştır. Anadolu uygarlıklarından yola çıkarak üretmiş olduğu figüratif heykeller ile çağdaş Türk seramik sanatına farklı bir bakış açısı getirmiştir.

Resim 37. Sadi Diren, Seramik figür, 1994.

<http://www.seramikdersi.com/aktiviteler/cagdas-seramik-sanatinin-gelisimi-789.html>
Erişim: 28.05.2016

"Heykel niteliği ağır basan plastik yapıtlar üretmiştir. Bu tür plastik yapıtlarında seramiğin doğal rengini gizlemek amacıyla üstüne beyaz bir sır sürdüğü ve "angop uygulamaları" adını verdiği çalışmaları ağır basmaya başlamıştır. 1973'ten sonra ise duvar resimlerinde, plastik uygulamalarında ve diğer yapıtlarında ayrıntı çalışmaları belirginlik kazanmıştır. Çalışmalarını bu şekilde devam ettirmiştir."²⁵

1991 yılında ise devlet sanatçısı ünvanı verilmiştir. Sanatçının eserleri, Hetjent Museum, Düsseldorf ve Türkiye'de Devlet Resim Heykel Müzesin'de yer almaktadır.

²⁴ Erman, **Ön. ver.**, s.58

²⁵ MEGEP, 2008, **Ön. ver.**, s.12.

1.3.6. Candeğer FURTUN (1936-...)

1957 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nden mezun olduktan sonra 1957- 1959 yılları arasında seramik eğitimi görmüştür. Kısa süreli olarak Eczacıbaşı Seramik Fabrikasında çalıştıktan sonra, 1963 yılında Amerikan El Sanatları Okulu Seramik Bölümü'nde lisansüstü çalışmasını tamamlamıştır.

Resim 38. Candeğer Furtun, Seramik düzenleme.
<http://www.artribune.com/2012/01/istanbul-e-donna-2/candeger-furtun-2/>
 Erişim: 27.05.2016

1965 yılında yurda döndükten sonra kendi özel atölyesinde çalışmalarını sürdürmüştür. Atölyesinde bir süre organik biçim denemeleri yapsa da, çalışmaları 1980'lerde yer yer figürü çağrıştıran, daha yumuşak hatlara sahip kabartmalara dönüşmüştür. Furtun, çalışmalarında insan vücudunun parçalarını soyutlayarak değişik düzenlemeler yapmıştır. Sanatçı form çalışmalarının yanı sıra malzemeyle de yakından ilgilenmiş ve kendi sınırlarını üretmiştir.

1.3.7. Sevim ÇİZER (1951-...)

Seramik sanatının tanınması ile ülkemizin değişik şehirlerindeki Güzel Sanatlar Fakültelerinde Seramik bölümleri açılmaya başlanmıştır. Bu bölümlerden biride Sevim Çizer'in, 1984 yılında kurmakla görevlendirildiği Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü'dür. Seramik bölümünü kurduktan sonra hem akademik hem de sanatsal çalışmalarına devam eden Sevim Çizer, 1997 yılında uluslararası bir seramik sempozyumu düzenlemiştir.

Resim 39. Sevim Çizer, Seramik çalışırken.
<http://deu.academia.edu/SevimCizer>
 Erişim: 28.05.2016

Resim 40. Sevim Çizer, Elle şekillendirme.
https://golcukseramiksempozyumu.files.wordpress.com/2012/05/1878-1had_1878.jpg
 Erişim: 28.05.2016

20. yüzyıl Çağdaş Türk Seramik sanatının öncileri arasında yer alan Sevim Çizer, aynı zamanda Batı Anadolu çömlekçiliği ve Karacasu kili ile seramik astarları üzerine çalışmalar yapmıştır.

1.3.8. Zehra ÇOBANLI (1958-...)

İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisinden mezun olduktan sonra Atatürk Üniversitesinde akademi hayatına başlayan sanatçı, çalışmalarına sırasıyla Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü'nde devam etmiştir.

Resim 41. Zehra Çobanlı, Kâse, 2004.
<https://csmuze.anadolu.edu.tr/sites/csmuze.anadolu.edu.tr/files/142zehraobanli.jpg>
 Erişim: 30.05.2016

1996 yılında yazdığı "Seramik Astarlar" kitabı, Anadolu Üniversitesi tarafından yayınlanmıştır. Yurt içinde ve yurt dışında birçok sergi açan sanatçı, 2000 yılında ilki düzenlenen ve her yıl tekrarlanan Muammer Çakı seramik yarışmasını oluşturmuştur. Çalışmalarında mavi rengi daha baskın olarak kullanmıştır. "Geleneksel seramiğe göndermelerde bulunarak Çağdaş, estetik ve teknik çalışmalar

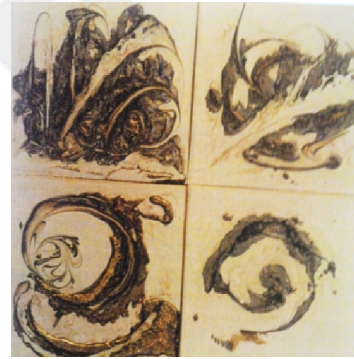
hedeflemiştir. Astar (slip) tekniğini kullanarak, astarı pişmiş yüzeye uygulamıştır. Diğer çalışmalarında da renkli çalışmıştır. Yüksek dereceli (1200 °C) fırında işlerini pişirmiştir. Sağlamlık ve mukavemetini sağlamıştır."²⁶

1.3.9. Nurdan YILMAZ ARSLAN (1962-...)

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinden 1985 yılında mezun olduktan sonra Mimar Sinan Üniversitesi Seramik Yüksek lisansını tamamlayarak 1987 yılında İstanbul Teknik üniversitesinde akademik hayatına başlayan sanatçı, 1996 yılında ise Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde doktora programını tamamlamıştır. 1999 yılında aynı fakültede Yardımcı Doçent olarak görevini sürdüren sanatçı, 2007 yılında Seramik-Cam Bölümü Cam Ana Sanat Dalı Başkanlığına, 2010 yılında ise Seramik-Cam Bölümü Bölüm Başkanlığına atanmıştır..

Resim 42. Nurdan Yılmaz Arslan, Seramik tabak, 48 cm, 1990.

Resim 43. Nurdan Yılmaz Arslan, Dörtlü pano, 35x35 cm, 1997.

Nurdan Yılmaz Arslan arşivinden

Bir çok uluslararası ve ulusal sempozyumlara, kongrelere, sergilere katılan ve seramik haricinde de cam eserler üreten sanatçı, çalışmalarındaki leke, doku ve renklerin daha ön plana çıkmasını "Farklı sanat disiplinlerinde yaptığım akademik çalışmalarımın, sanata bakış açımı çok zenginleştirdiğine inandım. Benim için diğer disiplinleride kullanma özgürlüğü yaratıyor olması çok önemliydi."²⁷ diye açıklamaktadır. 2010 yılında yaptığı Bapko Eğitim Projesi çalışması ile 2011 yılında Rektörlük Hizmet Ödülünü almıştır.

²⁶ MEGEP, 2008, **Ön. ver.**, s.16.

²⁷ Nurdan Yılmaz Arslan, "Seramik sanatı" konulu görüşme, Marmara Üniversitesi, (İstanbul: 26 Şubat 2016).

Çeşitli müzelerde, özel kuruluşlarda eserleri bulunan sanatçı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesindeki görevine devam etmekte ve kendi atölyesinde çalışmalarını sürdürmektedir. 1999'dan beri seramiğin yanı sıra cam çalışmaları yapan sanatçının, yurt içinde ve yurt dışında ki çeşitli müze ve özel kuruluşlarda eserleri bulunmaktadır.

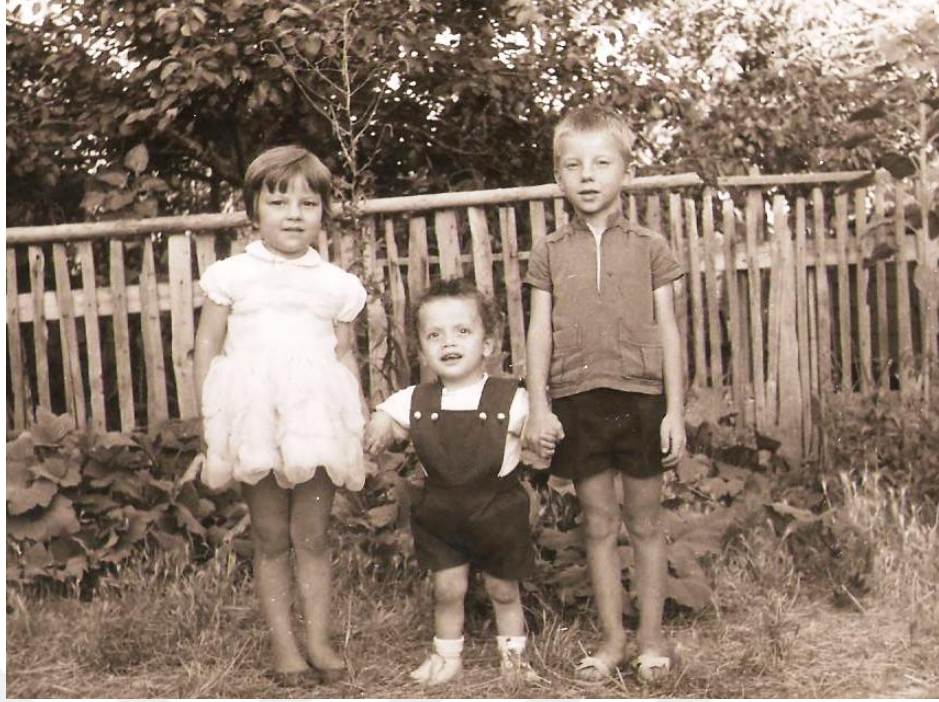
2. BÖLÜM: İSMAİL YARDIMCI VE SANATI

2.1. İSMAİL YARDIMCI

1986 yılında Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü'nde eğitimine başlayan İsmail Yardımcı, yirmi dokuz yıllık sanat yaşamına birçok sergiyi, bilimsel çalışmaları, ulusal ve uluslararası ödülleri, yayımladığı kitapları, toplumsal ve sanatsal birçok etkinliği sığdırmayı başarmıştır. Hem şahsı, hemde yetiştirdiği öğrencileri ile çağdaş Türk seramik sanatının gelişimine sağladığı katkılarla, günümüz seramik sanatı ve eğitiminde özel bir konuma sahip olan İsmail Yardımcı için sanat, bir yaşam biçimi olmuştur.

Resim 44. İsmail Yardımcı, Atölyede torna çekerken.
İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Resim 45. İsmail Yardımcı (Ortada).
İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

25 Şubat 1969 yılında Eskişehir'de dünyaya gelen İsmail Yardımcı, beş çocuklu bir ailenin en küçük çocuğudur. “Tabi Kurban bayramı arifesinde doğunca, dolayısıyla adımlı İsmail koymuşlar.”²⁸ diye anlatıyor isminin nasıl koyulduğunu ve devam ediyor;

“Babam Berber, annem ev hanımıydı. Kalabalık bir aile yapısı içerisinde büyüdüm. Bazen sohbetlerde çocukluğumla ilgili anlatılanlara göre, küçüklükten itibaren oyuncaklar yerine daha çok kağıt, kalem ve boyalarla oynadığımı söylerler. Hatta çocukluğuma ait bir anımı paylaşmak isterim ki, bu anlatacaklarım ile de aynı zamanda mesaj vermek istiyorum. İlkokul, Ortaokul dönemlerimde eğitim açısından pek parlak bir eğitim dönemi olduğu söylenemez. Özellikle matematik derslerim zayıf gidiyor ve bu karşın ailemde “sen derslerine çalışmıyorsun hep resim yapıyorsun ” diye serzenişlerde bulunup benim boya kalemlerimi defterlerimi ortadan kaldırdılar. Tabi bunlar beni resim yapmaktan alı koymaya yetmedi. Bu sefer dışarı çıkıp sokakta bulduğum kiremit parçaları ile duvarlara kaldırımlara resimler yapmaya başlamıştım. Ailemin en büyük kaygısı matematik dersine çalışmam ve başarılı olmamdı. Benim ne yapmaktan mutlu olduğum veya yeteneğim konusunda kimsenin bir fikri yoktu. Ailemin bu konudaki baskısı lise döneminde resim dersi olmayan meslek lisesine yazdırmakla doruğa ulaşmıştı. Resim dersinin olmadığı ve sadece teknik konuların ağırlık kazandığı mutsuz bir lise dönemine merhaba demiştim. Ailem bu konuda bilinçli olsaydı belki yaşamım ve seramik ile tanışmam çok daha farklı olabilirdi.

O yüzden aileler çocuklarını yetenekleri doğrultusunda yönlendirirse, umuyorum ki çok daha başarılı ve mutlu bir hayatları olacaktır. Ben kendimi şanslı insanlardan addediyorum, çünkü kendi yolumu bir şekilde bulmuştum. 1986 yılında Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümüne başlayarak sanat yaşamımın içerisine de adım atmış oldum. Yine aynı üniversitede Yüksek Lisans

²⁸ İsmail Yardımcı, “Hayatı ve Sanatı” konulu söyleşi, Uşak Üniversitesi, (Uşak: 05 Ocak 2016)

eğitimimi tamamladım. Seramik sonu belli olmayan heyecan dolu bir yolculuk gibi, o kadar sürprizlerle dolu ki, kendimi onun büyümesine kaptırdım. Evlenmeye bile fırsatım olmadı desem yeridir. O günden beri 29 yıldır seramik sanatının uçsuz bucaksız serüvenlerinde yolculuk ediyorum.”²⁹

diye anlatırken, günümüz sosyal sorunlarını ve seramik sanatı için verdiği mücadeleyi özetlemektedir.

Resim 46. İsmail Yardımcı, Anadolu üniversitesi seramik atölyesinde. İsmail Yardımcı arşivinden.

İçerisinde barındırdığı sanat aşkına karşın ailesinin yönlendirmesi ve isteği doğrultusunda, kendi ifadesi ile “mutsuz bir lise döneminden” sonra, seramik seramik sanatı ile tanışmasını ve hayatının yeniden şekillenmesini Prof.İsmail Yardımcı şöyle anlatıyor;

“Ben seramikle değil, aslına bakarsanız seramik benimle tanıştı. Meslek lisesi Makine model bölümünden mezun olduktan sonra güzel sanatlar fakültesine başvurma fikri oluşmuştu. Anadolu üniversitesi güzel sanatlar fakültesine gelip başvurumu yaptığımda, başvuru evraklarını alan görevli memur hangi bölümü tercih ettiğimi sormuştu. Hiç unutmuyorum. Evraklar elinde yüzüme bakmadan "Grafik mi? Seramik mi?" diye sorduğunda, o ana kadar ismini duymadığım bölümlerden bahsediyordu ve ben donup kalmıştım. Bir süre cevap veremedim. Açıkçası grafik ile ilgili hiç bilgi sahibi değildim. Seramiği de günlük hayatta kullanılan bir eşya olarak tanıyordum. Şaşkınlığımı anlamış olacak ki; "istersen aşağıda kantine in, orada ki öğrencilerle konuşman bir fikir edinmene yardımcı olacaktır. Edindiğin fikre göre de tercihin yaparız" dedi. Oradan uzaklaşırken kafamda bir çok soru vardı. Fakat kime ve ne soracağımı bilmeden kantine indim. . Daha sonra, 1. sınıf olduklarını öğrendiğim bir kaç öğrenci ile bölümler hakkında sohbet etmeye başladım.

Anlatılanları tam olarak hatırlamıyorum. Tek hatırladığım içlerinden birinin “aman seramik bölümünü seçmede, ne yaparsan yap" dediği. Bu şekilde konuşmasının bende yarattığı tepki sonucu kararımı verdim ve görevliye giderek "seramik bölümünü seçmek istiyorum" dedim. Böylece seramik ile ilk buluşmam gerçekleşmiş oldu. Bazen

²⁹ İsmail Yardımcı, “Hayatı ve Sanatı” konulu söyleşi, Uşak Üniversitesi, (Uşak: 05 Ocak 2016)

o günü hatırladığımda hep düşünürüm, acaba o gün seramiği değil de, grafik bölümünü seçmiş olsaydım şimdi nasıl bir hayat beni bekliyordu diye.

Yetenek sınavlarını kazanıp fakültede öğrenimime başladıktan sonra her şey lehime gelişmeye başlamıştı. Belki de meslek lisesinde okumanın artısını sadece burada görmüştüm. Makine model bölümünde okuduğum için teknik resim ve ahşaptan kalıp alma dersleri görmüştük. Fakülteye başladığımda benim için değişen tek şey malzemeydi. Ahşap yerine alçı kullanılıyordu. Yine teknik resim konusunda da alt yapım olduğu için, sınıftaki arkadaşlarıma göre konulara daha çok hakimdim. Böylelikle seramik sürecim başlamış oldu.”³⁰

Resim 47. İsmail Yardımcı çalışırken.
İsmail Yardımcı arşivinden.

Seramik ile tanışması oldukça sancılı bir dönemden sonra başlayan sanatçı, 1986 yılından günümüze dek yaptığı çalışmalar ile genç seramikçilere yeni ufuklar açmış ve yol göstermiştir. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü öğretim üyesi Serap Erdoğan, sanatçı dostu İsmail Yardımcı’yı ve onunla tanışmasını şu sözleriyle anlatıyor;

“ Değerli arkadaşım İsmail Yardımcı ile Hacettepe Üniversitesinin Nevşehir Avanos'ta gerçekleştirdiği bir sempozyumda tanıştım. Sempozyumda beni en çok etkileyen, çok renkli bir kişiliğe sahip olması ve bunun sonucu oradaki tüm sanatçıları etrafında toplamasıydı. İsmail Yardımcı dendiğinde tanıdığım o ilk günler gelir aklıma. Öyle ki, sempozyumda herkes etrafında toplanır ve saatlerce sanat üzerine sohbet ederdi. Üretken ve hümanist bir kişiliğe sahip olduğu her halinden belliydi. Daha sonra yine kendisi ile Çanakkale Üniversitesinin düzenlediği Piri Reis sempozyumunda çalışma imkânı buldum. Çalışmalarını daha yakından tanıma fırsatı bulduğumda şunu fark ettim ki, minimal formlar üzerinde doğa ile sığar tekniğini bütünleştirerek harikalar yaratıyordu. Doğa onun ellerinde yeniden renkleniyor adeta can buluyordu. İlk bakışta yaptığı sade formlara bir anlam vermek güç, fakat öyle bir sihir kullanıyor ki o

³⁰ İsmail Yardımcı, “Hayatı ve Sanatı” konulu söyleşi, Uşak Üniversitesi, (Uşak: 05 Ocak 2016)

çalışmalar fırından çıkınca adeta bambaşka bir hale bürünüyorlardı.

Yaratıcı sanatçılığının yanı sıra bir eğitmeni olarak öğrencilerini çok şanslı görüyorum. Birlikte çalışmak istediğim bir meslektaşım olduğunu itiraf etmeliyim. Destekleyici, etrafındaki kişilerle birebir ilgilenen ve öğretisini keyifli bir sanata dönüştüren yapıya sahip olduğunu düşünüyorum. Sempozyumlarda bile bunu görmek mümkündür. Akademik anlamda yaptığı çalışmaları, düzenlediği yarışmaları ve özellikle Yemen'de uyguladığı projeleri yakından takip ediyorum. Ülkemiz çağdaş seramik sanatının gelişimde çok önemli görevler üstlendiğine inanıyorum. Böyle bir sanatçı arkadaşına sahip olduğum içinde kendimi şanslı hissediyorum.”³¹

Seramik sanatına yaptığı katkıları, gerek yurt içinde gerekse Yemen Türkiye Mesleki Eğitim Enstitüsü Seramik bölümünün kuruluşu aşamasında gösterdiği çabalar ve bir çok çalışma ile görmekteyiz.

Resim 48. Yemen Türkiye Mesleki Eğitim Enstitüsü kuruluş günleri. (Ortada) İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

³¹ Serap Erdoğan, “İsmail Yardımcı ve sanatı” konulu söyleşi, Marmara Üniversitesi, (İstanbul: 27 Kasım 2016).

2.2. İSMAİL YARDIMCI İLE SANATI ÜZERİNE SÖYLEŞİ

Bir sanatçının eserlerindeki özgünlüğü kadar sürekliliği de önemlidir. Sanatı adına bir çok fedakarlıkta bulunan Prof.İsmail Yardımcı ile seramik sanatının günümüzde geldiği noktayı analiz etmek ve eserlerini daha yakından tanımak adına roportaj yaptık.

İsmi sizinle özdeşleşen “Sagar” pişirim tekniğini ile tanışma hikayenizi bizimle paylaşır mısınız?

- Tüm çalışmalarım sagar tekniği ile üretilmiş değildir. Yer yer farklı teknikleri de kullandım. Fakat tasarım ve konu için girince en uygun sagar pişirim tekniği olduğunu görünce bu teknikle devam ettim. Eserlerimi sagar tekniği, yaprak dokusu ve doğa üçlemesi ile ürettim. Bundan dolayı da Sagar'cı olarak tanınmaya başladım. 2002 yılında bir sempozyum için Amerika'ya gittiğimde, Amerikalı seramik sanatçısı Rick Marfley, bize sagar ile Workshop çalışması yaptı. Tabii biz yanımızda pişirim için küçük bisküviler götürmüştük.

Resim 49. Seramik eğitimi değişim programı ve sempozyumu, U.S.A., 2002. İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Gördüğüm bu çalışma karşısında şaşkınlığımı gizlemekte zorlanıyordum. Tüm bu şaşkınlık içerisinde bakır tellerle sarıp, içerisine talaş koyarak uygulamalarımızı yaptık. Çıkan sonuç karşısında bu tekniğe hayran kalmıştım. Türkiye'ye döndükten sonra bir çok denemeler gerçekleştirdim. Farklı kalınlıklarda teller sardım kutular yaptım ve sonuçları değerlendirerek tecrübeler kazandım.

Resim 50. İsmail Yardımcı, İsimli
32x14, 5x5,5 cm, 1060 °C, 2011.

Resim 51. İsmail Yardımcı İsimli,
46x46x3 cm, 1060 °C, 2004.

İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Kendimi bu tekniğin büyüsüne o kadar kaptırdım ki, sığarı sırlı seramiğe de uygulasam nasıl olur? Üç değil dört kez pişirsem nasıl bir etki ortaya çıkar? Acaba üzerine cam eritsem nasıl bir sonuç alırım? gibi bir çok denemeler yaptım. Bu denemeler sırasında yaptığım çalışmalarda, yeşil kırmızı arası geçişleri olan ve suluboya tadında geçişleri elde ettim. Bir müddet bu sırlı sığarı nasıl yaptığımı kimselere söylemedim. Bulduğum bu tekniği bir bildiri ile açıklamak istiyordum. Nihayetinde o gün gelip çatmıştı. Doçent olduktan sonra Hawaii'deki bir sempozyumda adına sag-gles ismi verdiğim ilk sunumumu gerçekleştirdim. Yaptığım sunum o kadar dikkat çekmişti ki bir çok üniversiteden konferans teklifleri almaya başladım. Her gittiğim konferansta yaptığım bu çalışmayı tüm detaylarıyla anlatmaya devam ettim. Bir çok kişi deneme yapmasına karşın istediğini etkiyi yakalayamıyordu. Çünkü işin özü iki kez değil, üç kez pişirmekten geçiyordu. Paylaştığım bilgiler doğrultusunda bu tekniğin bir çok yerde uygulamalarını görüyorum ve bu beni mutlu ediyor.

Eserlerinizde teknik ve formların yanı sıra, bir ressamın tuvali gibi çizgi, renk ve lekelerle tanıklık ediyoruz. Seramik formlarınızdaki bu resimsel etkilerin ortaya çıkması konusunda ki düşüncelerinizi alabilir miyim?

- Çalışmalarımdaki resimsel etkilerde seramik ile buluşmam gibi ilginç bir olayla gerçekleşti diyebiliriz. Fakültenin mezun olup yüksek lisansa başladığımda tez konusu olarak duvar panosu uygulamasını seçmiştim. Sırlı tuğladan yaptığım duvar panosu, halen Anadolu üniversitesinin sinema salonunun dış cephesinde sergilenmektedir. Daha sonra sanatta yeterlilik çalışmasında hocamla birlikte konu üzerinde bir çok değerlendirme yaptık. Eskişehirli olmam, dolayısıyla Eskişehir'e özgü pipoları seramik olarak çalışmaya karar verdik.

Resim 52. İsmail Yardımcı, Sırlı tuğla duvar panosu, 230x430+230x640 cm, Anadolu üniversitesi sinema salonu girişi, 1000 °C, 1992. İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Tabii Osmanlı imparatorluğunda ve o dönemde diğer uygarlıklar tarafından çeşitli malzemelerle yapılan pipo için araştırmalara başladım. Konuya piponun tarihçesini incelemek için araştırmalarıma tütün ile başlamayı tercih ettim. Arkadaşım bana tütün yaprağını getirip verdiğinde aslında bu maceranın başlangıcından habersizdim. O ana dek kıyılmış olarak gördüğüm tütün yaprağını, kocaman ve kurumuş haliyle avuçlarımda tutuyordum. Yaprakın yıpranmışlığına, dokusuna ve rengine hayran kalmıştım. Yaptığım araştırmalar sonucu gördüm ki pipo hem form olarak hem de malzeme olarak bir çok açıdan işlenmiş ve ele alınmıştı. Bende pipo ve yaprak üzerine bir çok denemeler yaptım. Böylelikle artık yaprağı konu edinmeye başladım.

Resim 53. İsmail Yardımcı, Düşük sıcaklıkta pişmiş pipolar, 1000 °C, 1998.
İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Bu çalışmalarım sürerken şunu fark ettim ki yapraklarda insan ömrüne benziyordu. Çünkü doğada da yapraklar bahar gelince küçücük tomurcuk verip büyüyorlar. Zaman içerisinde rüzgardan ya da doğanın diğer şartlarından dolayı bir çok darbe almaktaydılar. İnsanın hayatında yaşadığı sıkıntılar gibi onlarda sanki yaşadıkları karşısında yıpranıyor ve renk değiştiriyorlardı. Tüm bunların sonucunda en son çürüyor, yırtılıyor ve buruşup yok oluyorlardı. İnsan ömrü bir yaprak ömrü kadar kısa olmasa da, ben yinede bir yaprağın yaşadıklarını insanın yaşadıklarıyla özdeşirmeye başladım. Tüm bu düşünceler bana çok daha farklı esin kaynağı yaratmaya başlamıştı ki yaprak ve doku kavramını daha da çeşitlendirdim. 2002 yılında bir sempozyum için gittiğim Amerika'da farklı bir pişirim tekniği olan Sagar tekniğini öğrendim.

Resim 54. İsmail Yardımcı, İsimsiz,
30x38 cm, 1000 °C, 2000.

Resim 55. İsmail Yardımcı, İsimsiz,
40x34x1,5 cm, 1000 °C, 2001.

İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Resim 56. İsmail Yardımcı, İsimless, 100x52x12 cm, 1060 °C, 2010.

Resim 57. İsmail Yardımcı, İsimless, 70x40x4,5 cm, 1060 °C, 2010.

İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Yurda döndükten sonra pişirim tekniği üzerine bir çok deneme yaptım. Örnek alabileceğim kimse yoktu. Çünkü Türkiye'de o dönemde uygulanmıyordu. Sagar pişiriminde kullandığım metal oksitleri ve tuzların, yaprağın üzerindeki o yaşanmışlığı ve renk geçişini tam olarak verdiğini keşfettim. Tıpkı bir palet gibi her ton vardı. Böylelikle Sagar ve yaprak konusu bir bütün olarak ortaya çıkmış oldu.

Bütün formlarınız hem bir sonrakini desteklemekte, hem de kendine özgü bir eser niteliğini korumakta. Tasarım süreciniz hakkında bilgilendirir misiniz?

-Bahsettiğiniz konu tamamen tasarımla ilgili bir konudur. Kolay bir süreç olduğu söylenemez. Çünkü tasarım aşaması sanatçılar için çok sancılı bir dönemdir. Öyle ki; seçtiğiniz konu, o zamana kadar yaptığınız gözlemler ve sizin tecrübenizin harmanlandığı bir süreç olarak değerlendirilebilir.

Resim 58. İsmail Yardımcı, İsimless, 64x34x16 cm, 1060 °C, 2010.

Resim 59. İsmail Yardımcı, İsimless, 64x34x16 cm, 1060 °C, 2010.

İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Tasarım sürecinde formlarımı hem teknik açıdan hem konu açısından sadeliğe gitmem gerektiğini belirledim. Çünkü sagar pişirimi sonucunda efektler o kadar kuvvetliydi ki, bunun yanı sıra kullandığım yaprak dokularını da eklediğimizde yoğun bir doku alıyordum. Formlarında giriftli olması gözü iyice yormakta ve belki de konudan uzaklaştırmaktaydı. Bu yüzden hem formlarımda hem de konularım da daha sadeliği tercih ederek anlatmak istediğimi en yalın halde anlatmayı tercih ediyorum. Böylelikle yeni bir tasarım sürecim başlamış oldu.

Yurt içinde ve yurt dışında bir çok etkinlik ve sergiler gerçekleştirdiniz. Bu deneyimlerinize dayanarak, Çağdaş Türk Seramik sanatının geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Tabii ki seramik sanatı ilk oluşum yıllarına nazaran bugün çok daha ilerleme kaydettiği bir gerçektir. Çağdaş Türk Seramik sanatı bana göre yıllarca geleneksel el sanatlarının gölgesinde kalmıştır. Özellikle Osmanlı'da çiniciliğin gelişmiş olması da bunda çok daha etkilidir. Cumhuriyetin kurulmasıyla Avrupa'ya eğitim için gönderilen Vedat Ar, İsmail Hakkı Oygur ve Hakkı İzzet gibi bir çok sanatçı seramik sanatının ülkemizde de belli bir noktaya gelmesinde önemli roller üstlenmişlerdir.

KÜÇÜKLERDEN SERAMİK SERGİSİ

27/5/2008

Kocatepe Üniversitesi (AKÜ) Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü Başkanı İsmail Yardımcı'nın gözetiminde hazırlanan Geleceğin Sanatçıları Seramik Sergisi açıldı.

KÜÇÜKLERDEN SERAMİK SERGİSİ

Kocatepe Üniversitesi (AKÜ) Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü Başkanı İsmail Yardımcı'nın gözetiminde hazırlanan Geleceğin Sanatçıları Seramik Sergisi açıldı.

Sergi, AKÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü serbest seramik tasarım dersi 3. sınıf öğrencileriyle ilköğretim öğrencileri tarafından ortaklaşa hazırlandı.

AKÜ Atatürk Kültür Merkezi Ömer Faruk Atabek sergi salonundaki serginin açılışına AKÜ Rektörü Prof. Dr. Ali Altıntaş, Bölge İdare Mahkemesi Başkanı Sedat Koç, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü Başkanı İsmail Yardımcı ve diğer davetliler katıldı.

Serginin 31 Mayıs'a kadar açık kalacağı bildirildi. >>AA

Resim 60. “Geleceğin Sanatçıları” Seramik sergisi, Afyon, 2008. İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Daha sonraki yıllarda seramik çalışmalarına başlayan bir çok sanatçımız, yurt dışında sergiler açarak, ödülleri kazanarak bize daha farklı bakış açıları ve cesaret kazandırdılar. Öyle ki; sadece tabak fincan olarak gördüğümüz seramikle üretilen eserleri gördükçe bizlerde bunu kabullenmeye ve alışmaya başladık. Akademik seramik bölümlerinin kurulmasıyla da bu üretim süreci desteklenmiştir. Günümüze geldiğimizde artık seramik, geleneksel el sanatlarının önüne geçti diyebiliriz. Avrupa'da ve dünyada isim yapmış bir çok sanatçımız mevcuttur. Örnek verecek olursak; Canan Dağdelen, Zehra Çobanlı, Kemal Uludağ, Emre Feyzoğlu, Mehmet Kutlu, Hüseyin Özçelik, Reyhan Gürses, Serdar Tekebaşoğlu, Hasan Başkıran, Ömer Görkem ve Ayşegül Türedi Özen gibi bir çok sanatçımızın gayretiyle Çağdaş Türk Seramik sanatının daha da yükseleceği düşüncesindeyim.

Seramik sanatının ülkemizde daha çok tanınması ve sevilmesi için sizce neler yapılmalı?

-Herkesin yapabileceği bir şeyler muhakkak vardır. Şahsım olarak birçok çalışma yaptım. Kendi yaşantımdan örnek verecek olursam, liseden mezun olmuş ve üniversiteye başlamış bir genç olarak seramik sanatı hakkında çokta bir bilgim yoktu. Seramik sanatının yüzü ile daha önce tanışma imkanım olmamıştı. Seramik olarak sadece çocukluğumda yağmur yağdığında yumuşayan toprakla oynadığım çamuru hatırlıyorum. Fakat şimdi ülkemizde bir çok şey değişti diyebiliriz.

Resim 61. Uluslararası öğrencilerle atölye çalışması. İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Anaokullarına kadar inerek bir çok proje gerçekleştirilebilir. Çocuklara seramiği oyun olarak tanıtabiliriz. Yumuşak çamura şekil verdikten sonra onun nasıl pişip sertleştiğini uygulamalı olarak gösterme imkanımız mevcut. Bu tarz çalışmaların çocuklarda üç boyut algısının gelişmesine de katkı sağlayacağı inancındayım. bu anlamda Kültür Bakanlığı ile ortaklaşa Bozüyük'te 12 yaş altı çocuklara ve yetişkinlere seramik kursu vererek, yine Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan ortak projede yetiştirme yurdundaki çocuklar ile birlikte seramik çalışması yaptık. Tabi bu çalışmalara büyük bir heyecan ve coşku ile katılıyorum.

Hatta bölüm başkanı olduğum fakültede seramik bölümü öğrencilerini teşvik etmek için, yeni bir ders çalışması oluşturduğum. Bu ders ile birlikte öğrenciler yaşadıkları şehir ile ilgili toplumsal projeler gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Bu da, Uşak'ta seramik sanatının tanınması açısından çok önemli bir rol oynamakta. Öyle ki çalışmalarını okul, belediye, yetiştirme yurtları ve kreş gibi kurumlarla birlikte gerçekleştirmektedirler. Bunların haricinde sanatçı olarak sergiler açmaya, daha çok üretmeye ve bildiriler hazırlayarak seramik sanatını tanıtmak için çaba göstermekteyim. Sanatçılar olarak sanatı sadece kendimizi ifade için bir araç olarak değil, aynı zamanda halkında bu sanatı tanınmasına ve yeni yetişecek gençlere ön ayak olmak için kullanılması gerektiğine inanıyorum.” diye açıklıyor.

2.3. İSMAİL YARDIMCININ UYGULADIĞI SAGAR PİŞİRİM TEKNİĞİ

Alternatif seramik pişirim tekniklerinden biri olan sagar pişirimi, “...ilk kez, M.S. 1000 yıllarında Çin'de imparatorluk döneminde Sui ve Tang hanedanlarının porselen üretiminde, özellikle seladon seramiklerinin üretiminde bisküvi pişiriminden sonra sırlı pişirim için kullanılmıştır.”³² Bu sayede yüksek kalite seladon sırlı porselen parçaların üretimi mümkün olmuştur. Sagar kutuları, ürünleri fırınlardaki yanma esnasında oluşan istenmeyen durumlardan korumak amacıyla geliştirilmiştir.

Fakat günümüzde “ ... sagar kutuları, tarihte kullanımlarının tam tersi şekilde kullanılmaktadır. Sagar, herhangi bir seramik bünyeden yapılmış, içine konacak üründen daha büyük imal edilmiş, geniş kapaklı kutular olarak

³² İsmail Yardımcı, “Hayatı ve Sanatı” konulu söyleşi, Uşak Üniversitesi, (Uşak: 05 Ocak 2016)

tanımlanabilir. Sagar, ürünün kapalı kutu içerisine konarak pişirilmesi işlemidir.”³³ Pişirim için gerek duyulan sagnar kutusu, sucuk yöntemi, model üzerine sıvama, torna veya plaka yöntemi gibi birçok şekillendirme yöntemi ile yapılabilmektedir.

Resim 62. Çin’de kullanılan sagnar kutuları.
<https://en.wikipedia.org/wiki/Saggars#/media/File:Saggars.jpg>
 Erişim: 25.05.2016

Sagnarlar yüksek sıcaklığa dayanıklı iri taneli ısıya dayanıklı, daha sağlam, asınlara karşı daha dayanıklı olan samotlu çamurdan yapılmakta olup, üzerine havanın seramige esit şekilde verilmesini ve oksidasyonlu bir atmosferde pişirim yapılmasını sağlayan kapak kapatılmaktadır. “Sagnarın içine oksitler veya organik maddeler konarak seramik yüzeyde son derece süprizli efektler elde edilebilmektedir.”³⁴

Sagnar kutusu, içerisine yerleştirilecek seramik çalışmasının büyüklüğüne bağlı olarak şekillendirilen kutular, kurutulduktan sonra bisküvi pişirimine tabi tutulurlar

Resim 63. Sagnar kutusu için hazırlanan şamot plaka.

Resim 64. Birleştirilmiş sagnar kutusu.

³³ Hasan Başkıran, “Sagnar Pişirim Tekniği”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, Eylül 2002), s.3.

³⁴ Oya Uzuner, “Seramik Sanatında Tekniğe Bağlı Çeşitlilikler” (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 1994), s.56

Hazırlanan sagar kutusunun zemin kısmına seramik parçalar yerleştirilerek, sagar pişiriminde kullanılan yardımcı malzemeler (tuz, oksitler, sülfatlar, kireç ...) konularak uygulama için hazırlanan seramik formlar kutu içerisine yerleştirilir. Bu yardımcı malzemeler, kullanılan sagar yöntemi ve uygulayıcıya göre çeşitlilik gösterebilmektedir. Klasik sagar olarak adlandırılan toprak sagar yöntemi, alüminyum folyo, maskeleme, bez sarma gibi değişik şekillerde de kullanılmaktadır.

Resim 65. Seramik formların sagar kutusuna yerleştirilmesi.

Uygulanan yöntemeye uygun olarak kullanılan yardımcı malzemeler sagar kutusu içerisine yerleştirildikten sonra, Resim 66'da ki gibi ağız kısmı hava almayacak şekilde şamot çamuru ile sıvanarak kapatılır.

Resim 66. Sagar kutusunun kapatılması.

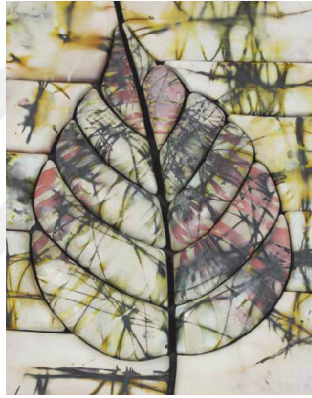
Resim 67. Sagar kutusunun fırına yerleştirilmesi.

Hazırlanan sagar kutusu, Resim 67'de ki gibi pişirim yapılacak fırına yerleştirilerek 900-1060 °C aralığında gerçekleştirilen pişirim sonrası soğutulularak fırından alınan sagar kutularının, iç sıcaklık derecelerinin de düşmesi ile ürünler kutudan alınmaktadır.

Resim 68. Sagar kutusunun boşaltılması.

“Kapakları açılarak kutulardan alınan seramik parçalar oksijensiz ortamda gerçekleşen yanma sonucu organik malzemelerin yarattığı kül ile kaplanırlar. Kuru bir sünger yardımı ile temizlenen, küllerinden arındırılan yüzeylerin açılması ve parlaması, oluşan renklerin canlılık kazanması için cilalanarak parlatılırlar.”³⁵

Resim 69. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 70x56x9 cm, 1060 °C, 2010.
İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Sanatçı İsmail Yardımcı ise sagar pişirim tekniği ile tanışmasını;

“2002 yılında bir sempozyum için Amerika'ya gittiğimde, Amerikalı seramik sanatçısı Rick Marfley, bize sagar ile Workshop çalışması yaptı. Tabii biz yanımızda pişirim için küçük bisküviler götürmüştük. Gördüğüm bu çalışma karşısında şaşkınlığımı gizlemekte zorlanıyordum. Tüm bu şaşkınlık içerisinde bakır tellerle sarıp, içerisinde talaş koyarak uygulamalarımızı yaptık. Çıkan sonuç karşısında bu tekniğe hayran kalmıştım. Türkiye'ye döndükten sonra bir çok denemeler gerçekleştirdim. Farklı kalınlıklarda teller sardım kutular yaptım ve sonuçları değerlendirerek tecrübeler kazandım. Kendimi bu tekniğin büyümesine o kadar kaptırdım ki, sagarı sırlı seramiğe de uygulasam nasıl olur? Üç değil dört kez pişirsem nasıl bir etki ortaya çıkar? Acaba üzerine cam eritsem nasıl bir sonuç alırım? gibi bir çok denemeler yaptım.”³⁶ diye anlatmaktadır.

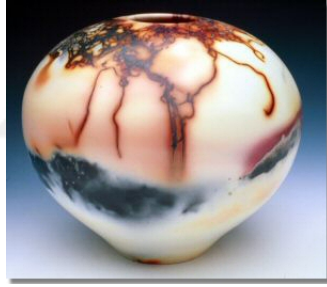
³⁵ Emel Bozkurt, “**Alternatif pişirim Tekniklerinden Sagarın Araştırılması ve Uygulanması**” (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ocak, 2012), s.30.

³⁶ İsmail Yardımcı, “**Hayatı ve Sanatı**” konulu söyleşi, Uşak Üniversitesi, (Uşak: 05 Ocak 2016)

Ülkemizde ve yurtdışında bir çok sanatçı sagar pişirim tekniğini kullanmış olsa da, İsmail Yardımcı adını “sag-gles” koyduğu uyluma tekniği ile diğer sagar sanatçılarından ayrılmaktadır. İlk olarak 2010 yılında Hawaii’deki sempozyumda kullandığı yöntemi açıklayan İsmail Yardımcı, sagar pişiriminde kullandığı yöntemi şu şekilde özetliyor;

“Yaptığım denemeler sırasında çalışmalarında, yeşil kırmızı arası geçişleri olan ve suluboya tadında tonlar elde ettim. En büyük etken sagar pişirimini bilinenin aksine üç pişirim olarak gerçekleştirmektir. İlk aşamada bisküvi pişirimi, ikinci aşamada sırlı pişirim, üçüncü aşamada ise sagar pişirimi uygulamaktaydım. Hiçbir eserimde boya, renklendirici oksit kullanmıyorum. O atmosferde rengini bakır tellerden alıyorlar. Pişirim derecesini düşük kullanırsam kırmızı, yüksek kullanırsam yeşil tonları elde etmekteyim. Fırının derecesi ile oynayarak değişik renkler elde ediyorum.”³⁷

Bu yönüyle, sagar pişirim tekniğini kullanarak eserler üreten David Atamanchuk, Richard Behrens, Kelvin Bradford, Rick Marfley, Charlie Riggs, Hilda Merom, Mee-Kyung Nam, Ann Tubbs, Duncan Ross, Tüzüm Kızılcan, Hasan Başkıran, Vefa İrdelp, Emel Bozkurt, Nizam Orçun Önal gibi bir çok sanatçıdan ayrılmaktadır.

Resim 70. Charlie Riggs.
http://www.cclay.com/criggs/index_files/saggar_fired_orb.jpg Erişim: 29.05.2016

Resim 71. Hasan Başkıran, Triple.
<https://tr.pinterest.com/jonopalski/pottery-pit-fired/> Erişim: 29.05.2016

Resim 72. İ.Vefa İrdelp, Seramik Form, 2015.
İ.Vefa İrdelp. Arşivin den.

³⁷ İsmail Yardımcı, “Hayatı ve Sanatı” konulu söyleşi, Uşak Üniversitesi, (Uşak: 05 Ocak 2016)

3. BÖLÜM: KONU BAĞLAMINDA DİSİPLİNLER ARASI ÇALIŞAN SEÇİLMİŞ SANATÇILAR VE İSMAİL YARDIMCI'NIN ÇALIŞMALARINDAKİ RESİMSEL ETKİLER

3.1. KONU BAĞLAMINDA DİSİPLİNLER ARASI ÇALIŞAN SEÇİLMİŞ SANATÇILAR

3.1.1. Antoni Tapies

1923 yılında Barselona’da dünyaya gelen İspanyol sanatçı, ressam, heykeltıraş ve sanat kuramcısı olarak kendi kuşağının en ünlü sanatçılarından biri olarak kabul edilmektedir. Farklı disiplinler arası çalışmalar yapan sanatçı 1943 yılında Barselona Üniversitesi’nde hukuk öğrenimine başlasa da üç yıl sonra resim için okulunu bırakmıştır.

Resim 73. Antoni Tapies, atölyesinde çalışırken.

<https://www.google.com.tr/imgres?imgurl=http://dolusozluk.com/dosya/be209c76beae753e6b11dd8ca8fdd12a.jpeg> Erişim: 23.02.2016

1948’de Barselona’da Dau al Set gerçeküstü ve dadaist grubun kuruluşunda yer almıştır. 1950’de Barselona’da ilk kişisel sergisini açtıktan sonra Paris’e yerleşmiş ve Fransız resminin etkisiyle soyut sanata yönelmiştir.

“Zamanla gerçeküstü imgelerden uzaklaştı ve 1955’te kalm bir boya hamuruyla (impasto) çalışmaya başladı. Soyut dışavurumcu resimleri anımsatan bu yapıtlarıyla ünü ülkesinin dışına da yayıldı. Sonraki yapıtlarında kova, ayna ve ipek çorap gibi gerçek nesnelere, çalışma masası gibi daha büyük nesnelere bir araya getirmeye başladı. “Samanlı Masa” adlı yapıtında gerçek bir masayı tual olarak kullandı.³⁸

³⁸ https://tr.wikipedia.org/wiki/Antoni_TA0pies, Erişim: 22.02.2016

Resim 74. Antoni Tapies, Duvar resmi çalışması, Sevilla dünya sergisi, 1992.
<http://www.nkfu.com/antoni-tapies-kimdir/>
 Erişim: 23.02.2016

Tüm yaşamını saanata adayan sanatçı adına, sanatta modernizmin anlaşılması ve yeni sanatçıların yetişmesi için, 1990'da Barselona'da Antoni Tapies Vakfı kurulmuştur.

3.1.2. Abidin DİNO

Ressamlığı, yazarlığı ve daha birçok sanatçı yönü ile hafızalarda yer eden Abidin Dino, 23 Mart 1913 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Edebiyata, resme ve karikatüre olan ilgisi, abisi Arif Dino'nun desteğiyle Abidin Dino'nun eğitimini yarıda bırakması ile sonuçlanmıştır.

Resim 75. Abidin Dino, Seramik atölyesinde.
http://www.bilgiustan.com/abidin-dino-kimdir/4304_abidin-dino/
 Erişim: 29.05.2016

Kendini daha çok edebiyat, resim ve karikatür alanlarında yetiştirmeye çalışmıştır. 1931 yılında yaptığı çizimler ile artık ressam olarak anılmaya başlamıştır. 1933 yılında kurulan "D Grubu" isimli sanat gurubunda yer almış ve buradaki ressamlar ile birlikte yaptığı çizimler ile resim sanatına yeni bir soluk getirmiştir. Yaptığı çizimler ile toplumsal yanını bu yıllarda fazlasıyla göstermeye başlayan Abidin Dino, 1941'de siyasi görüşünden dolayı Adana'ya sürgüne gönderilmiştir.

20. Yüzyıl yeni malzemelerin düşünsel, biçimsel ve sanatsal gelişmelerin yanında yeni plastik fikirlerin ortaya çıktığı, değişik sanat dallarıyla işbirliğinin olduğu, sanatçının farklı anlam ve ifade alanları aradığı bir dönemi tanımlar. Bu dönem seramiğin dünyada gündeme geldiği ve çağdaş ressamların bu malzemeyi keşfettiği bir dönemdir. Seramiğin popüler oluşu, farklı sanat disiplinlerindeki birçok sanatçının yanısıra ressamların da bu sanat dalına ilgi duymasına zemin hazırlamıştır Abidin Dino'da, Adana'da ki sürgün yıllarında seramik ile tanışmıştır.

Resim 76. Abidin Dino, Ingres'e saygı.

Resim 77. Abidin Dino, Seramik tabak, 1954.

<http://www.sakipsabancimuzesi.org/tr/sayfa/sergiler/abidin-dino-bir-dunya>

Erişim: 10.06.2015

Sonraki yıllarda, Picasso'nun davetlisi olarak Fransa'nın Vallauris kasabasına giden sanatçı, kasabadaki seramik atölyelerinde Picasso ve Chagall ile birlikte seramik çalışmaları yapmıştır. Picasso, sanatçının Vallauris'te Madoura seramik atölyesinde çalışmasını ve maddi durumunu düzeltmesini sağlamıştır.

“Abidin Dino, Vallauris'te Picasso'yla olan bir anısını şöyle anlatır; "oradaki seramik atölyesinde çalışıyordum ama ben bir seramikçi değildim. Sanat hayatımda küçük bir ayrıcağı bu. Tabii her sabah aynı atölyede, aynı masada Picasso ile ve haftada üçgün Chagall ile birlikte olmak, birlikte çalışmak olağanüstü bir ayrıcalıktı.”³⁹

³⁹ Ferit Edgü, “Abidin Dino Kısa Hayat Öyküm”, (Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2006) s.102–103

Çok yönlü sanatçı kişiliği ile Abidin Dino, Avrupa'daki seramik alanında yaşanan yeni anlayışları ve teknikleri ülkemize taşımıştır. Açmış olduğu bu yol birçok Türk sanatçısına ilham kaynağı olmuş ve sanatçılarımızın birçoğu Avrupa'nın önemli sanat çevrelerine giderek, seramik sanatındaki gelişmeleri yakından takip etmiş, sergiler açmış ve yarışmalara katılmışlardır. Abidin Dino, daha sonra pek azı günümüze kadar gelebilmiş seramikleriyle Paris'e dönmüştür.

"1967-1968'de Amerikalı ressam George Ball ve İngiliz ressam Cecil Michaelis'le, L'Harmes atölyesinde seramik çalışır, bunları 1968 Mayıs ayında Galerie Henriette Gomez'de sergiler. 1986'da İtalya'nın seramik merkezi Faenza şehrine sanat danışmanı Enzo Biffi Gentile tarafından davet edilmiş ve 1990'da bir kez daha Faenza'ya seramik bienali için gitmiştir."⁴⁰

Resim 78. Abidin Dino, Seramik tabak, 1954.

Resim 79. Abidin Dino, Seramik vazo, 1950.

<http://www.sakipsabancimuzesi.org/tr/sayfa/sergiler/abidin-dino-bir-dunya>
Erişim: 10.06.2015

Orada modern seramikler sergisinde yer almıştır. Tüm yaşamı boyunca el desenleri çizip, yağlı boya, akrilik, suluboya, el resimleri ve küçük el heykelleri yapmıştır. "1992'de İstanbul'da Galeri MD'de Abidin Dino'nun eldesenleri serigraf baskı olarak porselen tabaklara uygulanır. Abidin Dino, Venedik Bienali'ne davet edilen ilk Türk sanatçısıdır. Türkiye'de 1951'de Anadolu çanak çömlek geleneğine uygun 90 adet seramik gerçekleştirmiştir."⁴¹ Çok yönlü bir sanatçı olma özelliği ile Türk çağdaş sanatına yön veren sanatçı, 7 Aralık 1993 yılında Paris'te yaşama veda etmiştir.

3.1.3. Bedri Rahmi EYÜBOĞLU

1911 yılında Tranzon'da dünyaya gelen sanatçı, 1931 yılında Güzel Sanatlar Akademisini bitirdikten sonra dil eğitimi için Fransa'ya gitmiştir. "Bu arada; Gauguin

⁴⁰ Sakine Çil, (t.y.) "Abidin Dino'nun Tutuklu Seramikleri", s.159.

⁴¹ Neveser Aksoy, "Abidin'in Fransa yılları", (Artist Modern, İstanbul, Aralık, 2007), s. 24-25

ve El Greco gibi ustaların resimlerini müzelerden kopya ettiği gibi boş zamanlarında Paris'teki Andre Lohte atölyesinde de çalışmalarına devam etmiştir.”⁴²

1933 yılında yurda döndükten sonra Anadolu halkı ve gelenekleri üzerine yoğunlaşmıştır. Bu nedenle çalışmalarında halkın günlük işleri, köylü çorapları, kilimler, heybeler vb. konuları işlemiştir. Yalnızca resim ile yetinmemiş ve değişik malzeme araştırmalarına girmiştir. Çeşitli teknikleri deneyerek mozaik, heykel, gravür ve seramik alanlarında da birçok eser üretmiştir.

Resim 80. Bedri Rahmi Eyüboğlu, Seramik tabak, 1974.
<http://www.bedrirahmi.com> Erişim: 01.06.2016

“Mozaik ve seramik en çok denediği alanlar olmuştur. Kullandığı renkler, seçtiği halk sanatı örneklerinin canlılığını taşırlar. Tüm etkilenmelerine karşın Bedri Rahmi'nin resimlerinde halk öğeleri aynen kopya edinmemiştir. Onun amacı, öğelerin biçim ve renk zenginliğini çağdaş teknikleri kullanarak bir bileşime ulaştırmaktır. Bu anlayışla yaptığı çalışmaları giderek renk ve çizginin soyutlama olanaklarını araştırmasıyla birlikte geliştirmiştir.”⁴³

Resim 81. Bedri Rahmi Eyüboğlu, Balık.
<http://evetbenim.com/bedri-rahmi-eyuboglu-ustalara-saygi-9-subat-2/#prettyPhoto/0/>
Erişim: 01.06.2016

⁴² Veysel Uğurlu, “**Bedri Rahmi Eyüboğlu**”, (Yapı Kredi Kültür Merkezi, İstanbul, Ekim, 1993), s.9.

⁴³ E. Dal, “**Bedri Rahmi Eyüboğlu**”, (Eczacıbası Sanat Ansiklopedisi, cilt 1, 1997), s.573.

Seramik “ tabaklara çizdiği balıklar, kadın figürleri, karpuz dilimleri, folklor sanatıyla, çağdaş anlayışı birleştirme çabasındaki Bedri Rahmi'nin süslemeci ve bezemeci yönünün ürünleridir.”⁴⁴ Yaptığı bu çalışmalarında dekoratif bir anlayışla hareket etmiş ve duvar tabaklarının bir kısmında sır üstü tekniği kullanırken, büyük bir bölümünde ise yağlı boya kullanarak çalışmıştır. Çalışmalarında seramik formları yerine düz seramik yüzeyler üzerine resimsel anlatımları tercih etmiştir. Bedri Rahmi Eyüpoğlu'nun “...1971 yılında Bursa Osmanlı Bankası için 14 m2 seramik pano, 1972 yılında ise İstanbul Bakırköy Vakko Fabrikası için mozaik tekniğini kullanarak 20 m2'lik seramik pano, ...”⁴⁵ yaptığı çalışmalar arasında yer almaktadır.

3.1.4. Devrim ERBİL

Bedri Rahmi Eyüpoğlunun öğrencilerden olan Devrim Erbil, 1937 yılında Uşak'ta doğmuştur. 1955 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi resim bölümüne giren sanatçı, 1959'da mezun olduktan sonra "Soyutcu 7" ler gurubunu kurmuştur. 1965'te İspanya hükümetinin verdiği sanat bursunu kazanarak Madrid'e giderek birçok araştırma ve incelemeler yapmıştır. Çalışmalarında soyut anlatımı benimseyen sanatçının gravürden vitraya, serigrafiden haliya, resimden seramiğe kadar ürettiği tüm eserlerinde konu bütünlüğü aynıdır. Yaptılarında doğa, ağaçlar, kuşlar ve İstanbul görünümüleri enönemli tema olarak işlenmiştir. Çalışmalarını üretirken kullandığı malzeme değişse de sanatçının ifade biçimi ve temaları değişmemiştir.

Resim 82. Devrim Erbil, Haliç, T.Ü.K.T.
<http://ismek.ibb.gov.tr/blog/icerik.aspx?p=381> Erişim: 07.06.201

⁴⁴ Güngör Dilmen, “**Bedri Rahmi İçin**”, (Milliyet Sanat Dergisi, İstanbul, 1998), s.30.

⁴⁵ Turan Erol, “**Bedri Rahmi Eyüboğlu**”, (Cem Yayınevi, İstanbul, 1984), s.32.

“Halıdan mozaik duvar resimlerine kadar hemen her dalda kendine özgü duyarlılığı farklı malzeme ile yeniden üretip aktarabilmesi bunun en çarpıcı kanıtıdır. Hiç kuşkusuz burada öncelikle vurgulanması gereken temel nokta Erbil’in resminde var olan özelliklerin, başta gravür olmak üzere, halı, seramik ve vitray gibi diğer malzemeler ile hiçbir nitelik kaybına uğramaksızın uyum sağlamasıdır.”⁴⁶

Resim 83. Devrim Erbil, T.Ü.Y.B.

<http://www.tamsanat.net/sanaticilar/eserleri.php?sanatici=208>

Erişim: 08.06.2016

“Seramik, her şeyden önce büyük boyutlu sanat eserleri yapmama olanak sağlayan bir sanat. Seramik; heykelle resmin birleşmesinden oluşan bir teknik, form boyutuyla heykele, renk tarafıyla resme yakın. İkisinin de çocuğu olarak görüyorum. Sanat anlayışında daha çok kitlelere ulaşmanı sağlayan büyük boyutlu panolar yapmama imkân veren bir alan. Teknoloji ne kadar ilerlerse ilerlesin, tuvalde boyanın pigment derecesini arttırsan da, yoğunlaştırsan da, iyi koşullarda saklasan da, yarınlara kalıcılığı seramiğin kalıcılığı kadar uzun ömürlü değildir. Seramik zamana karşı direnen bir sanattır”⁴⁷ diyen sanatçı, seramik yüzeyleri tıpkı bir tual gibi kullanmıştır.

Resim 84. Devrim Erbil, Seramik form.

<http://www.tamsanat.net/sanaticilar/eserleri.php?sanatici=208&album=128>

Erişim: 08.06.2016

Formlardan çok renklerin anlatımını benimsemiş ve 1970'ten itibaren hem Türkiye'de hem de yurtdışında büyük boyutlarda birçok seramik pano yapmıştır. Eminönü'ndeki Ticaret Üniversitesinin girişindeki 36 m2'lik seramik pano sanatçının ilk önemli eseri olarak kabul edilmektedir. Seramik ile tanışmasından sonra birçok seramik malzemesini denemesine rağmen yapıtlarında dayanıklılığın otürü şamot çamurunu kullanmıştır.

⁴⁶ Mehmet Ergüven, “**Devrim Erbil**”, (Bilim Sanat Galerisi, İstanbul, Sayı 6, 2000),s.84.

⁴⁷ Gül , **Ön. ver.**, s.60-61

3.1.5. Pablo PİCASSO

İspanya'da 25 Ekim 1881 yılında dünyaya gelen sanatçı, yaşamına birçok başarıyı sığdırmış ve resim sanatında yaptığı çalışmalar kadar seramik sanatında da adından söz ettirmiştir.

Resim 85. Pablo Picasso atölyesinde çalışırken.
N. Harry ABRAMS, “**Picasso Painter and sculptor in clay**”
New York, 1998, s.6.

Babasıda resim öğretmeni olan sanatçı, resim ile seramiğin yanı sıra grafik, baskı ve heykel çalışmalarında yapmıştır. “1896 yılında Barcelona’ daki La Lonja sanat okuluna girmiş ve aynı yıl ilk resim sergisini açmıştır. Daha sonra Madrid’ deki San Fernando Royal Akademisi’ne devam eden sanatçı, 1904’ de Paris’e yerleşmiştir.”⁴⁸

Ürettiği eserler ile birçok yeniliğe imza atmış sanatçılardan biridir. 1948’de Fransa’nın Vallauris kasabasına yerleşen ve 3000’in üzerinde seramik eser üreten Pablo Picasso, Avrupa’da farklı disiplinler arası çalışma yapan sanatçılar arasında en üretken olanıdır. Seramikle ilk tanıştığı yıllarda var olan seramik formları üzerine

⁴⁸ Özkan Eroğlu, “**Gözlemden Eleştiriye**”, (Simurg Yayın, İstanbul,1999), s.38.

kendi desenlerini bir kaç fırça darbesi ile resmeden Picasso, daha sonraları sıvı ve form denemeleri yapmıştır. “Resimlerindeki metres-sevgili, sevgili-palyaço, dansçı-müziyen, mitolojik yaratıklar ve balık-kus gibi konular bu kez iki boyutlu resimler yerine, üç boyutlu seramikler olarak karsımıza çıkmaktadır.”⁴⁹

Resim 86. Pablo Picasso, Boğa güreşi arenası, 39 cm, 1952.
N. Harry ABRAMS, “**Picasso Painter and sculptor in clay**”
New York, 1998, s.178.

“Ölü doğa resimlerinin vazgeçilmez öğeleri tabak, kâse, saksı ve sürahileri renklendirerek günlük yaşamın bu sıradan nesnelere yepyeni bir görünüm kazandırıyor. Seramikçilerin geleneksel yöntemlerle yaptığı bir tabak Picasso’nun elinden geçince bir boğa güreşi alanına dönüşüyordu. Tabağın kenarındaki bir iki damla boya, arenadaki gösteriyi izleyenlere, tabağın ortası boğa güreşlerine sahne oluyordu.”⁵⁰

Başlangıçta, var olan seramik formları üzerine desenlerini resmeden Picasso'nun eskiz çalışmalarına baktığımızda, resim anlayışını üç boyutlu formlara dönüştürdüğü görülmektedir. Geleneksel çömlekler Picasso'nun elinde kimi zaman bir baykuş, kimi zaman bir boğa, kimi zaman ise bir kadın figürü olarak şekillenmiştir. Seramik sanatının içerisine girdikçe malzemeyide keşfeden sanatçı form tasarımından biçimlendirilip renklendirmesine akdar tüm aşamaları kendisi gerçekleştirmiştir. Seramiklerini günlük yaşamda kullanmaktan çok bir anlatım biçimi olarak üretmiş ve sanatsal içeriklere dönüştürmüştür.

⁴⁹ Acar, **Ön. ver.**, s.125

⁵⁰ F.Walther Ingo, “**Pablo Picasso, Yüzyılın Dâhisi**”, Çeviren: AhuAntmen (1881–1973, Taschen/Remzi Kitabevi, 1999).

Resim 87. Pablo Picasso, Orman tanrısı kadın, h. 46 cm, 1947-8.
N. Harry ABRAMS, “**Picasso Painter and sculptor in clay**”
New York, 1998, s.91.

"Picasso hazır toprak kaplar üzerine resim yapan ressamın aksine geçmişe uzanan bir geleceği olan seramiği çağdaş boyutuyla ele almış, salt resimsel ve estetik kaygılar üzerine değil, yapıtlarını hacim ve fonksiyonu da kullanarak şekillendirmiştir. Ondan önce ve sonra seramikle uğraşan ressamın hiç biri, bu denli bol yapıtlarıyla sanatı zanaattan hem ayıran hem de bütünleştiren doruğa ulaşamamıştır."⁵¹

Resim 88. Pablo Picasso, İki balık ile hayat, h. 42,5 cm, 1956.
N. Harry ABRAMS, “**Picasso Painter and sculptor in clay**”
New York, 1998, s.190.

1948 yılında başlayan seramik serüveni 1971 yılına kadar sürmüştür. Picasso'nun davetlisi olarak Vallarouis'e giden Abidin Dino'da burada çalışma imkânı bulmuştur. Picasso birçok tekniği bir arada kullanarak ürettiği eserlerle yeni bir usluup yaratmıştır. Kübizmin tüm etkilerini seramik sanatına yansıtan İspanyol sanatçı 8 Nisan 1973 tarihinde vefaat etmiştir.

⁵¹ Gül, **Ön. ver.**, s.15.

3.1.6. Pierre SOULAGES

1919 yılında Fransa’da doğan sanatçı çok yönlü çalışmalarıyla adından çok fazla söz ettirmeyi başarmıştır. Resim, gravür ve heykel alanında eserler üreten sanatçı “Siyah ressamı” olarak tanınmıştır.

Resim 89. Pierre Soulages, T.Ü.Y.B.

<http://theredlist.com/wiki-2-351-861-414-1293-1237-1291-view-european-abstraction-profile-soulages-pierre.html>
Erişim: 01.06.2016

Resim 90. Pierra Soulages, Gravür, 44x64, 5 cm, 1970.

<http://decouvrir.blog.tourisme-aveyron.com/culture-2/picasso-au-musee-soulages-de-rodez#.V08WHzWLTIU>
Erişim: 01.06.2016

Beş yaşında babasını kaybeden sanatçı, daha sonra İkinci Dünya savaşı sırasında Almanya’ya yerleşmiştir. Savaştan sonra 1946 yılında Paris’e taşınmış ve soyut dışavurum akımını benimseyerek bu yönde çalışmalarına devam etmiştir. 1949 ve 1952 yılları arasında sahne tasarımcısı olarak çalışmıştır. Sanatçı gravür, resim ve heykellerinde soyut çalışmakla beraber siyah rengi tercih etmiştir.

Resim 91. Pierra Soulages, Heykel.
<https://uk.pinterest.com/pin/432767845418513272/>
 Erişim: 01.06.2016

“Doğunun felsefesinden etkilenen bir diğer sanatçı Soulages’ın yapıtları genellikle parlak renkler üzerinde, birbirini sepet örgüsü gibi kesen rugan parlaklığında ve siyahlığında geniş bantlardan oluşur. Son yapıtlarında, yüzeye boyanın kabarık çizgiler halinde uygulanmasıyla doku kazanmıştır” (İnformel Sanatçılar, 2008). Sanatçı Kline, Tobey gibi sanatçılar gibi Doğunun sanatından ve felsefesinden etkilenmiştir. Çalışmalarında Doğu yazı karakterinin izlerine rastlanır. Siyah renk onun için vazgeçilmezdir, siyahın yarattığı ışığı resmini tamamlayan bir öge olarak kullanır. Siyah belirsizliktir, bilinmeyendir. Belirsizlik ise insanın makus talihidir; yaşamın kaotik yapısı içinde her şeyin kesinlikten uzak olması, çelişkinin bu şeylere sıkı sıkıya bağlılığı bize hiçbir nesnenin gerçek değerini vermez; bu bilinç ancak bir üst düzey algıyla kavranabilir. Bu ise Camus’un “Sisifos Söyleni’nde” belirttiği gibi şu an için olanaksızdır.”⁵²

Çalışmalarında renk rasgele sıçramalarla değil, aksine kasten karmaşık kompozisyonlar olarak tasarlandığı görülmektedir. Çalışmalarının geneline baktığımızda, doğal ışık yerine kendi oluşturduğu yapay ışığı görmek mümkündür. Sanatçının adını yaşatmak için 2014 yılında Fransa’da SOULAGES müzesi kurulmuştur.

3.1.7. Yves KLEİN

1928 yılında sanatçı bir ailenin çocuğu olarak Fransa’da dünyaya gelen sanatçı, “1940’lı yılların ikinci yarısından sonra ruhsal alana ve uzakdoğu sporlarına ilgi duymaya başladı. 1948’de "Monoton - Sessizlik Senfoni" adlı tek notadan oluşan beste projesiyle ilgi çekerek tekrenk resim ile yaşam felsefesini anlatmaya çalıştı.”⁵³

⁵² Barış Yılmaz, “**Belirsizlik Kavramı İle Soyut Sanat İlişkisi Üzerine Görsel Çözümlemeler**” (Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2014), s.54.

⁵³ Dergi “**Maviye ismini veren ressam**”, (Alastair SookeDaily Telegraph, Sanat Eleştirmeni 20 Ekim 2014).

1954'de Paris'e yerleşen ve farklı renklerle yaptığı tek renk resimlerden oluşan ilk kişisel sergisini açan sanatçı, "Uluslararası Klein Mavisi" adıyla geliştirdiği renk serisinin patentini almıştır.

Resim 92. Ysev Klein, Klein mavisi, 1954.

http://www.bbc.com/turkce/ozeldosyalar/2014/10/141020_vert_cul_klein_mavisi
Erişim: 11.04.2016.

“Paris'te portakal renginin dışavurumuyla ilgili sergiye katılımı, sergi jürisi tarafından "tek renkle resim olmayacağı" gerekçesiyle reddedilince, 1955 Ekim ayında ilk halka açık sergisini gerçekleştirdi. "Uluslararası Klein Mavisi" adıyla geliştirdiği renk serisinin patentini aldı. 1957'de İtalya'da sergi açtı. 1950'lerin sonunda "sanatsal etkinlik"lerine bir yenisini ekleyerek; Paris'te "benim eserim" dediği mavi gökyüzüne 1001 balon uçurdu. 1958 yılında Paris'te açtığı sergiyle yine bir ilke imza attı: çıplak canlı modeller kullanarak onların bedenleriyle baskı tekniği gerçekleştirdi ve bunu "canlı fırçalar" olarak değerlendirdi.”⁵⁴

Resim 93. Ysev Klein, Canlı fırçalar etkinliği, 1958.

<http://restaurars.altervista.org/yves-klein-nel-blu-dipinto-di-blu-2/>
Erişim: 11.04.2016

⁵⁴ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Renk> Erişim: 11.04.2016

Böylece ilk defa meme, karın ve uyluk tuval üzerine basılır. Bu baskılar Ysev Klein tarafından tanımlanan yaşamın izleri olarak adlandırılmıştır.

Resim 94. Ysev Klein, Ay uçuşu fotoğrafı.

<http://restaurars.altervista.org/wp-content/uploads/2015/03/sautm.jpg>
Erişim: 11.04.2016

“Klein’in, Domenico Modugno ünlü şarkısı "Volare", hover davet boyalı "mavi mavi"den, monokrom boyama için ilham aldığı görünüyor. Ve aslında bu fotoğraf, Saut le vide dans (Boşluğa Atlayış), görünüşe göre onu yere uzatılmış kollarıyla, bir duvardan atlayarak gösterir. Klein sık sık bahsettiği "Ay uçuşu'nu", kanıtlamak için resim 91'deki fotoğrafı kullandı.”⁵⁵

Birçok alanda sanat eseri üreten sanatçı, 1962 yılında geçirdiği kalp krizi sonucu hayatını kaybetmiştir.

⁵⁵ <https://www.bbc.com/culture>

Erişim: 11.04.2016

3.2. İSMAİL YARDIMCI'NIN ESERLERİNDEKİ RESİMLER ETKİLER

3.2.1. Renk

Görsel anlatım öğelerinden biri olan renk, sadece başlı başına kullanılması ile bir etki meydana getirmemektedir. Bu nedenle çizgi, leke, form ve doku gibi diğer anlatım öğeleri ile birlikte kullanılmaktadır.

Resim 95. İsmail Yardımcı, Sırlı tuğla duvar panosu detay, 230x430+230x640 cm, Anadolu Üniversitesi sinema salonu girişi, 1000 °C 1992. İsmail Yardımcı'nın Arşivinden.

“Renk yapay ya da doğal tüm objelerden yansiyarak gelen ışınların göz ile algılanarak hissedildiği bir görüntüdür.”⁵⁶ (Resim 95)'de tuğla ve (Resim 96)'te ise doğal taş üzerindeki renk etkileri görülmektedir.

Resim 96. Bedri Rahmi Eyuboğlu, Duvar boyaması, 1974. <http://1.bp.blogspot.com/4Hj0/s1600/2BedriRahmi3.jpg> Erişim:08.06.2016

“Her insanda doğuştan var olan estetik kaygının en önemli öğelerinden biri renktir. Bu estetik kaygılar kalıtsal olduğu gibi eğitim ile de ortaya çıkabilir. İnsanların yaşadıkları tüm olayların etkisi altında kaldıkları bir gerçektir. Her insan farklı bir dünya görüşüne ve ruh haline sahiptir. Farklı renklerden hoşlanıyor olmaları bu nedene bağlanabilir. Toplumların yaşadıkları olaylar karşısında renk seçimlerini farklılaştırdıkları görülmüştür.”⁵⁷

⁵⁶ MEGEP, “Grafik ve Fotoğraf, Renk”, (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ankara, 2007), s.1.

⁵⁷ Aynı. s.1.

Renkler, özelliklerine göre bir çok sınıfa (Ana renkler, Ara renkler, Zıt renkler, Kontrast renkler v.b.) ayrılmakla beraber her sanatçı renkleri kendi duygu ve düşüncelerine yönelik kullanmaktadır. Bedri Rahmi Eyuboğlu'nun 1974 tarihli duvar boyamasında (Resim 96) siyah, beyaz ve kırmızıyı, Pierre Sougales'ın ise (Resim 97) genellikle siyah, mavi ve kahve tonlarını tercih ettiği görülmektedir. Buna karşın İsmail Yardımcı'nın çalışmalarında da, (Resim 98 ve 99) koyu kırmızı, turkuaz, kahve tonları ve siyah çizgiler hakimdir.

Resim 97. Pierre Sougales, Peinture 130.2 x 162.5 cm, 1956.
<https://news.artnet.com/wpcontent/newsupload/2014/06/sJhG1OhcYyk.jpg> Erişim: 03.06.2016

Resim 98. İsmail Yardımcı, İsimsiz,
 (66x14x13 cm) +7, 1060 °C, 2007.

Resim 99. İsmail Yardımcı, İsimsiz,
 32x26x2 cm, 1060 °C, 2007.

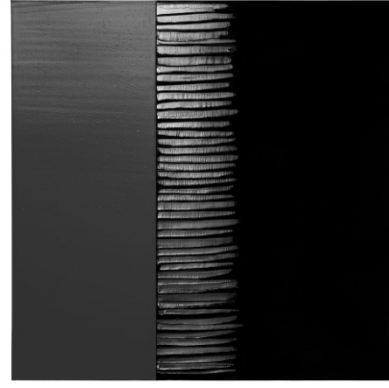
İsmail Yardımcı'nın arşivinden

3.2.2. Çizgi

Görsel anlatım öğelerinden bir diğeri olan çizgi, noktaların birleşmesinden meydana gelen görünüme verilen ad olarak tanımlanmaktadır. Farklı uzunluk ve genişliklere sahip olan çizgiler, kırık, eğik, uzun, kalın, ince, kısa, sık, seyrek ve diyagonal diye birçok farklı gruba ayrılmaktadır.

Resim 100. İsmail Yardımcı, İsimless, 28x31x18 cm, 1060 °C, 2010. İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Resim 101. Pierre Soulages, Peinture 202x202cm, 2013. <https://news.artnet.com/wp-content/news-upload/2014/06/SrPP8.jpg> Erişim: 03.06.2016

Sahip oldukları bu özelliklerden dolayı farklı etkiler oluşturmaktadırlar. Bu özellikleri ile kullanan sanatçının duygu ve düşüncelerini yansıtmaktadır. Resim 100'de ki çalışmada İsmail Yardımcı kıvrımlı ve bütün çizgiler kullanmasına karşın Resim 101'e baktığımızda ise Pierre Soulages'ın kısa ve yatay çizgileri tercih ettiği görülmektedir.

Resim 102. İsmail Yardımcı, İsimless, 40x40x18 cm, 1060 °C, 2011. İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Resim 103. Antoni Tàpies, 2014. <http://www.rajirm.com/blog/2014/11/10/inspired-monday-morning-antoni-tapiés.jpeg> Erişim: 03.06.2016

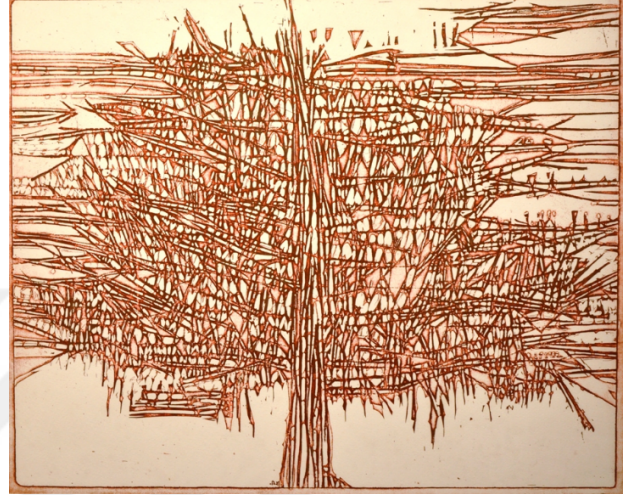
"Çizgiler, karakterlerine ve konumlarına bağlı olarak bazı mesajlar da iletirler: Yatay Çizgi: Durgunluk, Düşey Çizgi: Saygınlık, Diyagonal Çizgi: Canlılık, Kıvrımlı Çizgi: Zarafet."⁵⁸ Öyle ki, "... resimden müziğe dek tüm sanat dallarında

⁵⁸ Emre Becer, "İletişim ve Grafik Tasarım", (Dost Kitabevi, Ankara, Eylül, 1997), s. 56-57

çizgi bir ritim, geçiş ve belirginleştirme ögesidir." ⁵⁹ Bundan dolayı sanatçılar duygularını ifade ederken çizgiyi, bazen bir tuale, duvara, seramik bir tabağa veya ahşap üzerine resmetmişlerdir. İsmail Yardımcı'nın ürettiği (Resim 104) seramik eseri ile Devrim Erbil'in (Resim 105) kağıt üzerine yağtığı serigrafik baskıda ki çizgiler aynı etkileri göstermektedir.

Resim 104. İsmail Yardımcı, İsimlessiz, 70x40x4,5 cm, 1060 °C, 2010. İsmail Yardımcı'nın arşivinden

Resim 105. Devrim Erbil, Tek Ağaç, Kâğıt Üzerine Serigrafik Baskı, 27/100. http://www.artpointgallery.com/index.php?Page=Auction&ID=2810&auction_id=50 Erişim:07.06.2016

3.2.3. Leke

Plastik sanatlarda bir ifade biçimi olarak karşımıza çıkan ve çalışmalarındaki,

"... yüzeyleri, herhangi bir malzeme ile örterek; renk, doku, ışık-gölge, ölçü, geometri, derinlik olarak ifadelendirmenin tekniği lekedir. Görsel sanatlarda leke, biçimlendirmenin, hacimlendirmenin, derinliğin anlatım tekniğidir. Nokta sıklıklarının oluşturduğu, yüzeysel görünümlerin algısı lekedir. Açık-koyu tonlu (ışıklılık değeri) lekeler, iki boyut üzerinde (kâğıt-tuval vs.), üç boyutlu görünümler, mekân düzenlenmesi, biçimlendirmesi 'örgüleyen' teknik öğelerdir. Düz, eğri, pürüzlü (sert) leke teknikleri; durgunluk, hareket kıymetlerini üretir. Işığın, rengin, dokunun, derinliğin ton değeri olan leke, plastik yapıyı göstermenin en etkili anlatım ögesidir." ⁶⁰

Leke, yüzeydeki doğal ya da yapay olarak doku ve renk değerlerindeki değişimlerdir. İçerdiği plastik değerlerin oluşumu bakımından örneklendirecek olursak;

⁵⁹ Zafer Gençaydın, "**Sanat Eğitimi**", Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Resim-İş Lisans Tamamlama Programı, (Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1993), s.77

⁶⁰ Faruk Atalayer, "**Temel Sanat Öğeleri**", (Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 1994), s. 151-153.

Pürüzsüz Lekeler: Yüzeyde doku oluşumu yerine, renk tonlarında yumuşak geçişler hâkimdir. Resim 106’te seramik, Resim 107’de ise tuval üzerindeki pürüzsüz lekenin oluşumu görülmektedir.

Resim 106. İsmail Yardımcı, İsimli, 24x30x17 cm, 1060 °C, 2011. İsmail Yardımcı'nın arşivinden.

Resim 107. Yves Klein, 1960. <http://pictify.saatchigallery.com/686600/anthropophagie-bleue-hommage-tennessee-williams-by-yves-klein-1960> Erişim: 04.06.2016

Dokusal Lekeler: Renklerin kullanımıyla yüzeyde yapay dokuların oluşmasıdır ki; Resim 108 ve Resim 109’de farklı malzeler üzerinde oluşan yapay doku etkileri gösterilmiştir.

Resim 108. İsmail Yardımcı, İsimli, 27x16x10 cm, 1060 °C, 2010. İsmail Yardımcı'nın arşivinden

Resim 109. Abidin Dino, Deniz Küstü. <http://evvel.org/ilgi/abidin-dino> Erişim: 04.06.2016

Çizgisel Lekeler: Çizgi türlerinin (düz çizgi, eğik çizgi, kesik çizgi ...) kullanımıyla yüzeyde leke değerlerinin oluşumudur. İsmail Yardımcı'nın Resim 110'daki çalışması ile Antoni Tàpies'in Resim 111'de ki çalışmasında görülen çizgisel lekelerin benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Resim 110. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 25x22x16 cm, 1060 °C, 2007. İsmail Yardımcı'nın arşivinden

Resim 111. Antoni Tapies, 24x33 cm, 1952. <http://canprunera.com/col%C2%B7leccio/artis-tes-de-la-a-la-z/mari-ribas-antoni%E2%80%9Cportmany%E2%80%9D/> Erişim: 04.06.2016

Lekeler yapısal oluşumları ve kazandıkları ton değerleriyle algılanmaktadırlar. Leke, dokulu yüzeylerdeki yoğun oluşumu ile koyu ton değeri olarak algılanırken, düz yüzeylerdeki seyrek oluşumlar ise daha açık ton değeri olarak algılanmaktadır.

3.2.4. Doku

Her nesnenin kendine özgü bir yapısı vardır. Bu yapı nesnenin görsel ve dokunsal olarak özelliğini dışavurumudur. Bu dışavurum nesnelere sahip olduğu yapıya göre sert veya yumuşak olma özelliği taşımaktadırlar.

Resim 112. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 10x18x,15 cm, 1060 °C, 2007. İsmail Yardımcı'nın arşivinden

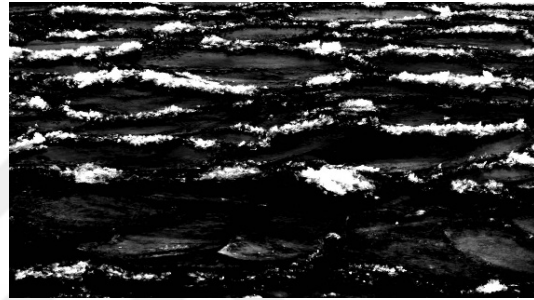

Resim 113. Antoni Tapies, 1981. <https://www.msxlabs.org/forum/sanat-ww/445115-antoni-tapies.html> Erişim: 04.06.2016

Yuvarlak formlar daha yumuşak olarak algılanırken, kare, dikdörtgen veya sivri hatalara sahip dokular sert olarak algılanmaktadır. İsmail Yardımcı'nın kullandığı yapraklardaki düz çizgilerin sert dokular oluşturduğu görülürken, Antoni Tapes'in kullandığı dairesel lekeler ile Pierre Soulages'ın kullandığı kıvrımsal lekeler daha yumuşak bir doku görünümü oluşturmaktadırlar.

Resim 114. İsmail Yardımcı, İsimless, 44x65x4,5 cm, 1060 °C, 2010. İsmail Yardımcı'nın arşivinden

Resim 115. Pierre Soulages. <https://www.youtube.com/watch?v=U> Erişim: 04.06.2016

3.2.5. Form

Bağlı bulunduğu konuya göre değişim gösteren ve tasarımda en etkin öğelerden bir diğeri de formdur.

"Form, varoluş anlamının, içeriğın, dışavurumu, dışsal görüngüsüdür. Görme, görünenin uzaysal sınırları dışında, çevresi ile olan ilişkisi ve görenin birikimleri ile birleşen, yüksek düzeyde bir zihin çabasıdır. Yani bir form ve biçim algısı, form ve biçimin kendi sınırları (parçaların oluşturduğu bütün), çevresindeki oluşumlar ve bireyin geçmiş deneyimlerine bağlı bilgilerin, özel bir bileşim olarak 'sembol, resimsellik, kavram, işaret' göstergeleşmesi olarak 'kodlanışdır'. Form (şekil); zihnin gördüğü (özneldir ve kişiye bağlıdır) ve bireyin dışındaki görünen nesne arasındaki ilişkisidir. Form, uzayı sınırlandıran, mekân, hacim oluşturan, algıya kaynaklık eden 'gösteren' dışsal varlık değeridir."⁶¹

Resim 117'da Pablo Picasso'nun çalışmasında yuvarlak form hâkimken, İsmail Yardımcı'nın çalışmasında (Resim 116) ise kare form görülmektedir. Form örneklerini çeşitlendirmek mümkündür.

⁶¹ Atalayer, **Ön. ver.**, s. 156-160.

Resim 116. İsmail Yardımcı, İsimsiz,
58x32x10 cm, 1060 °C,2010.
İsmail Yardımcı'nın arşivinden

Resim 117. Pablo Picasso.
N. Harry, ABRAMS “Picasso Painter and
sculptor in clay” New York, 1998. s.168

“Form çeşitleri sınırsızdır. Simetrik, asimetric, organik, inorganik, kübik, doğal, yapay, durgun veya dinamik görünömler gösterirler.”⁶² (Bknz. Resim 51, 69, 102 ve 118)

Resim 118. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 58x40x18 cm, 1060 °C, 2010.
İsmail Yardımcı'nın arşivinden

⁶² MEGEP, 2007, **Ön. ver.**, s.23.

4. BÖLÜM: KİŞİSEL YORUMLAMALAR

4.1. KİŞİSEL YORUMLAMALAR

Öncelikle tasarım sürecinde bir çok konu üzerine araştırma yapılmıştır. Çalışılmak istenilen konu ile ilgili birçok yazılı ve görsel kaynak toplandıktan sonra ağaç kavramı üzerinde karar kılınmıştır. Ağaçlar doğanın, yaşamın simgesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ağaçlarda insanlar gibi doğmak ta, yaşamak ta ve yaşlanarak ölmektedirler. Ağaçları diğer bitkilerden ayıran en büyük özellikleri ise insanlara olan benzerlikleridir. İnsanoğlunun cildi yaşlandıkça yaşadığı her sıkıntıyı, mutluluğu ve acıyı yansıtmaktadır. Ağaçlarda yıllar içerisinde aldığı darbeleri ve yaşadıklarını kabuklarının kıvrımlarında olabildiğince dışa vurmaktadır. Yine Prof. İsmail Yardımcı ile yaptığım röportajda;

“Tasarım sürecinde formlarımı hem teknik açıdan hem konu açısından sadeliğe gitmem gerektiğini belirledim. Çünkü sığar pişirimi sonucunda etkiler o kadar kuvvetliydi ki, bunun yanı sıra kullandığım yaprak dokularını da eklediğimizde yoğun bir doku alıyordum. Formlarında giriftli olması gözü iyice yormakta ve belki de konudan uzaklaştırmaktaydı. Bu yüzden hem formlarımda hem de konularımda daha sadeliği tercih ederek, anlatmak istediğimi en yalın halde anlatmayı tercih ediyorum.”⁶³ diye açıklamıştı.

Böylelikle kullanılacak dokuları belirledikten sonra tasarım süreci bu yönde ilerlemiştir. Çizilen tasarımlar doğrultusunda oluşturulan çekirdeklerin kalıpları alınarak, çalışmalar döküm işlemine hazır hale getirilmiştir. Form ve dokunun birlikte dökümü yapılarak, çalışmaların ilk basamağı gerçekleştirilmiştir.

Resim 119. Alçı atölyesinde çalışırken.

Resim 120. Form ve dokunun birlikte döküm hali.

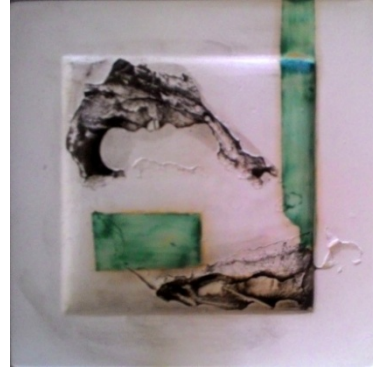
⁶³ İsmail Yardımcı, “Hayatı ve Sanatı” konulu söyleşi, Uşak Üniversitesi, (Uşak: 05 Ocak 2016)

Yapılan dökümler seramik fırınında 1060 °C’de pişirilerek, seramik bisküvileri elde edilmiştir.

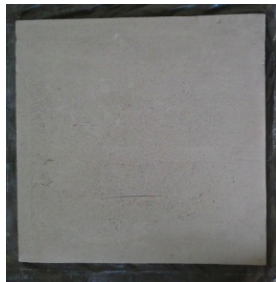
Resim 121. Seramik bisküviler.

Bu aşamadan sonra elde edilen bisküviler üç farklı guruba ayrılmıştır. Birinci gruptaki formlarda, İsmail Yardımcı’nın eserlerindeki resimsel etkilerin çalışmalarda nasıl bir sonuç vereceğini görmek adına, kullandığı teknik uygulanmıştır. İsmail Yardımcı’nın rehberliği doğrultusunda elde edilen seramik bisküvileri sırlanarak tekrar 1060 °C de pişirime tabi tutulmuştur. Böylelikle çalışmalar sagar pişirimine hazır hale getirilmiştir.

Resim 122. Pişirim öncesi hazırlık aşaması.

Sagar uygulaması için en uygun çamur olan şamot çamurundan, iki cm kalınlığında hazırlanan plakalar birleştirilerek sagar kutusu hazır hale getirilmiştir.

Resim 123. Hazırlanan şamot plaka.

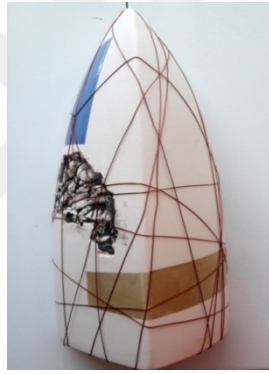

Resim 124. Plakaların birleştirilmesi.

Resim 125. Sagar kutusu.

Bisküvi pişirimi yapılan seramikler sagar kutusuna yerleştirilmeden bakır tel ile sarılarak ön hazırlık yapılmıştır.

Resim 126. Çalışmaların bakır tel ile sarılması.

Yapılan ön hazırlıklardan sonra, sagar kutusu içerisine önceden pişirilmiş seramik halkalar yerleştirilerek içerisine tuz, sülfat ve çeşitli karbonatlar konulmuştur.

Resim 127. Halkaların yerleştirilmesi.

Resim 128. Tuz, sülfat ve karbonatların konulması.

Sülfat ve karbonatlarla dolurulan halkalar üzerine seramik bisküviler yerleştirilerek üzerlerine bir miktar talaş koyulmuştur.

Resim 129. Formların yerleştirilmesi.

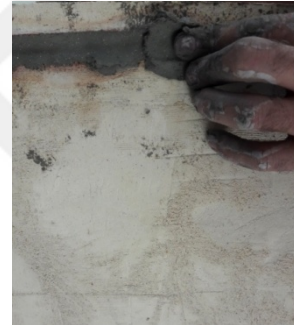

Resim 130. Sagar kutusuna talaşın konulması.

Pişirim esnasında hava almaması için, sagar kutusunun ağız kısmına yaş şamot camuru sürülmüş ve kapağı kapatılmıştır.

Resim 131. Sagar kutusunun ağız kısmının şamot ile sıvanması.

Resim 132. Sagar kutusu kapağının çamurla kapatılması.

Hazırlanan sagar kutusu fırına yerleştirilerek 900-1060 °C derece arasında pişirim gerçekleştirilmiştir.

Resim 133. Sagar kutusunun fırına yerleştirilmesi.

Pişirim gerçekleştikten sonra kutunun tam olarak soğuması beklenmiş ve soğuyan sagnar kutusu açılarak seramik eserlerin yzeyleri temizlenmiştir.

Resim 134. Sagnar kutusunun açılması.

Resim 135. Seramik formların çıkarılması.

Resim 136. Sagnar kutusundan çıkarılan seramik formlar.

Son olarak seramik çalışmaların yzeyindeki renk ve oluşan efektlerin daha kalıcı olması için parlatma işlemi uygulanmıştır.

Resim 137. Ali Uslu, İsimsiz, 26x11x10 cm + 32x17x11,5 cm + 36,5x24x18 cm, 1060 C, 2016.

Resim 138. Ali Uslu, İsimsiz, 29x14,5x9 cm, 1060 °C, 2016.

Resim 139. Ali Uslu, İsimsiz, 24x17x9 cm, 1060 °C, 2016.

İkinci gruptaki formlarda ise bakır tel yerine bakır lehva kullanılarak resimsel etkilerin ve anlatımın ön plana çıkması tasarlanmıştır. Bunun için formların yüzeyine kesilen bakır lehvalar sabitlenmiş ve 1000 °C’de fırınlanmıştır.

Resim 140. Pişirim öncesi.

Resim 141. Pişirim sonrası.

Elde edilen etkiler sonucunda seramik form şeffaf sır ile sırlanarak yeniden 1060 °C’de fırınlanmıştır.

Resim 142. Ali Uslu, İsimsiz, 29x14,5x9 cm, 1060 °C, 2016.

Resim 143. Ali Uslu, İsimli, 26x11x10 cm + 32x17x11,5 cm + 36,5x24x18 cm, 1060 °C, 2016.

Üçüncü ve son guruptaki formlarda ise yüzey bir tual gibi kullanılarak, pigment boyalar ile resim çalışması yapılmış ve sirlanarak 1060 °C'de fırınlanmıştır. Bu çalışma sonucunda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Resim 144. Ali Uslu, İsimli, 26x11x10 cm + 32x17x11,5 cm + 36,5x24x18 cm, 1060 °C, 2016.

Resim 145. Ali Uslu, İsimli, 29x14,5x9 cm, 1060 °C, 2016.

Uygulanan yöntemlerin haricinde farklı pişirim tekniklerinin etkilerini ortaya koymak adına aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır.

Resim 146. Ali Uslu, İsimsiz, 18x18x2 cm, Raku Pişirimi, 1000 °C, 2016.

Resim 147. Ali Uslu, İsimsiz, 18x18x2 cm, Soda Pişirimi, 1250 °C, 2016.

Resim 148. Ali Uslu, İsimsiz, 29x14,5x9 cm, Soda Pişirimi, 1250 °C, 2016.

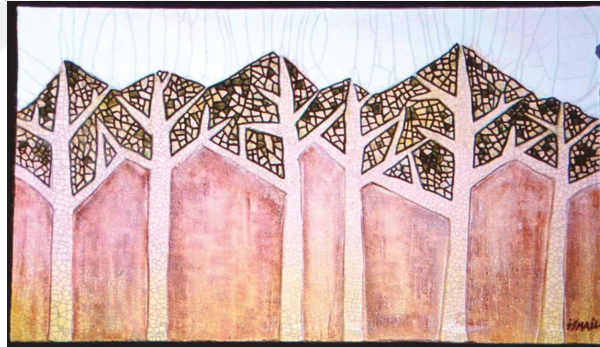

Resim 149. Ali Uslu, İsimsiz, 24x17x9 cm, Obvara Pişirimi, 1000 °C, 2016.

SONUÇ

“İsmail Yardımcı'nın Çağdaş Türk Seramik Sanatındaki Yeri ve Çalışmalarındaki Resimsel Etkiler” başlıklı bu araştırma, öncelikle İsmail Yardımcı'nın sanat yaşamı ve eserlerindeki resimsel etkiler hakkında doküman niteliği taşımasının yanı sıra Avrupa ve Türk seramik sanatından seçilmiş sanatçılarla ilgili bilgilerde içermektedir. İsmail Yardımcı, uluslararası ve ulusal sanat etkinliklerine öncülük ederek çağdaş Türk seramik sanatının gelişimine katkıda bulunmuş, başarılarıyla her daim önderlik yapmış ve genç sanatçı adaylarının da yetişmesine öncülük etmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda, 20. yüzyılın başından itibaren süre gelen seramik anlayışının aksine, insanın yaşamını doğa ile özdeşleştirerek eserlerine taşıyan sanatçı, bakış açısı ve uyguladığı teknikle seramik sanatına yeni bir anlayış getirmiştir. Uyguladığı sırlı sagar tekniğinin yanı sıra, sanatçının eserlerinde kullandığı yaprakların simgesel bir anlama dönüştüğü görülmektedir.

Resim 150. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 45x26x1,5 cm, 1000 °C, 2001.
İsmail Yardımcı'nın arşivinden

Sanatçı bunu; “ ... fark ettim ki yapraklarda insan ömrüne benziyordu. Çünkü doğada da yapraklar bahar gelince küçücük tomurcuk verip büyüyorlar. Zaman içerisinde rüzgardan ya da doğanın diğer şartlarından dolayı bir çok darbe almaktaydılar. İnsanın hayatında yaşadığı sıkıntılar gibi onlarda sanki yaşadıkları karşısında yıpranıyor ve renk değiştiriyorlardı. Tüm bunların sonucunda en son çürüyor, yırtılıyor ve buruşup yok oluyorlardı. İnsan ömrü bir yaprak ömrü kadar kısa olmasa da, ben yinede bir yaprağın yaşadıklarını insanın yaşadıklarıyla özdeşirmeye başladım.”⁶⁴ diye açıklamaktadır.

İsmail Yardımcı, Böylelikle doğadan hareketle, insanın varlığını sorgulamakta ve yaşamı boyunca karşılaştığı sıkıntıları çalışmalarında betimlemektedir.

⁶⁴ İsmail Yardımcı, “Hayatı ve Sanatı” konulu söyleşi, Uşak Üniversitesi, (Uşak: 05 Ocak 2016)

Resim 151. İsmail Yardımcı, İsimsiz, 70x40x4,5 cm, 1060 °C, 2010.
İsmail Yardımcı'nın arşivinden

Günümüz sanat seramiğindeki form olgusunun içerisine hapsolmeden kendine özgü form ve pişirim tekniğini benimsemiştir. Sanatçı kullandığı sağır pişirim tekniğinden dolayı formlarında sadeliği tercih ederek, anlatmak istediği fikrin çalışmalarında yok olmasını engellemiştir. Hem form, hem de pişirim tekniği açısından insan yaşamını ve duygularını farklı bir biçimde anlatım yoluna gitmiştir. Çalışmalarında daha çok renk, doku, leke ve çizgi etkilerine yoğunlaşmıştır. Eserlerinde ki, güçlü dokularını çizgiler ile desteklediği görülmektedir.

Resim 152. İsmail Yardımcı, İsimsiz,
58x30x9 cm, 1060 °C, 2010.

Resim 153. İsmail Yardımcı, İsimsiz,
58x32x10 cm, 1060 °C, 2010.
İsmail Yardımcı'nın arşivinden

İsmail Yardımcı'nın uyguladığı sagar pişirim tekniği ile oluşan doku, renk, leke ve çizgiler bakımından eserlerinde soyut resimsel etkilerin oluştuğu görülmektedir. Yapılan farklı pişirim tekniklerinde, aynı resimsel etkiler elde edilememektedir. "Kullanılan teknik açısından oluşan renk ve çizgiler her ne kadar tesadüfen oluşuyor gibi görülsede hiçbir sanat yapıtı rasgele oluşmaz."⁶⁵

Resim 154. Bedri Baykam ile röportaj, Piramid sanat, 26.02.2016

Konu ile ilgili günümüz çağdaş Türk ressamlarından Bedri Baykam'dan Akademisyen ve Seramik sanatçısı İsmail Yardımcı'nın eserlerinde oluşan leke, doku, renk ve çizgileri bir ressam gözüyle yorumlamasını istediğimizde,

"Prof. İsmail Yardımcı'nın seramik işlerinde benimde çok sevdiğim ve duyarlı olduğum soyut boyasal izler ve lekelerin tadı var. Yaptığı çalışma, bir tuvalden ziyade seramik olmasına rağmen, farklı leke ve dokuları farklı tekniklermiş gibi taşıyabiliyor. Dolayısıyla bu işler ilginç formlarının ötesinde bizi farklı soyut boyasal tatların çekim dünyasına taşıyabiliyor. Bu nedenle belki görmeye alışık olduğumuz seramik işlerden bu bağlamda ayrılıyorlar. Dekoratif olmanın ötesinde farklı duyarlılıkları da yaşatmış oluyor. Hem seramik hem de boyasal etkiyi bir arada görmeyi mümkün kılmaktadır."⁶⁶ diye yorumlamıştır..

Bunun yanı sıra, 20. yüzyıl çağdaş Türk seramik sanatında farklı disiplinlerde çalışan sanatçıların eserlerini incelediğimizde, daha çok mevcut seramik formlarını kullandıkları görülürken, İsmail Yardımcı'nın eserlerinde ise form başlı başına bir anlatım unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır.

⁶⁵ Gençaydın, **Ön. ver.**, s. 76.

⁶⁶ Bedri Baykam, "**İsmail Yardımcı'nın eserlerindeki resimsel etkiler**" konulu görüşme, Piramid Sanat, (İstanbul: 26 Şubat 2016).

EKLER

EK1. PROF. İSMAİL YARDIMCI'NIN AKADEMİK ÜNVANLARI İDARİ GÖREVLERİ VE BİLİMSEL ÇALIŞMALARI

AKADEMİK ÜNVANLARI

Lisans	: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 1986–1990.
Yüksek Lisans	: Anadolu Üniversitesi, 1993.
Sanatta Yeterlik	: Anadolu Üniversitesi, 1999.
Doçentlik	: Anadolu Üniversitesi, 2008.
Profesörlük	: Anadolu Üniversitesi, 2013.

İDARİ GÖREVLERİ

2005-2007	Bölüm Başkan Yrd. Anadolu Üniversitesi, Bozoyuk Meslek Yüksekokulu.
2008-2008	Seramik Bölüm Başkanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2008-2008	Seramik Ana Sanat Dalı Başkanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.
2009-.....	Seramik Ana SANat Dalı Başkanı, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2009-.....	Seramik Bölüm Başkanı, Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.
2010-.....	Etik Kurul Üyeliği, Uşak Üniversitesi.
2010-.....	Senato Üyeliği (Senatör), Uşak Üniversitesi.
2011-.....	BAP Komisyon Üyeliği, Uşak Üniversitesi.

BİLİMSEL ÇALIŞMALARI

Hakemli Dergilerdeki Yayınlar

Uluslararası Hakemli Dergilerdeki Yayınlar

- 2012 Dimitriyadis, İ., Baştürk, H.F., Yardımcı, İ., Taçyıldız, E., The Economics of Insurance and Cultural Heritage in a Changing World, Journal of European Economy, Vol.11, Special Issue 2012, ISSN: 1684-906X, Publication of Ternopil National Economic University, s.127-147, UKRAİNE.

Uluslararası Hakemli Dergilerdeki Yayınlar

- 2013 Yardımcı, İ., İrdelp İ.V., "Günümüz Çini Sanatında Sığraffitto Tekniği ve Uygulamaları", Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, ISSN: 1308-738X, cilt: 6, sayı: 2, s.139-152, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler, Uşak.
- 2012 Yardımcı, İ., Ertürk, K., "Koram (Hiyeraşi) ve Seramik Sanatındaki Yeri ve Önemi", İnönü Üniversitesi Sanat Tasarım Dergisi, Görsel ve Plastik Sanatlar, ISSN: 1309-9876, E-ISSN: 1309-9884, cilt: 2, sayı: 4, s.61-72, İnönü Üniversitesi Güzel SANatlar ve Tasarım Fakültesi, Malatya.
- 2012 Baştürk, F.H., Dimitriyadis, İ., Yardımcı, İ., Taçyıldız, E., "Sanat Eserleri ve Müze Sigortaları", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 27, s.75-86, Nisan 2012.
- 2010 Yardımcı, İ., "Mizah Kavramı ve SANattaki Yeri", Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 2, s.1-41, Uşak.
- 2007 Yardımcı, İ., Baştürk H.F., "Sanat Eserlerinin Sigortalanması", Türk Sigorta Enstitüsü Vakfı, Sayı: 3, İstanbul.

Uluslararası Yayınlar

- 2008 Yardımcı, İ., Görkem, Ö., "Döküm Yoluyla Şekillendirilen Seramik Yüzeylerde Parafinli Rölyef Tekniği", VII. Uluslararası Katılımlı Seramik Kongresi, Afyon Kocatepe Üniversitesi- Türk Seramik Derneği, 26-28 Kasım, Afyonkarahisar.

Uluslararası Sempozyum, Kongre ve Konferanslarda Sunulan Bildiriler

- 2015 Yardımcı, İ., Gökçe, E., Görkem, Ö., Gökakın, B., "Üçüncü Pişirim Olarak Sagar Pişiriminde, Düşük Dereceli Opak Sır Efeklerinin Araştırılması" 9.

Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu, Anadolu Üniversitesi- Tepebaşı Belediyesi.

- 2011 Yardımcı, İ., Baştürk H.F., Dimitriyadis, İ., Taçyıldız, E., The Economics of Insurance and Heritage in a Changing World, International Conference On Applied Economics, (ICOAE 2011), ISBN 978-960-89054-5-0, ISSN 1791- 9347, p. 159-168, Perugia, İtaly. 25-27 August.
- 2011 Yardımcı, İ., Baştürk H.F., Dimitriyadis, İ., Taçyıldız, E., "Kültürel Miras Değerlemelerinde İstatistiğin Yeri", 7. Uluslararası İstatistik Kongresi, Antalya, 28 Nisan - 01 Mayıs.
- 2006 Yardımcı, İ., "Fotokopi Baskı", Türk Seramik Derneği, Uluslararası Seramik Kongresi Bildiriler Kitabı, s. 570-573, Sakarya.
- 2006 Yardımcı, İ., Uzuner, Oya N., "Isı Yoluyla Bir Seramik Yüzeyinden Diğer Bir Yüzeğe Desen ve RENk Aktarımı", Türk Seramik Derneği, Uluslararası Seramik Kongresi Bildiriler Kitabı, s.598-602, Sakarya.
- 2006 Yardımcı, İ., Uzuner, Oya N., "Kalkerli Bünyelerin Yüzeyinde Oluşturulan Dokusal Etkiler", Türk Seramik Derneği, Uluslararası Seramik kongresi Bildiriler Kitabı, s.620-325, Sakarya.
- 2006 Yardımcı, İ., Dural, E., "Kağıt Yoluyla Seramik Yüzeğe Monoprint Baskı", Türk Seramik Derneği, Uluslararası Seramik Kongresi Bildiriler Kitabı, s.615-619, Sakarya.
- 2006 Yardımcı, İ., "Anadolu'da Tunç Çağı Seramik-Metal Malzeme Teknik ve Form Etkileşimi", Türk Seramik Derneği, Uluslararası Seramik Kongresi Bildiriler Kitabı, Sakarya.
- 2002 Yardımcı, İ., "Düşük Sıcaklıkta Pişmiş Toprak Pipolar", II. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Eskişehir.

Ulusal Dergilerdeki Yayınlar

- 2009 Yardımcı, İ., Baştürk H.F., Dimitriyadis, İ., Taçyıldız, E., "Sanat Eserlerinin Sigortalanmasına Yeni Bir Bakış Açısı gerekiyor", Türk Sigorta Araştırmaları Dergisi, (Bilim Kurulu Onayına Sunulmayan Eserler), sayı: 6, s.11-121, İstanbul.

- 2006 Yardımcı, İ., "Hollanda DE PorceleynneFles (RoyalDelft) Fabrikası ve Delft Seramikleri", Anadolu Sanat Dergisi, Sayı: 17, s.163-168, Eskişehir
- 2001 Yardımcı, İ., "Sanatta Kitsch Kavramı" Anadolu Sanat Dergisi, Sayı: 11, s.233-239, Eskişehir.

Kitaplar

- 2013 Yardımcı İ., Baştürk H.F., Taçyıldız E., Aksu G., "Sanat Eserlerinin Sigortalanması", ISBN 978-605-344-023-9, Gazi Kitapevi, Ankara.

Yönettiği Yüksek Lisans Tezleri ve Jüri Üyeliği Yaptığı Profesörlük, Doçentlik, Yardımcı Doçentlik, Yüksek Lisans Tezleri

Yönetilen Yüksek Lisans Tezleri

- 2014 Esra Kömürcüoğlu; "1000 °C - 1060 °C'lik Opak Sırların Üçüncü Pişirim Olarak Sagar Kutusunda 900 °C - 1050 °C'de Dumanlı Pişirim Sonrasındaki Efektlerin Araştırılması", Uşak Üniverstiesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans.
- 2014 Duygu Arı Güvenç; "Bir Tasarım İlkisi Olan Dengenin Seramik Sanatında İncelenmesi ve kişisel Yorumlar", Uşak Üniverstiesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans.
- 2014 Fatih Sayın; "16. ve 17. Yüzyıl Osmanlı Minyatür Sanatının Seramik Sanatındaki Etkileri ve Günümüz Yorumları", Uşak Üniverstiesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans.
- 2014 Veli Tutaş; " Tasarım İlkerinden Uygunluk ve Seramik Sanatındaki Yeri", Uşak Üniverstiesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans.
- 2012 İ. Vefa İrdelp; "Seamik ve Çini Sanatında Sigrafitto", Uşak Üniverstiesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans.
- 2012 Ayşegül Demirbağ; " Anadolu'da Başlangıcından Roma Dönemine Kadar Törenselleşen Kaplar ve Uygulamaları", Uşak Üniverstiesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans.

- 2011 Kadir Ertürk; "Bir Tasarım İlkesi Olan Koramın Seramik Sanatında İncelenmesi ve Kişisel Yorumları", Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans, Afyon.
- 2010 Bahar Örken; " Seramik Sanatında Mizah", Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans, Afyon.
- 2010 Mustafa Kızıl; "Cumhuriyet Sonrasında Kütahya Çini Sanatında Görülen Teknik ve Yenilikler", Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans, Afyon.

Profesörlük, Doçentlik ve Yardımcı Doçentlik Jüri Üyeliği

- 2015 Seyhan Yılmaz, Doçentlik, ÜYAK.
- 2015 Mehmet Fatih Karagül, Doçentlik, ÜYAK.
- 2015 Deniz Onur Erman, Doçentlik, ÜYAK.
- Safiye Başar, Doçentlik, ÜYAK.
- Ersoy Yılmaz, Doçentlik, ÜYAK.
- 2014 Mustafa Ağatekin, Profesörlük, Anadolu Üniversitesi, ÜYAK.
- Ensar Taçyıldız, Doçentlik, Anadolu Üniversitesi, ÜYAK.
- 2014 Şirin Koçak, Yardımcı Doçentlik, Uşak Üniversitesi.
- Ensar Taçyıldız, Yardımcı Doçentlik, Anadolu Üniversitesi.
- Ezgi Gökçe, Yardımcı Doçentlik, Uşak Üniversitesi.
- Zafer Güngen, Yardımcı Doçentlik, Uşak Üniversitesi.

Yüksek Lisans Tezi Jüri Üyelikleri.

- 17 Aralık 2014 Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tez Jüri Üyeliği.
- 2012 M.Ecem Ay, "Türk Hat Sanatının Seramik Sanatına Biçimlendirme Ögesi Olarak Yansıması" Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 2012 Semiha Atabey, "Manisa-Salihli-Gökeyüp Çömlekçi Killerinin Geleneksel Çömlek Üretim Yöntemleri Dışında (Astar, Sır, Raku, Sagar Kutusu İçindeki Pişirim) Kullanım

- Olanaklarının Araştırılması", Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 14 Eylül 2011 Oğuzhan Demir, "Avanos Çömlekçi Çamuru Üzerine Ham Sır Üstü (Mayolika) Dekor Uygulamaları" Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 14 Eylül 2011 Erdal Tosun, "Alternatif Ergitici olarak Pomzanın Stonware Sır Bünyesinde kullanımı" Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 14 Haziran 2011 H.İbrahim Çakır, "Antik Dönem Yunan Seramiklerinin İncelenmesi ve Günümüz Yorumlamaları" Afyon Kocatepe 17 Eylül 2010 Aslı Yılmaz , "İznik Çini Motiflerinin Araştırılması ve Günümüz Yorumları" Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eylül 2010 Duygu Demğirmen, "Afyon Karahisar- Gazlıgöl Bölgesi Soda Yataklarından Alınan Killerin Mısır Çamuru Reçetelerinde Kullanılabilirliğinin Araştırılması", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 2010 Ensar Taçyıldız, "Temmoku Sırların Araştırılması" Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanatta Yeterlilik Tez Jüri Üyeliği
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Ocak 2009 Hakan Ergün, "Afyon Karahisar Bölgesi Andezitlerinin Seramik Çamur ve Sır Bünyelerinde Değerlendirilmesi", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Haziran 2009 Mine Ergun, "Afyon Karahisar Bölgesi Bazaltının Seramik Sır Hammaddesi Olarak Değerlendirilmesi" Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 25 Ağustos 2008 Hakan Pekyaman, "Frig Uygarlığı Seramik Sanatı ve kişisel Yorumlar", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 25 Ağustos 2008 Canan Ak, "Türk Çini Sanatında Kullanılan çiçek Bezemeleri ve Yorumlar" Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

SERGİLER

Kişisel Sergiler

- 2011 Kedi Sanat Galerisi, İZMİR.
- 2011 Uşak Üniversitesi Sanat Galerisi, UŞAK.
- 2010 Mimarlar Odası Antalya Şubesi, Sergi Salonu, ANTALYA.
- 2007 İş Bankası Konak Sanat Galerisi, İZMİR.
- 2005 Anadolu Ajans Sanat Galerisi, ANKARA.
- 2004 Seramik Sergisi, www.eskisehir.net, ESKİŞEHİR.
- 2004 Uşak AKM Sanat Galerisi, UŞAK.
- 2003 Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, BİLECİK.
- 2001 Osmangazi Üniversitesi, Sivrihisar M.Y.O., ESKİŞEHİR.
- 2001 Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, BİLECİK.

Karma Sergiler

Uluslararası Karma Sergiler

- 2013 "Piri Reis 1513 Dünya Haritası: 500 Yıln Gizemi" Karma Seramik Sergisi, Roma, İtalya.
- 2011 "Anadolu'dan Turkuaz" Karma Seramik Sergisi, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Cengiz Aytmatov Kampüsü, Bişkek, Kırgızistan.
- 2009 "Memory Coroption", 6th International Biannual of Ceramics-At The Moment, Kapfenberg, Austria.

Yurtiçi Karma Sergiler

- 2015 SSEDD - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi 2. Seramik Sanatı Eğitimi Konferansı "Kuşaklar" Karma Seramik Sergisi, Çanakkale.
- 2015 "Renkler" Karma Seramik Sergisi, Uşak AKM Sanat Galerisi, Uşak.
- 2015 "Seramik Günleri" Karma Sergi, D-Art Sanat Galerisi, Beyoğlu, İstanbul.

- 2015 Seramik ve Geleneksel Türk Sanatları Karma Sergisi, Sakarya Dumlupınar-Uşak Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi Porsuk M.Y.O., Sakarya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Galerisi, Sakarya.
- 2015 "100. Yılında Çanakkale Ruhu" Jüri Karma Sergi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- 2015 "Antik Kùltürler-Modern Dostlar" Uluslararası Karma Sergi, Çanakkale Seramik Müzesi, Çanakkale.
- 2014 Karma Sergi, D-Art Sanat Galerisi, Beyoğlu, İstanbul.
- 2014 SSEDD - Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi "1. Seramik SANatı Eğitimi Konferansı" "MİRAS", Seramik Sergisi, Bilecik.
- 2014 Ege Bölgesi Görsel ve Plastik Sanatlar Derneği Açılış Sergisi, İzmir Resim Heykel Müzesi Kùltürpark Galerisi, Alsancak, İzmir.
- 2014 "1.Uluslararası Çağdaş Seramik Sergisi", Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- 2012 Türkiye Seramik Federasyonu, "Zamanın İzinden", Çağdaş Seramik Sergisi, İstanbul.
- 2012 Kocatepe'de Sanat Buluşması VI, "90 Sanatçı 90 Eser", Afyon Kocatepe Üniversitesi Atatürk Kongre Merkezi Sergi Salonu, Afyon Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakùltesi, Afyon.
- 2011 Büyük Buluşma 2011, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakùltesi Öğretim Elemanları Sergisi, ÜAK-Sanat Dallarını Eğitim Konseyi ve Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- 2011 "KNİDOS'un SIR'ı" Seramik ve Cam Açık Hava Sergisi, Datça.
- 2011 Buluşma Sergisi 3, Anadolu Üniversitesi Öğrenci MERkezi Fuayesi, 15-30 Nisan 2011, Eskişehir.
- 2010 Büyük Buluşma 2010, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakùlteleri Öğretim Elemanları Sergisi, ÜAK-Sanat Dallarını Eğitim Konseyi ve Gazi Üniversitesi, Ankara.
- 2010 "Füreyaya Koral'ın Anısına 100 Sanatçı 100 Kuşevi Sergisi, Maçka Sanat Galerisi, İstanbul.
- 2010 88. Yıl 88 Eser, Kocatepe'de Türk Sanatı Buluşması-IV, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- 2010 Uşak Üniversitesi, KEntle Buluşma Sergisi II, Uşak-Sanat Karma Sergisi, Güzel Sanatlar Fakùltesi, Uşak.

- 2010 Uşak Üniversitesi, Kadınlar Günü Anısına Sanat Buluşması- Karma Sergisi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Uşak.
- 2009 Uşak Üniversitesi, Kentle Buluşma Sergisi, Uşak-Sanat Karma Sergisi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Uşak.
- 2009 Uşak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Öğretim Elamanları Karma Sergisi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Uşak.
- 2008 Afyon Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Elemanları Karma Sergisi İstanbul'da, Bindallı Sanatevi, Beyoğlu, İstanbul.
- 2007 Karma Seramik Sergisi, 2. Madencilik Doğal Kaynaklar ve Teknolojiler Fuarı, Fuar Alanı, Kültür Park, İzmir.
- 2006 9. Altın Testi Seramik Yarışması Sergisi, İzmir Rotary Derneği, İzmir Devlet Resim Heykel Müzesi, İzmir.
- 2006 Muammer Çakı Aramızda Karma Seramik Sergisi, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Eskişehir.
- 2006 Eskişehir Çevre Koruma ve Geliştirme Derneği yararına Karma Seramik Sergisi, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Eskişehir.
- 2005 Anadolu Üniversitesi Bozoyuk M.Y.O. Öğretim Elemanları Karma Seramik Sergisi, Anadolu Üniversitesi, Kütüphane Sergi Salonu, Eskişehir.
- 2005 Karma Seramik Sergisi, Gözde Sanat Galerisi Ankara.
- 2005 İsmail Yardımcı-Ercan Dural, Ortak Seramik Sergisi, Sami Güler Sanat Galerisi, Teyyare Kültür Merkezi, Heykel, Bursa.
- 2005 Sanatçının Ulusal Seferberliği Bursa'da 550 Ressam ve Heykeltraşın Büyük Sergisi, Nilüfer Belediyesi Konak Kültür Merkezi, Beşevler, Bursa.
- 2005 Psikoseramik, Karma Seramik Sergisi, (Türk Psikologlar Derneği), Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi, İstanbul.
- 2005 Sanatçının Ulusal Seferberliği İstanbul Sanat Fuarında 500 Ressam ve Heykeltraşın Büyük Sergisi, TÜYAP, Beylikdüzü, Salon 9/G6, İstanbul.
- 2005 Sanatçının Ulusal Seferberliği Karadeniz'de 400 Ressam ve Heykeltraşın Büyük Sergisi, Trabzon Hüseyin Kazaz Kültür Merkezi, Mimarlar Odası Galerisi, Devlet Tiyatrosu Fuayesi, Trabzon.
- 2005 Sanatçının Ulusal Seferberliği 300 Ressam ve Heykeltraşın Büyük Sergisi, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sanat Merkezi, Eskişehir.
- 2005 Sanatçının Ulusal Seferberliği Anadolu'da Resim ve Heykel Sergisi, Mersin Kültür Merkezi, Mersin.

- 2005 Sanatçının Ulusal Seferberliği Anadolu'da Resim ve Heykel Sergisi, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Bahriye Üçok Sergi Salonu, Gaziantep.
- 2005 Sanatçının Ulusal Seferberliği 250 Ressam ve Heykeltıraşın Büyük Sergisi, Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi, Ankara.
- 2005 Sanatçının Ulusal Seferberliği 200 Ressam ve Heykeltıraşın Büyük Sergisi, İzmir Resim ve Heykel Müzesi, İzmir.
- 2004 Karma Seramik Sergisi, Eskişehir Devlet Güzel Sanatlar Sanat Galerisi, Eskişehir.
- 2004 65. Devlet Seramik Yarışması Sergisi, Resim Heykel Müzesi, Ankara
- 2004 8. Altın Testi Seramik Yarışması Sergisi, İzmir Rotary Derneği, Adnan Franko Sanat Galerisi, İzmir.
- 2003 Karma Seramik Sergisi, İzmit Büyükşehir Belediyesi Sergi Salonu, İzmit
- 2003 "Çamurun Dili", Yerelden Ulusala Ulusaldan Evrensele Karma Seramik Sergisi, Keşif SANat Galerisi, Bahçelievler, Ankara.
- 2001 TRT I. Seramik-Resim Yarışma Sergisi, Çankaya Belediyesi, Çağdaş Sanatlar Merkezi, Ankara, Askeri Müze ve Kültür Sitesi, İstanbul, İzfaş Sanat Galerisi, İzmir.
- 2000 61. Devlet Seramik Yarışması Sergisi, Resim Heykel Müzesi, Ankara
- 2000 Karma Sergi, Çobanlı Sanat Dükkanı, Eskişehir.
- 2000 Seramik-Lületaş Pipo Sergisi, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Eskişehir.
- 2000 Osmanlı İmparatorluğu 700. Yıl dönümü, Karma Seramik Sergisi, Söğüt, Bilecik.
- 1998 59. Devlet Seramik Yarışması Sergisi, Resim Heykel Müzesi, Ankara
- 1998 Cumhuriyetin 75. Yılı Karma Seramik Sergisi, Uğur Mumcu Kültür Merkezi, Bozoyük, Bilecik.
- 1997 Türk Seramik Derneği, Çaydanlık Sergisi, Resim Heykel Müzesi, İstanbul.

ULUSLARARASI VE ULUSAL SANATSAL JÜRİ ÜYELİKLERİ

Uluslararası Sanatsal Jüri Üyeliği

- 2015 Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, Hakem Kurulu Üyesi.
- 2015 Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Hakem Kurulu Üyesi.
- 2013 Uluslararası "Sanat, Tasarım ve Manipülasyon" Sempozyumu, Bilim Kurulu

Üyesi.

- 2013 Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Hakem Kurulu Üyesi.
- 2012 6. Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu, Anadolu Üniversitesi- Tepebaşı Belediyesi, Bilim Kurulu Üyeliği.
- 2011 5. Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu, Anadolu Üniversitesi- Tepebaşı Belediyesi, Bilim Kurulu Üyeliği.
- 2010 4. Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu, Anadolu Üniversitesi- Tepebaşı Belediyesi, Bilim Kurulu Üyeliği.
- 2010 "Kentle Buluşma Sergisi III. Uluslararası Karma Sergisi" Düzenleme Kurulu Üyesi, Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Uşak.
- 2008 VII. Uluslararası Katılımlı Seramik Kongresi, Düzenleme Komite Üyesi, Türk Seramik Derneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- 2008 II. Uluslararası Dokimeon Mermer Heykel Sempozyumu, Düzenleme Kurulu Genel Koordinatörlüğü, Afyon Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Afyon.
- 2008 VII. Uluslararası Katılımlı Seramik Kongresi, Bilim Kurulu Üyesi, Türk Seramik Derneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- 2008 VII. Uluslararası Katılımlı Seramik Kongresi, Jürili Karma Seramik Sergisi Jüri Üyesi, Türk Seramik Derneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

Ulusal Sanatsal Jüri Üyeliği

- 2015 Nasrettin Hoca, Konya.
- 2014 "Farklı ve Birlikte 2. Ulusal Jürili Karma Sergi", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Dulkadiroğlu Belediyesi, Kahramanmaraş.
- 2014 I. Seramik Sanatı Eğitim Konferansı, SSEDD-Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Seramik Biblo Yarışması, Bilecik.
- 2014 XIII. Altın Testi Seramik Yarışması, İzmir.
- 2014 Sakarya Büyükşehir Belediyesi- Sakarya Üniversitesi, "Farklı ve Birlikte", Sakarya.
- 2014 Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü, "Dumlupınar Seramik Yarışması", Kütahya.

- 2013 2. Alaçatı Genç Sanat Günleri, Ulusal Jürili Karma Sergi, Alaçatı, İzmir.
- 2010 "Kentle Buluşma Sergisi II" Düzenleme Kurulu Üyesi, Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Uşak.
- 2010 "Kadınlar Günü Anısına Sanat Buluşması" Karma Sergi, Düzenleme Kurulu Üyesi, Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Uşak.
- 2009 "Kentle Buluşma Sergisi", Düzenleme Kurulu Üyesi, Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Uşak.
- 2009 "Kentle Buluşma Sergisi", Düzenleme Komite Üyesi, Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Uşak.
- 2008 Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans Öğrencileri Karma Seramik Sergisi Organizasyonu, Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sergi Salonu, Kütahya.
- 2008 Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ana Sanat Dalı, Yüksek Lisans Öğrencileri Karma Seramik Sergisi Organizasyonu, Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sergi Salonu, Kütahya.

ULUSLARARASI VE ULUSAL DÜZENLEDİĞİ ETKİNLİKLER

Uluslararası Düzenlediği Etkinlikler

- 2013 Türk Yemen Meslek Enstitüsü, Seramik Programı, T.C. Başbakanlık, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Yemen.

Ulusal Düzenlediği Etkinlikler

- 2015 Uşak Üniversitesi ve Ulubey Belediyesi, "Ulubey Kanyonları" Seramik Sergisi, Uşak Ulubey Belediyesi, Ulubey Çamlığı Mesire Alanı, Uşak.
- 2012 Avgan İlköğretim Okulu Öğrencilerine Yönelik Seramik Yapımı ve Çömlekçi Tornası Çalıştayı, Avgan Belediyesi, Uşak.
- 2011 "Toprak Kapta Yemek Yarışması", Organizasyon Sorumlusu ve Düzenleme Komitesi Üyeliği, Uşak Valiliği-Uşak Üniversitesi, Uşak Öğretmen Evi, Uşak
- 2008 Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü Başkanı İsmail Yardımcı'nın Gözetiminde Hazırlanan "Geleceğin Sanatçıları Seramik Sergisi", Afyon

Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü Serbest Seramik Tasarım Dersi 3. Sınıf öğrencileri ile Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğü İlköğretim öğrencileri tarafından ortaklaşa hazırlanmıştır.

- 2008 Afyonkarahisar YetiştirmeYurdu Öğrencilerine, Seramik Sanatını Tanıtmak ve Sevdirmek amacıyla Afyon Kocatepe Ünivetsitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Atölyelerinde, Seramik Çalıştayı düzenlenmiştir.
- 2002 Kültür Bakanlığı- Bilecik Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, "Kınık Küpleri Yapımı ve Seramik Kursu" Eğitimliği, Bilecik.
- 2001 Kültür Bakanlığı- Bilecik Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, "Kınık Küpleri Yapımı ve Seramik Kursu" Eğitimliği, Bilecik.
- 1998 Bozüyük II. Seramik Festivali, "6-15 Yaş Grubu Çocuklar İçin Seramik Kursu" Eğitimliği, Bilecik.
- 1998 Bozüyük II. Seramik Festivali, Komite Üyesi ve Toprak Kapta Yemek Yarışması Jürisi, Boyüzük, Bilecik.

ULUSAL KURULUŞLARCA DESTEKLENEN PROJELERİ

- 2012 TÜBİTAK, 108k340 nolu proje, Aratırmacı, " Sanat Eserlerinin Sigorta Kapsamı İçerisinde İncelenmesi, Eser Grupları İçin Risk Sınıflandırılmalarının Yapılmasına Yönelik Yöntem Geliştirilmesi- Özel Uygulama Topkapı Sarayı".

KATILDIĞI ULUSAL VE ULUSLARARASI SEMPOZYUM, ÇALIŞTAY, KONGRE, KONFERANS, FESTİVAL, BİNEAL VE TRİALLER

- 2015 Uşak Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniverstiesi, Avanos Seramik Uygulama ve Araştırma Merkezi 3. Alternatif Pişirim Çalıştayı, Avanos, Nevşehir.
- 2014 CAS FEST- 5. Cumhuriyetin Aydınlığında Sanat Festivali, Uşak Belediyesi Kültür-Sanat Etkinlikleri, Uşak.
- 2014 Bodrum Sağlık Vakfı,"Erkan Dülgeroğlu Seramik Günleri", Bodrum, Muğla.
- 2014 4. Seramik Pişirim Etkinliği, "Sagar Pişirimi", Nibada Sanat Atölyesi, Antalya.

- 2014 "1. Seramik Sanatı Eğitimi Konferansı", SSEDD- Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Oturum Başkanı, Bilecik.
- 2014 4. International Gölcük Ceramic Symposium (UGSS), Değirmendere, Gölcük, Kocaeli.
- 2013 Çanakkale Seramik - Piri Reis Yılı, Piri Reis Seramik Çalıştayı, Çan, Çanakkale.
- 2013 5. Uluslararası Ege Art Sanat Günleri, Davetli Sanatçı, Ege Üniversitesi, İzmir.
- 2012 Uşak-Konya Selçuklu, Kayseri Erciyes Üniversiteleri, Pişirim Teknikleri Çalıştayı, Avanos, Nevşehir.
- 2011 4. Uluslararası Ege Art Sanat Günleri, "Tarihte Yolculuk, Çömlekten Sanat Objesine", T.C. Kültür Bakanlığı İzmir Arkeoloji Müzesi, Davetli Sanatçı, Ege Üniversitesi, İzmir.
- 2011 Tenth National Tehran Biennial of Pottery & Ceramic Art, Davetli Sanatçı, Workshop ve Sergi, 14 Ekim-5 Kasım 2011, İmam Ali Sanat Müzesi, Tahran, İran.
- 2011 "Sagar Pişirimi ve İsmail Yardımcı Seramikleri", "Çağdaş Türk Seramik Sanatçıları", Tenth National Biennial of Pottery & Ceramic Art, İmam Ali Sanat Müzesi, Tahran, İran.
- 2011 1.Uluslararası Değirmendere Uygulamalı Seramik Sempozyumu Çağdaş Seramik Sanatı Karma Sergisi, Kocaeli Üniversitesi Değirmendere Özbay MYO, Gölcük, Kocaeli.
- 2011 Uluslararası Kentle Buluşma-III, Karma Resim-Heykel-Seramik Sergisi, Uşak Üniversitesi Sanat Galerisi, Uşak.
- 2011 Dumansız Anagama Seramik Pişirimi Çalıştayı, Nevşehir Üniversitesi, Avanos, Nevşehir.
- 2010 XVII. Uluslararası Eşme Turistik Kilim, Kültür ve Sanat Festivali, " 6. Eşme Karma Resim, Heykel Sergisi", Eşme, Uşak.
- 2010 "Alternatif Pişirme Yöntemleri, Sagar Pişirim Tekniği ve Rölyef Tekniği", Konferansı, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Konferans Salonu, Antalya.
- 2010 "Parafinli Rölyef Tekniği", Celal Bayar Üniversitesi, Turgutlu Meslek Yüksek Okulu, Konferans ve Çalıştay, Turgutlu, Manisa.

- 2010 3.Uluslararası Kütahya Çini ve 1. Avrasya Seramik Kongresi, Jürili Karma Seramik Sergisi (Davetli Sanatçı), Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- 2010 Elit-Tile 2010, Fourt International Ceramic Tile Trienniacentro Leon, Santiago Delos Caballeros, Dominican Republic.
- 2010 Uluslararası Kervansaray Buluşması, 200 Sanatçı - 200 Eser, Silahtar Mustafa Paşa Kervansarayı, Battalgazi, Malatya.
- 2010 Lüster Temalı İzmir Uluslararası Seramik Sempozyumu, Dokuz Eylül Üniversitesi, Batı Anadolu Seramik Araştırma ve Uygulama Merkezi, İzmir.
- 2010 Marmara Üniversitesi 5. Ulsulararası Öğrenci Trienali, İstanbul.
- 2009 "Seramikte Alternatif Baskı Teknikleri", Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Konferans ve Çalıştay, Eskişehir.
- 2009 2. International Ceramic-Plain Air, Palanca 2009, Workshop And Exhibition, Katılımcı Sanatçı, Palanca, Moldova.
- 2008 XV. International Ceramics Raku Workshop and Exhibition, Katılımcı Sanatçı, Plemenitaş, Hırvatistan.
- 2008 VII. Uluslararası Katılımlı Seramik Kongresi, Jürili Karma Seramik Sergisi (Davetli Sanatçı), Afyon Kocatepe Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi- Türk Seramik Derneği, 26-28 Kasım, Afyonkarahisar.
- 2006 Kervansaray Buluşması II, II. Uluslararası Katılımlı Melita'dan Battalgazi'ye Tarih Arkeoloji- Kültür Sanat Günleri, Karma Sergi, Silahtar Mustafa Paşa Kervansarayı, Battalgazi, Malatya.
- 2002 "Four Countries Internentional Ceramics Symposium Exhibition", Tacoma Community College, USA.
- 2001 Anadolu Üniversitesi Öğretim Üyeleri Karma Sergisi, I. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu, Eskişehir.

KAYNAKÇA

- ABRAMS N. H. “**Picasso Painter and sculptor in clay**”, New York, 1998.
- ACAR Özgün, “**Picasso**”, Antik Dekor, Antik Yayınevi, İstanbul, Nisan-Mayıs, 1999.
- AĞATEKİN Mustafa, “**Cumhuriyet Sonrası Çağdaş Türk Seramik Sanatının Gelişimi Ve Anlatım Dili Yönünden Değerlendirilmesi**”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Eskişehir, 1993.
- _____, “**Dünyada ve Türkiye’de Çağdaş Seramik Sanatının Oluşum Süreci**”, Anadolu Sanat Dergisi, Sayı 12, Şubat: 3, 2002.
- AKSOY Neveser, “**Abidin’in Fransa yılları**”, Artist Modern, İstanbul, Aralık, 2007.
- ALKAN Dilek, “**Sanat, Sanatçı, Seramik Sanatı ve Bir Seramik Sanatçısı**”, Anadolu Sanat, 1999.
- ANILMERT Beril ve RONA Zeynep, “**Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**”, 3. Cilt, İstanbul: YEM yayınları 1998.
- ARCASOY Ateş, “**Seramik Teknolojisi**”, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Yayın No: 457, İstanbul, Mart, 1983.
- ATALAYER Faruk, “**Temel Sanat Öğeleri**”, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 1994.
- BAŞKIRAN Hasan, “**Sagar Pişirim Tekniği**”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, Eylül 2002.
- BECER Emre, “**İletişim ve Grafik Tasarım**”, Dost Kitabevi, Ankara, Eylül, 1997.
- BOZKURT Emel, “**Alternatif pişirim Tekniklerinden Sagarın Araştırılması ve Uygulanması**” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ocak, 2012.
- ÇELİK Mehmet, “**1970 Öncesi Türk Seramik Sanatçıları**”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir, 1999.
- ÇİL Sakine, (t.y.) “**Abidin Dino’nun Tutuklu Seramikleri**”.
- ÇOBANLI Zehra, “**Modern Türk Seramik Sanatı**”, Anadolu Türk Devri çini ve Seramik Sanatı, 2002.
- DAL E., “**Bedri Rahmi Eyuboğlu**”, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, cilt 1, 1997.

- DERGİ “**Maviye ismini veren ressam**”, Alastair Sooke Daily Telegraph, Sanat Eleştirmeni, Ekim 2014.
- DİLMEN Güngör, “**Bedri Rahmi İçin**”, Milliyet Sanat Dergisi, İstanbul, 1998.
- DİREN Sadi, “**Seramikte Kırk Yıl**”, Sanat Çevresi, 1989.
- EDGÜ Ferit, “**Abidin Dino Kısa Hayat Öyküm**”, Y.K.Y., İstanbul, 2006.
- ERGÜVEN Mehmet, “**Devrim Erbil**”, Bilim Sanat Galerisi, İstanbul, Sayı 6, 2000.
- ERMAN Onur Deniz, t.y, “**Türk Seramik Sanatında İnsan Figürü Kullanımının Gelişim Süreci**”, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü, Ankara.
- EROĞLU Özkan, “**Gözlemden Eleştiriye**”, Simurg Yayın, İstanbul, 1999
- EROL Turan, “**Bedri Rahmi Eyuboğlu**”, Cem Yayınevi, İstanbul, 1984.
- GENÇAYDIN Zafer, “**Sanat Eğitimi**”, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Resim- İş Lisans Tamamlama Programı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1993.
- GEZER Hülya, “**Prof. Zehra ÇOBANLI'nın Çağdaş Türk Seramik Sanatındaki Yeri**”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009.
- GİRAY Kıymet, “**Çağdaş Türk Seramik Sanatı ve Öncü Ustaları**”, Türkiye’de Sanat, Sayı:33, İstanbul, 1988.
- GÜL Yasemin, “**Türk Seramik Sanatında Ressam Uygulamaları**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.
- GÜZEL M. Şeyhmus, “**Abidin Dino İle Söyleşiler Yazılar Hayat ve Sanat**”, Peri Yayınları, 2006.
- İNGO F.Walther , “**Pablo Picasso, Yüzyılın Dâhisi**”, Çeviren: AhuAntmen, 1881–1973, Taschen/Remzi Kitabevi, 1999.
- MEGEP, “**Seramik ve Cam Teknolojisi Özgün Form Tasarlama**”, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 2008.
- _____, “**Grafik ve Fotoğraf, Açık- Koyu, Işık- Gölge**”, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 2007.
- ORAL Emel, “**Türkiye’de Çağdaş Seramik Sanatının Gelişimi**”, Anadolu Sanat, Sayı:16, Eskişehir, 2005.
- ÖZTURANLI Gül, “**Candeğer Furtun Söyleşisi**”, Seramik Dünyası Dergisi, 1994, Yıl:2, Sayı:6.

ŞEREFİOĞLU Ö. Faruk, “**Ölümünün 10. Yılında Abidin Dino**”, Artist, Aralık, 2003.

TANSUĞ Sezer, “**Çağdaş Türk Sanatı**”, Remzi Kitapevi, 4. Basım, İstanbul, 1996.

Türk Sanatları Araştırmaları Dergisi Sayı 2/ Cilt 1 , 2011.

Türk Seramik Sanatında Aşamalar Süreci, Çanakkale Seramik Sanat Galerisi, 1990.

UĞURLU Veysel, “**Bedri Rahmi Eyuboğlu**”, Yapı Kredi Kültür Merkezi, Ekim, İstanbul, 1993.

UZUNER Oya, “**Seramik Sanatında Tekniğe Bağlı Çeşitlilikler**” Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 1994.

YILMAZ Barış, “**Belirsizlik Kavramı İle Soyut Sanat İlişkisi Üzerine Görsel Çözümler**” Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2014.

RÖPORTAJLAR

BAYKAM Bedri, “**İsmail Yardımcı'nın eserlerindeki resimsel etkiler**” konulu görüşme, Piramid Sanat, İstanbul: 26 Şubat 2016.

YARDIMCI İsmail, “**Hayatı ve Sanatı**” konulu söyleşi, Uşak Üniversitesi, Uşak: 05 Ocak 2016.

ARSLAN Y. Nurdan, “**Seramik sanatı**” konulu görüşme, Marmara Üniversitesi, İstanbul: 26 Şubat 2016.

ERDOĞAN, Serap “**İsmail Yardımcı ve sanatı**” konulu söyleşi, Marmara Üniversitesi, İstanbul: 27 Kasım 2016.

İNTERNET

<https://www.bbc.com/culture> Erişim: 11.04.2016

<http://www.istanbulsanatevi.com/sanat-terimleri-kavramlar/resimde-cizgi-nedir-nasil-kullanilir-1172397/> Erişim: 11.05.2016

<http://www.guzelsanatlar.gov.tr/TR,46657/71-devlet-resim-ve-heykel-yarismasi.html> Erişim: 22.05.2016

<http://ecampus.com.tr/etkinlikler/sergi/muammer-caki-9uluslararası-ogrenci->

seramik-yarismasi-sergisi Erişim: 22.05.2016

<http://www.haber.sakarya.edu.tr/tr/haberler/goster/38380/uluslararası-gizem-frit-seramik-yarismasi> Erişim: 22.05.2016

<http://ceramictile.usak.edu.tr/indextr.php#> Erişim: 22.05.2016

<http://www.turkseramik.com/index.php?topic=1463.msg5695#msg5695>
Erişim: 02.04.2016

<http://www.veniceclayartists.com/> Erişim: 15.03.2016

<http://docplayer.biz.tr/> Erişim: 22.01.2016

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Seramik> Erişim: 11.12.2015

<http://www.sakipsabancimuzesi.org/tr/sayfa/sergiler/abidin-dino-bir-dunya>
Erişim: 27.04.2016

<https://en.wikipedia.org/wiki/Saggar#/media/File:Saggars.jpg> Erişim: 25.05.2016

<https://golcukseramiksempozyumu.wordpress.com/author/golcukseramiksempozyumu/page/3/> Erişim: 28.05.2016

https://translate.google.com.tr/translate?hl=tr&sl=en&u=https://en.wikipedia.org/wiki/Pierre_Soulages&prev=search Erişim: 04.06.2016